Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Nr 1—4 Warszawa, styczeń—luty 1939 r. ROK IX

NOTARJAT - HIPOTEKA

ORGAN
ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW NOTARJATU
I HIPOTEKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Czasopismo poświęcone sprawom ustrojowym i zawodowym notariatu i hipoteki

TREŚĆ:

ZNAMIENNE WYNURZENIA

Zaledwie przebrzmiały echa artykułu P. Tadeusza Nawrockiego, Notariusza ze Lwowa, pod frapującym tytułem „O właściwą obsadę kancelarii notarialnych" (Przegląd Notarialny Nr. 22 z r. ub.), w którym cytowany Autor w długim wywodzie i wielu radach proponuje w konkluzji odnowienie notariatu i wzniesienie go na wyżyny jakiejś „sielankowej" instytucji przez wyrugowanie

„dotychczasowego elementu w zawodzie notarialnym niepożądanego, czasami podejrzanej konduity lub wrogo nastawionego do notariatu"

i masowe, choćby nie zachodziła potrzeba, przyjmowanie aplikantów na opróżniane w ten sposób miejsca, gdyż każdy z nich (bez zastrzeżeń)

„będzie wiernym, szczerze oddanym przyjacielem swego patrona, gorącym wielbicielem swego zawodu, życzliwym b e z z a s t r z e ż e ń młodszym kolegą";

świeżo jeszcze mamy w pamięci treść swej odpowiedzi na powyższy artykuł, zamieszczonej na łamach naszego pisma w Nr. 23—24 z r. ub. pod tytułem „Niepotrzebne zadrażnienie" i, zda się, wyczerpującej dokładnie całe zagadnienie, a już znowu autor ze Lwowa, tym razem P. Józef Pawłowicz, Asesor Notarialny, dostarczył nam arcyciekawego materiału w swym artykule pod tytułem „Położenie asesorów notarialnych w Małopolsce", zamieszczonym w Nr. 2. tegoż Przeglądu Notarialnego z r. b., który pozwala nam ująć poruszone przez P. Nawrockiego zagadnienie w świetle smutnej rzeczywistości.

Rozumieliśmy ponad wszelką wątpliwość, iż w tej całej „epistole" P. Nawrockiego motto stanowi sytuacja w tych dzielnicach, w których stan liczebny asesorów i aplikantów notarialnych

„bardzo zbliżony jest do zera",

że to „zero" w każdym bądź razie nie dotyczy dzielnicy południowej, gdyż Autor każe się nam domyślać, iż tam panuje jakby „przesyt" i to w takim stopniu, że dzielnicę tę stać na każdy „eksport", bowiem

„w wypadku, gdy notariusz byłby w wyjątkowym trudnym położeniu co do obowiązku przyjęcia początkującego aplikanta" (naturalnie, że wszędzie, z wyjątkiem dzielnicy południowej), „wszelkie trudności odpadają przez przyjęcie aplikanta z ziem południowych z conajmniej roczną praktyką".

Zdawało się nam, iż Redakcja Przeglądu Notarialnego, zamieszczając artykuł P. Nawrockiego, godzący w godność i prawo do życia dotychczasowych pracowników notariatu bez dyplomu uniwersyteckiego, powodowała się wyłącznie ideowym hasłem „Notariat dla młodych prawników dyplomowanych", tak przynajmniej nakazuje rozumować treść przypisku do tegoż artykułu:

105

„Wysoce doniosła sprawa wzmożenia dopływu młodych sił prawniczych do notariatu jest przedmiotem rozważań niniejszego artykułu, którego Autor traktuje ją na tle pewnych założeń teore-

tycznych oraz wysuwa zarysową koncepcję jej częściowego rozwiązania. Drukując ten artykuł, powodujemy się również przekonaniem, że może się on przyczynić do pogłębienia zagadnienia, stanowiącego tak poważną troskę stanu notarialnego",

jednakże przez zamieszczenie artykułu P. Pawłowicza pod znamiennym i wiele mówiącym tytułem „Położenie asesorów notarialnych w Małopolsce", Redakcja Przeglądu Notarialnego, aczkolwiek opatrzyła go przypiskiem

„Jako kolejny przyczynek informacyjno-dyskusyjny w doniosłej i palącej sprawie utorowania drogi młodym prawnikom, pragnącym poświęcić się zawodowi notarialnemu, zamieszczamy następujące uwagi, których Autorem jest P. Mgr. Józef Pawłowicz, Asesor Notarialny we Lwowie",

czyli nawiązując do wywodów P. Nawrockiego, mimowoli a może i celowo przyczyniła się do naświetlenia tego zagadnienia z właściwej strony, czyli ze strony materialnej, wskutek czego, opierając się na materiale podanym w Przeglądzie Notarialnym, będziemy w stanie dotrzeć do sedna sprawy i jasno sprecyzować o co cytowanym autorom chodzi. Pomijamy, iż P. Pawłowicza denerwuje,

„niezdrowe zjawisko"

na ziemiach byłego zaboru niemieckiego i rosyjskiego, wyrażające się w

„zatrważająco nikłym stanie liczebnym asesorów i aplikantów notarialnych";

pomijamy, że cytowany Autor przyznaje się, iż zawiódł się w swoich oczekiwaniach, że

„wreszcie ten piekący problem zostanie rozwiązany, za pięć lub sześć lat braki zostaną raz na zawsze usunięte a agendy notarialne znajdą się wreszcie we właściwych i odpowiedzialnych rękach a więc, że zniknie dyletantyzm pracy, podniesie się jej dotychczasowy poziom .... i t. d.",

nie będziemy z nim na ten temat dyskutować, gdyż byłoby to bezcelowe i skończyło by się tak samo jak rozmowa ze ślepcem o kolorach, których nigdy on nie widział. P. Pawłowicz twierdzi, iż znikł by dylentantyzm pracy i podniósł by się jej dytychczoswy poziom; znów przykre nieporozumienie i przeczenie samemu sobie tak jak w artykule P. Nawrockiego: tam „pracownik konceptowy zupełnie niekwalifikowany" tu—„dyletantyzm pracy i podniesienie dotychczasowego jej poziomu". Jakiego poziom? Dotychczasowego, a więc dyletanckiego. Pięknie dziękujemy i stwierdzamy, że Szan. Autor, zabierając głos o poziomie pracy w byłych zaborach niemieckim i rosyjskim, poziomu tego nie zna i należy przypuszczać, iż nigdy nie widział, jak się ta praca w naszych kancelariach odbywa.

Pomijamy również poruszoną przez Autora sprawę „infiltracji" (wsiąkanie albo przesiąkanie) do ziem popruskich i porosyjskich asesorów notarialnych z Małopolski, aczkolwiek zachwalaną przez Autora jako

„niechybnie pożyteczną i wskazaną",

bowiem na to wszystko znajdziemy odpowiedź w Jego arcyciekawym zestawieniu statystycznym, zamieszczonym w zakończeniu artykułu a dotyczącym stanu liczebnego asesorów i aplikantów notarialnych w Lwowskim Okręgu Apelacyjnym, tudzież ich uposażenia. Cytujemy za Autorem dosłownie:

„Oto 62 asesorom notarialnym wypłacają miesięcznie ich pracodawcy brutto 22.840 złotych, czyli że na każdego asesora przypada przeciętnie po około 368 złotych miesięcznie, w czym najlepiej płatni asesorzy otrzymują po 600 złotych, natomiast najgorzej płatni i po 100 złotych.

54 aplikantów notarialnych otrzymuje miesięcznie łącznie 8.110 złotych czyli że na każdego z nich przypada przeciętnie po około 150 złotych miesięcznie, w czym najlepiej płatni aplikanci otrzymują po 300 zł. miesięcznie, zaś najgorzej płatni (niektórzy początkujący) po 60 zł. miesięcznie".

Wymowa tych cyfr jest tak jasna, tak dobitna, że chyba nie trzeba się zbyt wysilać, aby przekonać kogokolwiek, że tu leży zło, dlaczego do tej pory młodzi prawnicy nie szturmują do bram „Edenu notarialnego" i nie tylko w byłych zaborach niemieckim i rosyjskim, ale i w Małopolsce, gdzie—jak twierdzi P. Pawłowicz,—

(tak żywo jeszcze tętni zdrowa tradycja klasycznego notariatu")

(ale chyba nie ta, co się wyraża przeciętną po 368 zł. lub 150 zł. miesięcznie).

I znów cytujemy za Przeglądem Notarialnym:

W Nr. 20 z r. ub. zamieszczony został wykaz Notariuszów R. P. Otóż na Izbę Notarialną Lwowską przypada 153 kancelarie notarialne, w czym faktycznie obsadzonych 152.

Tymczasem według relacji P. Pawłowicza na terenie tejże Izby jest zatrudnionych zaledwie 62 asesorów i 54 aplikantów, czyli, licząc najskromniej przeciętnie po jednym asesorze i po jednym aplikancie na każdą kancelarię, widzimy, że na jednym z terenów „klasycznego notariatu", to jest w okręgu Lwowskim, winno otrzymać zatrudnienie jeszcze 91 asesorów i 99 aplikantów.

Czy w tych warunkach obaj cytowani autorzy mieli prawo występować przeciwko stanowi rzeczy w zaborach niemieckim i rosyjskim, biadać nad „piekącym problemem" i proponować „infiltrację do ziem popruskich i porosyjskich", skoro u nich, na terenie owej „zdrowej tradycji klasycznego notariatu", panuje taka nędza w stanie liczebnym asesorów i aplikantów.

Trudno sobie wyobrazić by na omawianym terenie znalazła się choć jedna kancelaria notarialna, w której by pracował sam notariusz.

Odpowiedź na to pytanie znajdujemy w artykule P. Nawrockiego, który jako znawca swego terenu tak pisze:

„Jest niewątpliwie techniczną niemożliwością, by notariusz sam najosobiściej załatwiał wszystkie lub przeważną część spraw swego biura w całkowitym ich przebiegu od informacji do ostatecznego ich zakończenia. W najgorszym razie będzie zatrudniał conajmniej jedną siłę pisarską (maszynową).........".

Z tego wnioskować można już śmiało, że na omawianym terenie z łatwością winno znaleźć pracę owych 99 aplikantów jako na razie „siła pisarska". Dlaczego ich nie znajdujemy na stanowisku, skoro

„tysiące magistrów praw —

według P. Nawrockiego —

latami oczekuje na posady i jest w czym wybierać?"

To jest, zdaniem naszym, bardziej piękący problem do rozwiązania na terenie „tradycji klasycznego notariatu" i chcielibyśmy dowiedzieć się, dlaczego tak się tam dzieje a nie inaczej?

Dalej, P. Nawrocki w swoim artykule zapytuje z oburzeniem:

„Czyż nie jest to naruszeniem powagi i godności stanu, jeżeli w biurze notariusza odbiera informacje, udziela porad prawnych, przygotowuje i spisuje dokumenty jednostka, o której strony wiedzą lub mogą wiedzieć, że nie posiada kwalifikacji, wymaganych przez art. 56 p. o n."

Pytanie to, rzecz prosta, mierzy w stan rzeczy w byłych zaborach niemieckim i rosyjskim, i nie może dotyczyć, oczywista, byłego zaboru austriackiego, „gdzie tak żywo jeszcze tętni zdrowa tradycja klasycznego notariatu", a skoro tak, to powstaje pytanie, kto w 99 kancelariach na tym terenie odbiera informacje, udziela porad prawnych, przygotowuje i spisuje dokumenty — jeżeli brakuje tam, jak powiedzieliśmy wyżej, 91 asesorów i 99 aplikantów, owych jednostek, posiadających kwalifikacje z art. 56 p. o n., i jeżeli „jest niewątpliwie techniczną niemożliwością (godzimy się na to bez zastrzeżeń), by notariusz sam najosobiściej załatwiał wszystkie lub przeważną część spraw swego biura w całkowitym ich przebiegu od informacji do ostatecznego ich zakończenia"?

A może zastępują ich *znani wyłącznie na tym tylko terenie i to do dziś t. zw.* „solicytatorowie notarialni?"

Lecz to nie są jednostki, posiadające kwalifikacje z art. 56 p. o. n., gdyż w przeciwnym razie P. Nawrocki nie pisał by, iż

„były solicytator notarialny ze Śniatyna czy też z Czerniowiec otrzymał przed około 40 laty veniam studiorum i stopień doktora praw".

(Venia studiorum — zwolnienie od uczęszczania na wykłady i od składania przepisanych egzaminów).

Zestawiając tedy wywody obu cytowanych autorów:

P. Nawrockiego, który twierdzi, iż p. o n.

„przewiduje tylko jeden rodzaj właściwych pracowników notariatu sensu stricto, odpowiadających warunkom, przewidzianym w art. 56............" i

P. Pawłowicza, który słusznie akcentuje, iż

„samym przyjmowaniem do notariatu młodych prawników bez równoczesnego zagwarantowania tym ludziom możności osiągnięcia celu, do którego każdy z nich zmierza, a *celem tym jest zdobycie po upływie odpowiedniego czasu praktyki zawodowej, samodzielnego stanowiska notariusza — nie rozwiąże się tej drażliwej kwestii*",

innymi słowy, zestawiając podejście do zagadnienia: z jednej strony notariusza a z drugiej — asesora, czyli kandydata na notariusza, i to na jednym i tym samym terenie, widzimy, iż każdy z nich rozumuje przeważnie pod kątem widzenia interesów materialnych. Jednakże proponowane przez nich rozwiązania, mające przyczynić się do załatwienia sprawy wzmożenia dopływu młodych sił prawniczych do notariatu, zdaniem naszym, rezultatów pozytywnych nie dadzą, i kwestię tę, jak już pisaliśmy, należy pozostawić czasowi, to jest rozwojowi na drodze ewolucji. Żadne drakońskie przepisy proponowanych w rodzaju:

„Rada notarialna nie udzieli zezwolenia, jeżeli pracownik miałby objąć posadę w tym samym mieście (?), w którym dotąd pracował w innej kancelarii, a od dnia zakończenia jego efektywnej pracy nie upłynął conajmniej rok,.........",

ani wynurzenia (szczere czy nie szczere, mniejsza o to) w rodzaju takich:

„Krzepi nas w tych dążeniach i pracy głębokie przeświadczenie, że do celu dochodzi się tylko tą drogą....... (odnośne kształcenie i jednanie notariatowi odpowiedniego narybku)",

do upragnionego celu nie doprowadzą, gdy asesor będzie otrzymywał aż około 368 złotych miesięcznie a aplikant około 150 złotych. Trudno się spodziewać by w tych warunkach podniósł się poziom, trudno wymagać, by aplikant a nawet i asesor był zdolny i chętny do pracy, by był gorącym wielbicielem swego zawodu, i nie będzie to z naszej strony przesadą, gdy powiemy, że w takich warunkach dyletantyzm pracy nie tylko nie zniknie, lecz zakwitnie. Praca w notariacie to wieczna nauka, wieczne kształcenie się, wieczny wysiłek umysłowy, lecz praca ta wymaga spokoju i równowagi ducha, wymaga również i nakładu pieniężnego w postaci stałego nabywania potrzebnych dzieł prawniczych, nie raz dość kosztownych, a tego wszystkiego trudno wymagać od człowieka, zarabiającego aż 368 złotych miesięcznie i obarczonego być może liczną rodziną.

Błędem nie do darowania jest i wielką szkodą dla notariatu żądanie od początkującego aplikanta pracy bezpłatnej lub za... 60 złotych miesięcznie, niesprawiedliwym zaś i to w dużym stopniu będzie wynagrodzenie asesora w wysokości 100 złotych miesięcznie.

Sprawy personalne i wynagrodzenia pracowników notariatu winny, zdaniem naszym, znaleźć swe rozwią-

zanie na innej płaszczyźnie i innymi metodami, w każdym bądź razie nie w takiej formie jak to wysuwają obaj cytowani Autorzy.

Ani przymus przyjmowania aplikantów, ani infiltracja z jednej dzielnicy do drugiej nie wytworzą stanu odpowiedniego do pomyślnego rozwoju notariatu.

Stwierdzamy z całym naciskiem, że dostęp do notariatu winny mieć jednostki, odpowiadające pod każdym względem wysokim wymaganiom tej instytucji, lecz zarazem jednostkom tym, prócz stawianych wysokich wymagań, należy również zapewnić odpowiednio przyzwoite utrzymanie. Wiemy wszyscy z doświadczenia, że na naszym terenie, tam gdzie pracownik jest odpowiednio wynagradzany, o infiltracji nie myśli się, przeciwnie, pracownik przyzwyczaja się do terenu pracy i nie chce go opuścić, choćby mu gdzieindziej dawano lepsze warunki. Zdradza chęci „infiltracyjne" jedynie pracownik źle wynagradzany względnie bezrobotny.

Najsprawiedliwszą normą wynagrodzenia jest, jak wiadomo, wynagrodzenie procentowe, gdyż stoi ono w słusznym stosunku do dochodowości danej kancelarii i warunków jej pracy. Sprawą tą, jak wiedzą nasi Czytelnicy, zajmował się nasz Kongres w dniach 5 i 6 czerwca r. 1938, uchwalając przeprowadzenie zawarcia umowy zbiorowej. Jednakże jak dotąd sprawa ta utknęła na martwym punkcie, a tymczasem życie nie czeka i codzień szykuje nam co raz to nowe niespodzianki. Nie zamierzamy tu nikogo winić, chcemy jedynie zwrócić uwagę wszystkich osób dobrej woli, którym z jednej strony leży na sercu dobro i pomyślny rozwój notariatu, z drugiej jednak strony winno również leżeć na sercu w imię obowiązku społecznego słuszne wynagradzanie pracowników, że sprawa ta winna być uregulowana już dawno.

To co nam podał P. Pawłowicz o położeniu asesorów notarialnych w Małopolsce jest nie tylko smutne, jest wysoce pouczające i winno zmusić nas do wejrzenia w nasze stosunki. Dlatego też na zakończenie chcemy zaakcentować, że w równej mierze byliśmy pobudzeni po przeczytaniu projektu (na szczęście upadł) ograniczenia dochodu notariusza do 1.000 zł. miesięcznie, jak i po przeczytaniu podanych przez P. Pawłowicza stawek wynagrodzenia pracowników notarialnych.

Praca w notariacie daleko odbiega od warunków normalnej pracy biurowej czy umysłowej, jest specjalna, dlatego też i wynagrodzenie pracowników winno być specjalne a nie wtłaczane w ramy jakichś norm ogólnych.

Praca w notariacie nie jest w zasadzie pracą biurową, odrabianiem „kawałków" od do, jest ściśle uzależniona od wielkości i rodzajów tranzakcyj, toteż i wynagrodzenie za taką pracę winno ściśle odpowiadać jej nakładowi, a miernikiem tego, jak powiedzieliśmy wyżej, winien być stosunek procentowy. Kancelaria zarabia więcej — płaci więcej, zarabia mniej — płaci mniej.

Słyszy się nie raz, że stosunek procentowy jest niemoralny; uważamy, iż więcej niemoralnym będzie objaw, gdy dochody będą duże, do wyrobienia tych dochodów przyczynił się pracownik, który za swą pracę, nie raz dość ciężką, otrzyma wynagrodzenie nędzne i będzie żył i pracował w tym przeświadczeniu, że jest wyzyskiwany.

HENRYK ŻERNICKI.

Ustawa o ograniczeniu obrotu nieruchomościami powstałymi z parcelacji

Kiepski stan rolnictwa w Polsce znany jest wszystkim. W Kongresówce i w Małopolsce stan zły był już od dawna, a więcej jak zły na Kresach Wschodnich. Do tego stanu przyczynili się w głównej mierze zaborcy. W Wielkopolsce było lepiej, ale i tu kryzys powojenny przyczynił się do pogorszenia sytuacji. Mała dochodowość w rolnictwie powoduje, że około 70% ludności wegetuje, a to pociąga za sobą wogóle zły stan gospodarczy całego kraju.

Przyczyn tego złego stanu w rolnictwie jest bardzo wiele. Najgłówniejszymi są: przeludnienie wsi, nędza włościan, brak taniego kredytu, a dzięki ostatnim ustawom oddłużeniowym wogóle brak kredytu, brak kultury rolnej, zła struktura rolna itd. itd.

Rząd nasz stara się różnymi sposobami temu nienormalnemu stanowi zaradzić i dlatego wydaje w tym kierunku cały szereg zarządzeń.

Główny zaś nacisk Rząd kładzie w tych zarządzeniach na kontrolę, obrotu ziemią. Jakie to rezultaty wyda trudno dziś przewidzieć. Nas zarządzenia te w pierwszym rzędzie obchodzą z tego powodu, że stanowią zatory sporządzania różnych czynności notarialnych bez zezwolenia władz państwowych.

W powyższym też celu wydana została ustawa o ograniczeniu obrotu nieruchomościami powstałymi z parcelacji w dn. 14.IV.1937 r. (Dz. U. Nr 36/37 r.).

Ograniczenia polegają na tym, że gospodarstwa powstałe z parcelacji nie mogą być zbywane w całości

lub części, dzielone, wydzierżawiane, zastawiane lub nawet obciążane bez zezwolenia władzy. Gospodarstwa będące własnością małoletnich, mogą być wydzierżawiane do czasu osiągnięcia pełnoletności za zgodą opiekuńczej władzy. (Nasuwa się tutaj pytanie, co to jest ta „władza opiekuńcza"?).

Poza tym właściciele gospodarstw powstałych z parcelacji obowiązani są do osobistego gospodarowania na tych gospodarstwach. Władza może zezwolić na powierzenie gospodarowania innej osobie. Innymi słowy, upoważnienie właściciela gospodarstwa do zarządzania jego majątkiem wymagałoby chyba też zezwolenia władzy.

Ustawa zasadniczo obejmuje wszystkie gospodarstwa, które powstaną w drodze parcelacji nieruchomości ziemskich, poczynając od dnia ogłoszenia. Wobec tego jednak, że: 1) stosownie do art. 5 ustawy gospodarstwa powiększone w drodze nabycia działek z parcelacji po wejściu w życie ustawy do norm gospodarstwa samodzielnego, mogą być również poddane ograniczeniom, wynikającym z tejże ustawy, przez ujawnienie tych ograniczeń w księgach hipotecznych na wniosek władzy i 2) stosownie do art. 6 tejże ustawy gospodarstwa powstałe z parcelacji, przeprowadzonej przed wejściem w życie omawianej ustawy, a po dniu 1.IX. 1919 r. mogą być poddane ograniczeniom, wynikającym z niniejszej ustawy, od daty ujawnienia tych ograniczeń w trybie, określonym w art. 5 ust. 1, — trzeba będzie dokładnie zwracać uwagę na wykazy hipoteczne wszystkich gospodarstw, które powstały z parcelacji po 1.IX. 1919 r.

Tutaj trzeba zaznaczyć, że omawiana ustawa nie ma jednak zastosowania do gruntów, określonych w art. 53 rozp. P. Rz. z dn. 16.II. 1918 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U.R.P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dn. 14.VII. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405).

Z brzmienia treści art. 5 omówionej ustawy wynika, że ograniczenia ustawy dotyczą jedynie tylko samodzielnych gospodarstw, a nie zwykłych działek, przy czym normy obszarowe gospodarstw samodzielnych dla poszczególnych województw lub powiatów ustali Minister Rolnictwa i Reform Rolnych po zasięgnięciu opinii właściwej Izby.

Stosownie do art. 4 ograniczenia powyższe stosują się tak do pierwotnych, jak i do następnych nabywców. W aktach sprzedaży gospodarstw, powstałych z parcelacji, notariusze z urzędu obowiązani są umieszczać wzmiankę o powyższych ograniczeniach. Sądy jednak w orzeczeniach umieszczać będą te wzmianki dopiero na wniosek władzy.

Brak wzmianki o ograniczeniach w umowie sprzedaży lub w wykazie hipotecznym nie zwalnia gospodarstwo od powyższych ograniczeń. Przepis ten jednak nie dotyczy nieruchomości, wymienionych w art. 5 i 6 omawianej ustawy, to jest powiększonych gospodarstw i gospodarstw powstałych po 1.IX. 1919 r. i poddanych działaniu niniejszej ustawy.

Jak widać z treści art. 7 omawianej ustawy umowy zawarte wbrew przepisom art. 2 tejże ustawy są nieważne, przy czym gospodarstwo, którym rozporządzono wbrew przepisom art. 2, może (to znaczy, że nie musi) być poddane przymusowemu wykupowi według przepisów art. 22 i 23 ust. z dn. 28.XII. 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 1) 1926 r. poz. 1). Jeżeli wykup następuje z powodu sprzedaży nieruchomości, dokonanej wbrew przepisom art. 2, władza może określić wynagrodzenie za wykupione gospodarstwo bądź na podstawie art. 27, 28 i 29 powołanej ustawy o wykonaniu reformy rolnej bądź w wysokości ceny sprzedażnej ustalonej w umowie. Wypłata wynagrodzenia następuje według zasad i w trybie, stosowanym przy wypłacie wynagrodzenia za nieruchomości przymusowo wykupowane na cele reformy rolnej.

Wobec tego, że wykup może nastąpić, ale nie musi, zachodzi pytanie, czy strony będą i w jakim czasie zawiadomione o zrzeknięciu się przez władze prawa wykupu.

Poza karą wykupu przewidziane są jeszcze przez ustawę i inne kary. Oto tak rozporządzający się gospodarstwem, podlegającym ograniczeniom z tej ustawy bez zezwolenia władzy, jak i nabywający lub biorący w użytkowanie powyższe gospodarstwo, może być ukarany aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 3.000 zł lub jedną z tych kar. Kary te ma prawo nakładać właściwa powiatowa władza administracji ogólnej, która też wydaje i odnośne pozwolenia.

Z pozostałych przepisów powyższej ustawy należy wymienić następujące: 1) za ujawnienie w księgach hipotecznych łącznie z prawem własności ograniczeń, wynikających z omawianej ustawy, sądy i pisarze hipoteczni nie pobierają osobnych opłat. Sądowe opłaty hipoteczne i stawki wynagrodzenia pisarzy hipotecznych od wpisów, wnoszonych w myśl art. 5 i 6, obniża się o 50%, 2) do nieruchomości, podlegających ograniczeniom, wynikającym z omawianej ustawy nie stosuje się rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dn. 1.IX. 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 428), oraz rozporządzenia Niemieckiej Rady Związkowej z dn. 15.III. 1918 r. o obrocie nieruchomościami ziemskimi (Zb. Ustaw Rzeszy str. 123) i art. 54 ust. z dn. 28.XII. 1925 r. (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr 1, poz. 1). Omawiana ustawa nie narusza jednak skuteczności wpisów hipotecznych, ujawnionych przed wejściem w życie tej ustawy, a zawierających podobne ograniczenie.

Ulgi inwestycyjne*)

(Ustawa z dn. 9 kwietnia 1938 r. i rozporządzenie wykonawcze Min. Sk. z dn. 16 listopada 1938 r.).

§ 1. (1) Wyraz „ustawa" w odpowiednich przypadkach, używany bez bliższego określenia w rozporządzeniu niniejszym, oznacza ustawę z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224).

(2) Wyrazy „ustawa o podatku dochodowym" w odpowiednich przypadkach, używane w rozporządzeniu niniejszym, oznaczają ustawę o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) w brzmieniu ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 226).

(3) Wyrazy „ordynacja podatkowa" w odpowiednich przypadkach, używane w rozporządzeniu niniejszym, oznoczają ustawę z dnia 15 marca 1934 r. zawierającą ordynację podatkową (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) w brzmieniu zmienionym ustawą z dnia 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16).

(4) Skrót u. o. s. oznacza ustawę z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404).

(5) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224).

(6) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

(7) Ilekroć w rozporządzeniu niniejszym jest mowa o izbie skarbowej, odnosi się to również do Wydziału Skarbowego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

ROZDZIAŁ I.

Ulgi w Centralnym Okręgu Przemysłowym

Art. 1. (1) Osobom fizycznym i prawnym, prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134), które zobowiążą się do założenia na obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego (art. 3) przedsiębiorstw, wymienionych w art. 2, albo też do powiększenia takich przedsiębiorstw już istniejących na tym obszarze, służą ulgi według zasad, określonych w rozdziale niniejszym[1])[2]).

(2) Ulgi, określone w rozdziale niniejszym, służą osobom wymienionym w ust. (1) pod warunkiem, że złożą pisemne zobowiązanie założenia lub powiększenia przedsiębiorstwa i zorganizowania na sposób fabryczny wytwórczości względnie działalności w tym przedsiębiorstwie w ciągu lat trzech od daty ogłoszenia w Monitorze Polskim decyzji, stwierdzającej prawo do ulg — zgodnie z wymogami obrony Państwa, jakie ustali w każdym przypadku Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty wniesienia podania, zawierającego szczegółowy program założenia lub powiększenia przedsiębiorstwa oraz zorganizowania wytwórczości lub działalności, jak również zobowiązanie wykonania tego programu, Minister Przemysłu i Handlu nie powiadomi zainteresowanego o ustalonych przez siebie wymogach lub odmownej decyzji, będzie to równoznaczne z decyzją, stwierdzającą prawo do ulg na warunkach w podaniu wymienionych[3]).

(3) Upoważnia się Ministra Skarbu do ustalania w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu rodzaju rzemiosł o charakterze pomocniczym dla przemysłu fabrycznego, oraz warunków prowadzenia tych rzemiosł, uzasadniających korzystanie z ulg w podatku dochodowym w rozmiarze, przewidzianym w rozdziale niniejszym[4]).

1) § 2. Jeżeli w celu założenia przedsiębiorstwa w Centralnym Okręgu Przemysłowym ma być utworzona osoba prawna w postaci spółki akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółdzielni, mogą ubiegać się dla niej o ulgi przed jej wpisaniem do rejestru założyciele projektowanej spółki akcyjnej, wspólnicy przyszłej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub pierwsi członkowie przyszłej spółdzielni.

2) § 3. (1) Przez założenie przedsiębiorstwa rozumie się: a) utworzenie nowego samoistnego zakładu, b) założenie oddziału (filii) już istniejącego zakładu.

(2) Przeniesienie już istniejącego przedsiębiorstwa na obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego lub województw wschodnich nie stanowi założenia przedsiębiorstwa na tych obszarach, a tym samym w stosunku do tych przedsiębiorstw ulgi nie służą.

3) § 4. (1) Podanie o przyznanie ulg powinno zawierać:

1) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania osoby fizycznej lub firmę (nazwę) i siedzibę osoby prawnej, ubiegających się o ulgi, a w przypadku przewidzianym w § 2 imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania osób, wymienionych w tym przepisie oraz firmę (nazwę) i przyszłą siedzibę osoby prawnej, która ma być utworzona,

2) określenie rodzaju przedsiębiorstwa, które ma być założone lub powiększone,

3) wymienienie miejscowości, w której przedsiębiorstwo ma być założone lub w której przedsiębiorstwo już istniejące się znajduje,

4) szczegółowy opis zamierzonych nakładów i ich kosztorys,

5) zdolność produkcyjną i ilość zamierzonej produkcji,

*) W numerze niniejszym podajemy systematyczne zestawienie tekstów ustawy i rozporządzenia wykonawczego w ten sposób, że pod odpowiednim artykułem ustawy, drukowanym dla przejrzystości przez całą szerokość kolumny, dajemy odnoszące się do tegoż artykułu przepisy wykonawcze, drukowane dla odróżnienia w dwóch szpaltach petitem. Jednocześnie nadmieniamy, że w następnym numerze podamy praktyczny komentarz do tychże ustaw i przepisów. W ten sposób będą omówione szczegółowo przepisy o ulgach inwestycyjnych, by dać możność racjonalnego ich dostosowania praktycznego (Przyp. Red.).

6) projektowane źródło uzyskania kapitału, potrzebnego do założenia bądź powiększenia przedsiębiorstwa,

7) zobowiązanie założenia lub powiększenia przedsiębiorstwa i zorganizowania w nim na sposób fabryczny wytwórczości lub działalności w ciągu lat trzech od daty ogłoszenia w Monitorze Polskim decyzji, stwierdzającej prawo do ulg.

(2) Osoby, które mają zamiar powiększyć przedsiębiorstwa już istniejące obowiązane są ponadto w tym podaniu:

1) opisać urządzenia już istniejące,

2) określić zdolność produkcyjną dotychczasową,

3) wymienić jakość i ilość dotychczasowej produkcji i ilość zatrudnionych przy niej robotników, oraz

4) jeżeli przedsiębiorstwo jest spółką handlową — przedstawić ostatni, zatwierdzony przez władze spółki, bilans przedsiębiorstwa, skład osobowy władz przedsiębiorstwa i wyjaśnić, w czyim ręku znajduje się kapitał przedsiębiorstwa; co do spółek akcyjnych wskazać należy, w czyich rękach znajdował się w czasie ostatniego walnego zgromadzenia kapitał akcyjny, reprezentowany na tym zgromadzeniu.

(3) Do podania należy załączyć:

1) trzy odpisy podania,

2) jeżeli o ulgi ubiega się kupiec rejestrowy — wyciąg z rejestru handlowego; nadto spółka handlowa, z wyjątkiem spółki akcyjnej i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, powinna załączyć uwierzytelniony odpis dokumentu, na którym opiera się jej ustrój (np. odpis umowy o zawiązanie spółki).

§ 5. (1) Nabycie prawa do ulg przez milczenie władzy (art. 1 ust. (2) zdanie drugie) następuje tylko wówczas, gdy treść podania jest zgodna z ustawą. Jeżeli treść podania nie jest zgodna z ustawą (np. podanie dotyczy przedsiębiorstwa nie wymienionego w art. 2, obszaru innego niż przewidziany w art. 3, albo też ulg nie przewidzianych w art. 4), nabycie prawa do ulg przez milczenie władzy nie następuje.

(2) Nabycie prawa do ulg w trybie przewidzianym w art. 1 ust. (2) zdanie drugie (przez milczenie władzy) stwierdza na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu Minister Skarbu w decyzji, którą ogłasza w Monitorze Polskim.

(3) Bieg trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 1 ust. (2) zdanie drugie, rozpoczyna się z dniem, w którym podanie wpłynęło do Ministerstwa Przemysłu i Handlu i kończy się w dniu, odpowiadającym datą początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było, w ostatnim dniu tegoż miesiąca.

4) § 6. (1) Jako pomocnicze dla przemysłu fabrycznego ustala się rzemiosła następujące:
1) bednarstwo, 2) kołodziejstwo, 3) stolarstwo karoseryjne i modelarskie, 4) kowalstwo, 5) kotlarstwo, 6) mosiężnictwo, 7) ślusarstwo, 8) ślusarstwo precyzyjne (mechanictwo), 9) ślusarstwo samochodowe, 10) tokarstwo maszynowe, 11) wyrób szkieł i narzędzi optycznych, 12) powroźnictwo, 13) szczotkarstwo, 14) cholewkarstwo, 15) blacharstwo z wyjątkiem budowlanego, 16) elektrotechnikę samochodową (instalacyjno-reparacyjną), 17) spawalnictwo, 18) drykierstwo i 19) reparację pneumatyków.

(2) Osobom, które na obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego założą przedsiębiorstwa rzemieślnicze, wymienione w ust. (1) albo takież przedsiębiorstwa rzemieślnicze, istniejące już na tym obszarze, powiększą, służy jedynie ulga, przewidziana w art. 4 ust. (1) pkt. 1). Ulga ta służy tym osobom z samego prawa w stosunku do inwestycji dokonanych w okresie od dnia 15 kwietnia 1938 r. do dnia 31 grudnia 1942 r., pod warunkiem posługiwania się siłą motoryczną oraz prowadzenia prawidłowych ksiąg w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej.

(3) W zakresie rozmiaru ulg w podatku dochodowym i trybu ich stosowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 5 ust. (1), art. 21 ust. (3) i (5), art. 22 i art. 23 ust. (1) i (3) oraz wydane na ich podstawie przepisy rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. (1) Przepisy rozdziału niniejszego dotyczą przedsiębiorstw następujących:

1) zakładów elektrycznych[1]),

2) gazowni, produkujących ponad 500.000 m^3 gazu świetlnego rocznie i posiadających urządzenia do odbenzolowania gazu, koksowni, wytwórni produktów destylacji: węgla, smoły węglowej, drzewa i torfu łącznie z ich dalszą przeróbką chemiczną oraz wytwórni płynnych paliw z powyższych surowców;[2])

3) wytwórni produktów ropy naftowej i gazu ziemnego, łącznie z ich dalszą przeróbką chemiczną;

4) wytwórni siarki, kwasu siarkowego oraz kwasu azotowego i innych związków azotowych;

5) wytwórni związków arsenu i baru;

6) wytwórni chloru, chlorku wapnia, chloranów i nadchloranów;

7) wytwórni syntetycznych związków organicznych, barwników i produktów farmaceutycznych, z wyjątkiem wytwórni preparatów galenowych;

8) wytwórni tlenu i acetylenu oraz innych gazów technicznych;

9) wytwórni garbników i ekstraktów garbarskich;

10) wytwórni gliceryny;

11) wytwórni materiałów wybuchowych kruszących, prochów i nitrocelulozy oraz środków zapalniczych i detonacyjnych;

12) wytwórni celulozy;

13) zakładów odwadniania i przerobu spirytusu na cele napędowe i przemysłowe;

14) utwardzalni tłuszczów, olejarni, rafinerii olejów roślinnych, wytwórni fabrycznych tłuszczów jadalnych oraz wytwórni tłuszczu kostnego i tłuszczów odpadkowych;

15) wytwórni wyrobów gumowych, potrzebnych dla obrony Państwa oraz wytwórni masek i pochłaniaczy przeciwgazowych;

16) wytwórni kauczuku sztucznego i innych mas plastycznych;

17) wytwórni środków opatrunkowych;

18) wytwórni kwasoodpornych odlewów, takichże wyrobów ceramicznych, wyrobów ogniotrwałych dla

przemysłu chemicznego i hutniczego oraz wytwórni szkła technicznego (kuloodporne, bezpieczeństwa, sygnalizacyjne, optyczne i inne specjalne);

19) wielkich pieców, stalowni (w tym pieców martinowskich i elektrycznych), walcowni, prasowni, kuźni i odlewni wszelkich metali i ich stopów oraz wytwórni stopów specjalnych;[3])

20) wytwórni elektrod węglowych i grafitowych do celów przemysłowych;

21) wytwórni parowozów, wagonów, maszyn parowych, turbin, motorów spalinowych, kotłów parowych, konstrukcji żelaznych, samochodów, traktorów, czołgów, statków powietrznych, silników lotniczych; stoczni, warsztatów dla żeglugi wodnej lub powietrznej, wytwórni części zamiennych (zapasowych) do wszelkich mechanicznych środków lokomocji oraz wytwórni narzędzi, maszyn i urządzeń wiertniczych;

22) wytwórni obrabiarek bądź maszyn do obróbki metali lub drzewa, narzędzi warsztatowych, instrumentów optycznych, fizycznych, mierniczych, narzędzi precyzyjnych, przyrządów sygnałowych;

23) wytwórni kos;

24) wytwórni broni siecznej, palnej, amunicji bądź innych przedmiotów uzbrojenia, jak również odpowiednich półfabrykatów;

25) wytwórni drutu, podków, podkowiaków i haceli;

26) wytwórni wojskowego oporządzenia metalowego;

27) wytwórni maszyn, aparatów lub materiałów elektrotechnicznych, telegraficznych, telefonicznych, radiowych bądź części zamiennych (zapasowych); wytwórni akumulatorów, kabli, przewodników elektrycznych i żarówek metalowych;

28) wytwórni aparatów, przyrządów lub materiałów fotograficznych;

29) przedsiębiorstw górniczych, wiertniczych i innych technicznych dla poszukiwania, wydobywania, przysposobienia do dalszej przeróbki i przerabiania rud i innych kopalin;

30) rzeźni mechanicznych, chłodni, elewatorów zbożowych, piekarń mechanicznych oraz fabryk konserw;

31) wytwórni materiałów do utrwalania nawierzchni drogowych;

32) przedsiębiorstw eksploatacji kamieniołomów;

33) wytwórni zastępczych materiałów budowlanych o właściwościach termicznych;

34) wytwórni wyrobów ogniotrwałych, magnezytoywch i dynasowych;

35) cementowni, cegielni i klinkierni;

36) przedsiębiorstw wytwarzających sztuczne włókno oraz wytwórni włókienniczych;[4])

37) wytwórni mechanicznych obuwia typu wojskowego;

38) przedsiębiorstw rurociągów do transportu płynów i gazów;

39) przedsiębiorstw komunikacyjnych dla przewozu osób i rzeczy drogą wodną, a drogą lądową, o ile przewóz ogranicza się do obszaru określonego w art. 3;

40) magazynów i składów konsygnacyjnych węgla kamiennego i surowców przemysłowych o wysokości zapasów nienaruszalnych, ustalonej przez Ministra Przemysłu i Handlu.

(2) Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wojskowych może wyjątkowo uzupełniać drogą rozporządzeń wykaz przedsiębiorstw, ustalony w ust. (1).[5]).

1) § 7. Za zakład elektryczny uważa się zgodnie z art. 6 ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 17, poz. 98) urządzenie służące do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania lub rozdzielania energii elektrycznej.

2) § 8. Warunek ujęty w wyrazy „gazowni produkujących ponad 500.000 m³ gazu świetlnego rocznie" jest spełniony już przez to, że gazownia posiada zdolność produkowania ponad 500.000 m³ gazu świetlnego rocznie.

3) § 9. Za stalownie uważa się zakłady hutnicze produkujące wszelkiego rodzaju stal w piecach hutniczych systemem martenowskim, thomasowskim lub bessemerowskim, bądź w piecach tyglowych lub elektrycznych.

4) § 10. Za wytwórnie włókiennicze uważa się zakłady wytwarzające lub przetwarzające wszelkie surowce włókiennicze prócz juty, sizalu i manilli, na półfabrykaty i gotowe wyroby włókiennicze oraz zakłady służące do uszlachetniania tych surowców.

5) § 11. Wykaz przedsiębiorstw ustalony w art. 2 ust. (1) uzupełnia się wytwórniami kazeiny włókienniczej.

Art. 3. Centralny Okręg Przemysłowy obejmuje następujące powiaty w ich granicach, istniejących w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej:

1) kozienicki, radomski, opoczyński, konecki, iłżecki, kielecki, opatowski, jędrzejowski, pińczowski, stopnicki i sandomierski w województwie kieleckim;

2) brzeski, dąbrowski, mielecki, tarnowski, dębicki, jasielski, gorlicki i nowosądecki w województwie krakowskim;

3) włodawski, lubartowski, puławski, lubelski, chełmski, krasnystawski, janowski, biłgorajski, zamojski, hrubieszowski i tomaszowski w województwie lubelskim;

4) lubaczowski, jarosławski, przeworski, łańcucki, przemyski, dobromilski, brzozowski, sanocki, leski, niski, tarnobrzeski, kolbuszowski, rzeszowski i krośnieński w województwie lwowskim,
oraz powiaty miejskie: Radom i Lublin.

Art. 4. (1) Ulgi na podstawie przepisów rozdziału niniejszego obejmują:

1) prawo potrącenia przez osoby, wymienione w art. 1, z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu 1 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6), kosztów: nabycia gruntów, wzniesienia budynków i innych budowli z wyjątkiem domów mieszkalnych, kosztów dobudowy do takich budynków i budowli już istniejących, oraz nabycia i zainstalowania nowych (nie używanych) maszyn i urządzeń, jeżeli grunty te i nakłady są potrzebne do powstania lub powiększenia przedsiębiorstwa;[1])

2) przedłużenie przewidzianego w art. 24 dziesięcioletniego terminu zwolnienia budynków, określonych w pkt 1) artykułu niniejszego, od podatku od nieruchomości do lat piętnastu;[2])

3) zwolnienie od opłat stemplowych pism:

a) wymienionych w art. 102 i 105 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404), w części, w której kapitał zakładowy jest przeznaczony na nakłady wymienione w pkt 1) artykułu niniejszego, lub na nabycie prawa wydobywania ciał kopalnych (art. 64 pkt 1), oraz ustęp ostatni powołanej ustawy), jeżeli to prawo jest potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa wymienionego w art. 2 pkt 29) ustawy niniejszej — oraz

b) pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości, potrzebnych do powstania lub powiększenia przedsiębiorstwa, lub o nabycie prawa wydobywania ciał kopalnych, jeżeli to prawo jest potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa wymienionego w art. 2 pkt 29) ustawy niniejszej (nie wyłączając wniesienia nieruchomości, bądź prawa wydobywania ciał kopalnych do spółki tytułem wkładu niepieniężnego),

— przy czym warunkiem zwolnienia przewidzianego pod lit. a) i b) jest sporządzenie pisma przed upływem lat trzech od daty ogłoszenia w Monitorze Polskim decyzji, stwierdzającej prawo do ulg;[3])

4) prawo nabywania w drodze wywłaszczenia gruntów, niezbędnych do poczynienia nakładów, określonych w pkt 1);

5) prawo nabywania celem poczynienia nakładów określonych w pkt 1), gruntów przy parcelacjach nieruchomości ziemskich, przeprowadzanych na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr 1, poz. 1);

6) prawo pierwszeństwa w nabywaniu od zarządów majątku państwowego celem poczynienia nakładów, określonych w pkt 1), lub dla zaspokojenia potrzeb ruchu przedsiębiorstwa:

a) wszelkich materiałów budowlanych, zarówno pochodzenia roślinnego, jak mineralnego,

b) wszelkich rud i innych kopalin oraz ich przetworów,

c) drzewa i produktów jego przerobu, potrzebnych do celów przemysłowych;

7) prawo pierwszeństwa w uzyskiwaniu zezwoleń na użytkowanie wód jako źródła energii motorycznej.[4])

(2) Ponadto osobom, wymienionym w art. 1, które przy zachowaniu wszystkich innych warunków, przewidzianych w rozdziale niniejszym zobowiążą się do założenia takich przedsiębiorstw spośród wymienionych w art. 2, które Minister Spraw Wojskowych uzna za szczególnie ważne dla obrony Państwa, służy zwolnienie przez lat 10 od podatku dochodowego, przypadającego od dochodu z tych przedsiębiorstw. W razie zbycia przedsiębiorstwa w okresie trwania tej ulgi, prawo do niej przechodzi na nabywcę. Rozporządzenie Ministra Skarbu określi zasady ustalania, jaka część ogólnego dochodu osoby uprawnionej do ulgi przypada na dochód z tych przedsiębiorstw — w przypadkach, gdy osoba uprawniona posiada jeszcze inne źródła dochodu.[5])

1) § 12. Prawo potrącenia kosztów inwestycji z dochodu podatkowego, przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt. 1), art. 10, 14 ust. (1) pkt 1) i art. 18, służy tylko tym osobom prawnym, które istniały i posiadały źródła dochodu przed założeniem przedsiębiorstw, wymienionych w rozdziałach I—IV ustawy. Nie służy ono natomiast tym osobom prawnym, które dopiero będą tworzone w okresie obwiązywania ustawy celem prowadzenia tych przedsiębiorstw i dla których te przedsiębiorstwa będą pierwszym źródłem dochodu. Prawo do ulg pozostałych, przewidzianych w art. 4 ust. (1) pkt 2) — 7), art. 4 ust. (2), art. 14 ust. (1) pkt 2) oraz w art. 15 i 19, służy wszystkim osobom prawnym, wymienionym zarówno w zdaniu pierwszym, jak i w zdaniu drugim paragrafu niniejszego.

§ 13. Prawo potrącenia z dochodu podatkowego kosztów nabycia gruntów oraz kosztów nakładów, przewidzianych w art. 4 ust. (1) pkt 1), służy o tyle, o ile nabycie gruntów nastąpiło lub nakłady poczyniono najwcześniej dnia 15 kwietnia 1938 r., a najpóźniej w dniu upływu terminu trzyletniego, zakreślonego w art. 1 ust. (2).

§ 14. (1) Przez „wzniesienie budynków i innych budowli" należy rozumieć całokształt czynności potrzebnych do powstania budynku bądź innej budowli. Nie można więc potrącić kosztów przebudowy budynku bądź innej budowli.

(2) Przez dobudowę rozumie się przybudowę lub nadbudowę.

(3) Przez koszty nabycia maszyn i urządzeń rozumie się również koszty transportu, cła itp. koszty, związane z wejściem w posiadanie tych maszyn i urządzeń.

(4) Założenie lub powiększenie przedsiębiorstwa w nierucho-

mości dzierżawionej, w budynkach lub innych budowlach nabytych, albo przy użyciu częściowo maszyn lub urządzeń używanych, nie pozbawia osoby interesowanej w całości prawa do ulg. W tym przypadku osoba interesowana nie może jedynie potrącić z dochodu podatkowego, w szczególności, kosztów nabycia budynków lub innych budowli oraz kosztów nabycia i zainstalowania maszyn lub urządzeń używanych; służy jej natomiast prawo potrącenia kosztów nabycia i zainstalowania maszyn i urządzeń nowych (nieużywanych) oraz prawo do ulg, wymienionych w pozostałych punktach art. 4 ust. (1) lub w art. 19.

2) § 15. Ulga, przewidziana w art. 4 ust. (1) pkt 2), służy tylko wówczas, gdy osoba, która uzyskała prawo do ulg, przedsięwzięła całokształt czynności, potrzebnych do powstania budynku, w terminie, przewidzianym w § 13.

3) § 16. (1) Ulgi przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt 3) służą pismom wymienionym w powołanym przepisie tylko w razie sporządzenia ich nie wcześniej, niż w dniu 15 kwietnia 1938 r. (art 48).

(2) Celem uzyskania dla pisma poszczególnego ulgi w myśl art. 4 ust. (1) pkt 3) lit. a), dotyczącej umowy o zawiązanie spółki bądź uchwały lub umowy o powiększenie kapitału zakładowego (art. 102 lub 105 u. o. s.), należy w podaniu wymienionym w § 4 bądź w podaniu oddzielnym, wniesionym do Ministerstwa Przemysłu i Handlu (przed ogłoszeniem lub po ogłoszeniu w Monitorze Polskim w myśl art. 6 ust. (2) decyzji o nabyciu prawa do ulg), podać czy cały kapitał zakładowy (przy zawiązaniu spółki) bądź cała kwota, o którą kapitał zakładowy ma być powiększony, czy tylko część, mianowicie w jakiej kwocie, są przeznaczone: a) na nabycie gruntów potrzebnych do powstania bądź powiększenia przedsiębiorstwa, b) na pokrycie kosztów następujących nakładów potrzebnych do powstania bądź powiększenia przedsiębiorstwa: wzniesienia budynków i innych budowli (z wyjątkiem domów mieszkalnych), dobudowy do już istniejących budynków (niemieszkalnych) i innych budowli, nabycia i zainstalowania nowych (nieużywanych) maszyn i urządzeń, c) na nabycie prawa wydobywania ciał kopalnych (w szczególności też drogą dzierżawy lub przelewu praw dzierżawnych), jeżeli to prawo jest potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa górniczego (art. 2 ust. (1) pkt 29); powyższe dane wymienione w podaniu należy szczegółowo umotywować. Minister Skarbu na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu ustala, czy i w jakiej mierze kapitał zakładowy jest przeznaczony na cele wymienione w zdaniu poprzedzającym.

(3) Celem uzyskania dla pisma poszczególnego ulgi w myśl art. 4 ust. (1) pkt 3) lit. b), dotyczącej umowy o nabycie nieruchomości (art. 12 u. o. s.), należy zwrócić się w zasadzie do urzędu wojewódzkiego jako do władzy przemysłowej drugiej instancji (art. 132 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) o zaświadczenie, że zamierzone (bądź już dokonane) nabycie nieruchomości jest potrzebne do powstania lub powiększenia przedsiębiorstwa. Jeżeli jednak chodzi o przedsiębiorstwo górnicze (art. 2 ust. (1) pkt 29)), należy o zaświadczenie określone w zdaniu poprzedzającym zwrócić się do wyższego urzędu górniczego; jeżeli zaś chodzi o przedsiębiorstwo komunikacyjne (art. 2 ust. (1) pkt 39)) — do Ministerstwa Komunikacji.

(4) Celem uzyskania dla pisma poszczególnego ulgi w myśl art. 4 ust. (1) pkt 3) lit. b), dotyczącej umowy o nabycie — dla przedsiębiorstwa górniczego (art. 2 ust. (1) pkt 29)) — prawa wydobywania ciał kopalnych, należy zwrócić się do wyższego urzędu górniczego o zaświadczenie, że to prawo jest potrzebne do prowadzenia przedsiębiorstwa.

(5) Decyzję Ministra Skarbu (ust. (2)) bądź zaświadczenie przewidziane w ust. (3) lub (4) należy przedstawić organowi urzędowemu, który w braku zwolnienia od opłaty stemplowej byłby powołany do jej wymierzenia (notariuszowi, urzędowi skarbowemu, urzędowi opłat stemplowych). Organ ten stwierdza zwolnienie od opłaty (całkowite lub częściowe) na piśmie zwolnionym od opłaty bądź w jego treści.

§ 17. (1) Jeżeli od pisma wymienionego w art. 4 ust. (1) pkt 3) lit. a) lub b) została wymierzona opłata stemplowa przed doręczeniem przedsiębiorstwu decyzji Ministra Skarbu przewidzianej w § 16 ust. (2) bądź zaświadczenia przewidzianego w § 16 ust. (3) lub (4), to wymiar zostanie uchylony na skutek odwołania (art. 46 i 47 u. o. s.) wniesionego w ciągu miesiąca od doręczenia owej decyzji bądź zaświadczenia.

(2) Kwota uiszczona tytułem opłaty stemplowej, przewidzianej w art. 134 u. o. s. od pisma, stwierdzającego umowę przedwstępną (przygotowawczą), zostanie zwrócona na skutek odwołania (art. 46 i 47 u. o. s.) wniesionego w terminie oznaczonym w ust. (1) w razie ustalenia, że pismo stwierdzające umowę przyrzeczoną (ostateczną), która jest umową o nabycie nieruchomości bądź o nabycie prawa wydobywania ciał kopalnych, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 4 ust. (1) pkt 3) lit. b) i jeśli osoba, która zawarła umowę przyrzeczoną w charakterze nabywcy, jest wymieniona jako nabywca w umowie przedwstępnej imiennie.

(3) Jeżeli kwotę, której wymiar został uchylony (ust. (1) i (2)) uiszczono, zwrot nadpłaty nastąpi bez odsetek przewidzianych w art. 125 ordynacji podatkowej.

4) § 18. Prawo do ułatwień, określonych w art. 4 ust. (1) pkt 4) — 7), służy w okresie od dnia ogłoszenia w Monitorze Polskim decyzji stwierdzającej nabycie prawa do ulg, w zasadzie do czasu, do którego jest prawdopodobne dotrzymanie, przy pomocy wymienionych ułatwień, terminu trzyletniego, przewidzianego w art. 1 ust. (2). Ułatwienia jednak przewidziane w pkt 6), o ile są potrzebne dla zaspokojenia potrzeb ruchu przedsiębiorstwa, oraz ułatwienia przewidziane w pkt 7) służą, dopóki przedsiębiorstwo jest prowadzone w zakresie produkcji (art. 2), dla której osoba prowadząca je otrzymała ulgi.

§ 19. O zastosowaniu ulg, przewidzianych w art. 4 ust. (1) pkt 4) — 7), zwraca się osoba uprawniona pisemnie, z powołaniem się na decyzję ogłoszoną w Monitorze Polskim, do tych organów urzędowych, które w myśl obowiązujących przepisów są powołane do zastosowania odnośnej ulgi, a mianowicie:

1) jeśli chodzi o ulgę, przewidzianą w art. 4 ust. (1) pkt 4) — do właściwego wojewody, stosownie do przepisów prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 86, poz. 776);

2) jeśli chodzi o ulgę, przewidzianą w art. 4 ust. (1) pkt 5) — do właściwego starosty, stosownie do przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji komisyj ziemskich (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 635)

3) jeśli chodzi o ulgę, przewidzianą w art. 4 ust. (1) pkt 6) — do zarządu majątku państwowego;

4) jeśli chodzi o ulgę, przewidzianą w art. 4 ust. (1) pkt 7) — do właściwej władzy wodnej, stosownie do przepisów ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 62, poz. 574) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976).

5) § 20. (1) Za szczególnie ważne dla obrony Państwa uznaje przedsiębiorstwo w poszczególnych przypadkach Minister Spraw Wojskowych według swego swobodnego uznania.

(2) Osobnej decyzji o uznaniu przedsiębiorstwa za szczególnie ważne dla obrony Państwa nie wydaje się. W razie takiego uznania, Minister Skarbu stwierdza jedynie w decyzji, o której mowa w art. 6 ust. (2), że osobie interesowanej służy również prawo do dziesięcioletniego zwolnienia od podatku dochodowego.

(3) Osoba interesowana może w podaniu, przewidzianym w art. 6 ust. (1), wyrazić prośbę o uznanie przedsiębiorstwa za szczególnie ważne dla obrony Państwa, jednakże prawa do dziesięcioletniego zwolnienia od podatku dochodowego nie może na-

być w trybie, przewidzianym w art. 1 ust. (2) zdanie drugie. Prawo to może osoba interesowana nabyć wyłącznie na skutek wyraźnego stwierdzenia w decyzji, wydanej w trybie przewidzianym w art. 6 ust. (2).

§ 21. (1) U osób prawnych jest wolna od podatku dochodowego ta część dochodu (tj. zysków bilansowych w rozumieniu art. 21 ustawy o podatku dochodowym), ustalonego na podstawie prowadzonych przez nie ksiąg handlowych, jaka odpowiada stosunkowi przychodu brutto przypadającego na przedsiębiorstwo określone w art. 4 ust. (2) do sumy wszystkich przychodów brutto objętych księgami handlowymi.

(2) Zasadę wyrażoną w ust. (1) stosuje się również przy ustalaniu wolnego od podatku dochodu tych osób fizycznych, których księgi poza przedsiębiorstwem określonym w art. 4 ust. (2) obejmują także inne (choćby nie wszystkie) źródła dochodu — z tą jednak różnicą, że nadzwyczajnych przychodów w rozumieniu art. 7 ustawy o podatku dochodowym nie bierze się pod uwagę.

(3) Wartość wytworów jednego zakładu przemysłowego przekazanych do drugiego zakładu przemysłowego, należącego do tej samej osoby, celem dalszego zużytkowania uważa się za przychód brutto zakładu przekazującego.

(4) Jeżeli księgi osoby fizycznej obejmują wyłącznie przedsiębiorstwo określone w art. 4 ust. (2), wolny jest od podatku dochodowego dochód ustalony na podstawie tych ksiąg.

(5) Stratę, wynikłą z prowadzenia przedsiębiorstwa określonego w art. 4 ust. (2), potrąca się z sumy dochodów osiągniętych z innych źródeł — zgodnie z postanowieniami art. 9 ustawy o podatku dochodowym.

Przykłady.

Przykład 1: Spółce akcyjnej, posiadającej między innymi przedsiębiorstwo określone w art. 4 ust. (2), ustalono na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych dochód podatkowy w sumie 400.000 zł, przy czym stwierdzono, że jej przychody brutto wynosiły:

a) z przedsiębiorstwa korzystającego z ulg . .	zł	2.000.000.—
b) z innego przedsiębiorstwa (nie korzystającego z ulg)	„	1.300.000.—
c) z domów czynszowych	„	200.000.—
d) z papierów wartościowych	„	80.000.—
e) odsetki czynne od lokat pieniężnych	„	100.000.—
f) zysk książkowy na sprzedaży nieruchomości .	„	300.000.—
g) różne inne przychody	„	20.000.—
razem:	zł	4.000.000.—

W tym wypadku stosunek przychodu brutto z przedsiębiorstwa określonego w art. 4 ust. (2) do sumy wszystkich przychodów brutto spółki przedstawia się jak 1 : 2, wobec czego zwolnieniu od podatku dochodowego podlega połowa ustalonego dochodu podatkowego, tj. 200.000 zł.

Przykład 2. Właściciel przedsiębiorstwa określonego w art. 4 ust. (2), architekt, posiada nadto: podobne przedsiębiorstwo nie korzystające z ulg, willę, udziały w dwóch spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, a żona jego posiada papiery wartościowe i wierzytelność hipoteczną. Prowadzone przez niego księgi handlowe obejmują obydwa przedsiębiorstwa i udziały w wymienionych spółkach. Na podstawie tych ksiąg ustalono dochód ze źródeł nimi objętych w sumie 85.000 zł; z innych należących do płatnika źródeł dochodu (wolny zawód, willa) obliczono dochód w sumie 35.000 zł oraz doliczono płatnikowi dochody ze źródeł należących do jego żony w kwocie 10.000 zł; razem więc dochód podatkowy wynosi 130.000 zł. Przy ustalaniu dochodu wolnego od podatku w myśl art. 4 ust. (2) bierze się pod uwagę dochód i przychody brutto wyprowadzone z ksiąg handlowych. Jeżeli więc przychód brutto przedsiębiorstwa korzystającego z ulg wynosił np. 500.000 zł, a przychody brutto z pozostałych, objętych księgami, źródeł (drugie przedsiębiorstwo i udziały w spółkach) wynosiły łącznie 300.000 zł, to stosunek przychodu z pierwszego źródła do sumy wszystkich przychodów książkowych przedstawia się jak 5 : 8; w tym stosunku podlega zwolnieniu od podatku dochód uzyskany przez płatnika ze źródeł objętych księgami, a więc:

$$\frac{85.000 \times 5}{8} = 53.125 \text{ zł.}$$

Przykład 3: Do przedsiębiorstwa (osoby prawnej lub fizycznej) należą dwa zakłady przemysłowe: jeden znajduje się na obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego, drugi poza tym obszarem.

Innych źródeł dochodu oprócz przedsiębiorstwa płatnik nie posiada.

Zakład położony w Centralnym Okręgu Przemysłowym przekazuje produkowane przez się półfabrykaty drugiemu zakładowi do dalszego przerobu.

Przypadające na zakłady przychody brutto kształtują się następująco:

Zakład znajdujący się w Centralnym Okręgu Przemysłowym.

Wartość półfabrykatów przekazanych drugiemu zakładowi . . . . zł 2.500.000.—

Zakład znajdujący się poza obszarem Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Przychód brutto ze sprzedaży wyrobów gotowych zł 5.000.000.—

Stosunek przychodu brutto przypadającego na zakład położony w Centralnym Okręgu Przemysłowym (2.500.000 zł) do ogólnego przychodu brutto przedsiębiorstwa (5.000.000 zł + 2.500.000 zł + 2.500.000 zł = 7.500.000 zł) wynosi 1 : 3.

Dochód podlegający opodatkowaniu ustalono w sumie 600.000 zł. Zwolnieniu od podatku podlega ⅓ dochodu, czyli 200.000 zł.

Przykład 4: Na podstawie ksiąg handlowych przedsiębiorstwa określonego w art. 4 ust. (2) ustalono za dany rok operacyjny stratę w sumie 60.000 zł. Spólnik (jawny) tego przedsiębiorstwa, posiadający w nim 40% wkładu, osiągnął w tym samym roku dochody z innych źródeł: z majątku ziemskiego według oddzielnych ksiąg gospodarczych 32.800 zł, z domu czynszowego 17.000 zł i z dywidend od posiadanych akcyj 4.000 zł. W zeznaniu o dochodzie płatnik ten potrącił z dochodu zapłaconą cenę emisyjną nabytych akcyj (tytułem ulgi z art. 20) w kwocie 14.200 zł oraz odsetki od swego zadłużenia wynoszące 10.000 zł. Ustalenie podstaw wymiaru podatku dochodowego dla tego płatnika przedstawia się następująco:

Z ogólnego dochodu w sumie			zł	53.800.—
należy potrącić:				
a) dywidendy od akcyj (art. 5 ustawy o podatku dochodowym)	zł	4.000.—		
b) odsetki od zadłużenia (art. 10 ustawy o podatku dochodowym	zł	10.000.—		
c) cenę emisyjną nabytych akcyj (art. 20)	zł	14.200.—		
d) stratę wynikłą z prowadzenia przedsiębiorstwa (art. 9 ustawy o podatku dochodowym)	zł	24.000.—	zł	52.200.—
pozostaje dochód:			zł	1.600.—

§ 22. Dziesięcioletni termin zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w art. 4 ust. (2), obejmuje dziesięć kolejno po sobie następujących lat podatkowych.

Art. 5. (1) Potrącenie, przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt 1), będzie dokonne z dochodu roku operacyjnego, w którym poczyniono nakłady, a jeżeli suma, przypadająca do potrącenia, przewyższa ten dochód, z dochodu lat następnych, aż do zupełnego wyczerpania sumy, przypadającej do potrącenia.

(2) Dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w art. 4 ust. (2), biegnie od roku podatkowego, następującego po roku podatkowym, w którym dokonano po raz ostatni potrącenia przewidzianego w ust. (1) pkt 1) art. 4 i ust. (1) artykułu niniejszego. Jeżeli po potrąceniu po raz ostatni pozostała jeszcze część dochodu, podlegająca opodatkowaniu, służy uprawnionemu prawo wyboru, czy bieg dziesięcioletniego terminu zwolnienia ma się rozpocząć już od tego roku, w którym potrącenie nastąpiło po raz ostatni, czy dopiero od roku następnego. W razie niedokonania wyboru przed upływem roku podatkowego, w którym potrącenie nastąpiło po raz ostatni, okres dziesięcioletni rozpoczyna się od tego roku.[1]).

(3) Dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w art. 4 ust. (2) — jeżeli chodzi o osoby, którym nie służy prawo potrącenia, przewidziane w art. 4 ust. (1) p. 1) — biegnie od roku podatkowego, obejmującego rok operacyjny, w którym osoba uprawniona do ulgi osiągnie w założonym przedsiębiorstwie (art. 2) pierwszy obrót, podlegający podatkowi obrotowemu.

1) § 23. Jeżeli po ostatnim potrąceniu z dochodu podatkowego kosztów nakładów, określonych w art. 4 ust. (1) pkt 1) i art. 14 ust. (1) pkt 1), pozostała jeszcze część dochodu podlegająca opodatkowaniu, a osoba korzystająca z dziesięcioletniego zwolnienia od podatku dochodowego wyraziła życzenie, by bieg tego dziesięcioletniego terminu rozpoczął się od roku, następującego po roku, w którym potrącenie nastąpiło po raz ostatni, jest ona obowiązana do zapłacenia podatku dochodowego, przypadającego od tej pozostałej części dochodu, przy zastosowaniu przepisów art. 21 ust. (5).

Art. 6. (1) O udzielenie ulg, przewidzianych w rozdziale niniejszym, mogą się ubiegać osoby interesowane w terminie od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej do końca 1942 r., wnosząc w tym celu podania do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.[1])

(2) Nabycie prawa do ulg stwierdza Minister Skarbu na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu, przedstawiony w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych. Decyzję o nabyciu prawa do ulg ogłasza się w Monitorze Polskim.[2])

(3) Decyzja, wymieniona w ust. (2), bądź decyzja oddzielna stwierdza, jeżeli chodzi o spółkę, czy cały kapitał zakładowy, bądź jaka jego część, są przeznaczone na nakłady, określone w art. 4 ust. (1) pkt 1).[3])

(4) Zwolnienie od opłaty stemplowej pisma, stwierdzającego umowę o nabycie nieruchomości (art. 4 ust. (1) pkt 3)), zależy od zaświadczenia przez władzę, którą określi rozporządzenie wykonawcze, że nieruchomość jest potrzebna do powstania lub powiększenia przedsiębiorstwa.[4])

1) 2) Zobacz § 4 i 5 Rozp. M. S. pod art. 1.
3) 4) Zobacz § 16 i 17 Rozp. M. S. pod art. 4.

Art. 7. (1) Ministrowi Skarbu na wniosek interesowanych ministrów służy prawo cofnięcia w całości lub w części ulg przyznanych, a przewidzianych w art. 4 ust. (1) pkt 1), 2), 3) i w ust. (2), jeżeli osoba korzystająca z ulg nie dopełni warunków, przewidzianych w art. 1 ust. (2). Jeżeli Minister Skarbu na wniosek interesowanych ministrów orzeknie, że osoba korzystająca z ulg — bez zezwolenia Ministra Przemysłu i Handlu, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych — przystąpiła do innej produkcji lub do innych czynności z poważnym uszczerbkiem dla produkcji lub czynności, ze względu na które otrzymała ulgi, wówczas osoba ta traci prawo do ulg, przewidzianych w art. 4 ust. (1) pkt 1) i 2) oraz w ust. (2), począwszy od tego roku kalendarzowego, w którym zapadło umotywowane orzeczenie.

(2) Na skutek decyzji cofającej ulgi, osoba, która utraciła prawo do ulg, jest obowiązana uiścić Skarbowi Państwa kwotę podatków i opłat, jakiej nie zapłaciła stosownie do przepisów art. 4, lub część tej kwoty, odpowiadającą częściowej utracie prawa do ulg. Minister Skarbu określa kwotę, przypadającą do uiszczenia, oraz termin uiszczenia.

§ 24. Kontrolę, czy osoba, której przyznano ulgi, dotrzymuje warunków przyznania tych ulg, wykonywa Minister Przemysłu i Handlu, w razie potrzeby w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 8. (1) Kto podaje świadomie fałszywe wiadomości w celu uzyskania ulg, przewidzianych w rozdziale niniejszym,

podlega karze więzienia do roku lub grzywny, albo obu tym karom łącznie.

(2) Kto, wyzyskawszy ulgi inwestycyjne, złośliwie uchyla się od wykonania zobowiązań, przewidzianych w art. 1 —

podlega karze więzienia do lat 3 lub grzywny, albo obu tym karom łącznie.

ROZDIAŁ II.

Ulgi na obszarze województw wschodnich

Art. 9. Osobom fizycznym i prawnym, prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134), które na obszarze województw: nowogrodzkiego, poleskiego, wileńskiego i wołyńskiego oraz powiatów bielskiego, grodzieńskiego, sokólskiego i wołkowyskiego w województwie białostockim:

1) założą przedsiębiorstwa: przemysłowe, żeglugi śródlądowej, chłodni, elewatorów, spichrzy, targów, aukcyj, hurtowego handlu lnem lub konopiami, hotelarskie lub gastronomiczne, bądź też przedsiębiorstwa takie już istniejące powiększą lub ulepszą,

2) przeprowadzą ulepszenia w gospodarstwach rolnych,

— służą ulgi w podatku dochodowym według zasad, określonych w rozdziale niniejszym.

§ 25. (1) Za przedsiębiorstwa hotelarskie uważa się hotele i pensjonaty.

(2) Za przedsiębiorstwa gastronomiczne uważa się restauracje, bary, cukiernie, kawiarnie i jadłodajnie.

Zobacz § 3 Rozp. M. S. pod art. 1.

Art. 10. (1) Osobom, wymienionym w art. 9 pkt 1), z wyjątkiem osób, czyniących nakłady w przedsiębiorstwach hotelarskich i gastronomicznych, służy prawo potrącenia z dochodu podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) kosztów wzniesienia budynków i innych budowli, z wyjątkiem domów mieszkalnych, kosztów dobudowy do budynków takich i budowli już istniejących oraz kosztów nabycia i zainstalowania nowych (nieużywanych) maszyn i urządzeń, jeżeli te nakłady są potrzebne do powstania, powiększenia lub ulepszenia przedsiębiorstwa. Osobom, czyniącym nakłady w przedsiębiorstwach hotelarskich i gastronomicznych, służyć będzie prawo potrącenia kosztów tych nakładów, których rodzaje określi rozporządzenie Ministra Skarbu.[1])

(2) Osobom, wymienionym w art. 9 pkt 2), służy prawo, określone w ust. (1), w stosunku do kosztów wzniesienia budynków gospodarczych, nabycia nowych (nieużywanych) maszyn i narzędzi rolniczych, przeprowadzenia melioracji terenowych oraz zagospodarowania łąk lub pastwisk, założenia lub powiększenia sadów owocowych oraz plantacji wikliny.

(3) Prawo potrącenia, przewidziane w ustępach poprzedzających, służy w przypadku, gdy nakłady będą poczynione w okresie od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1942 r.

§ 26. (1) W zakresie przedsiębiorstw hotelarskich i gastronomicznych służy osobom uprawnionym do ulgi — pod warunkami przewidzianymi w § 27 — prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu z działu I, kosztów:

1) wzniesienia budynków na pomieszczenie przedsiębiorstw hotelarskich lub gastronomicznych, przebudowy budynków już istniejących w części, służącej na pomieszczenie przedsiębiorstw hotelarskich lub gastronomicznych oraz kosztów dobudowy do budynków już istniejących, jeżeli część dobudowana przeznaczona będzie wyłącznie na pomieszczenie przedsiębiorstwa hotelarskiego lub gastronomicznego.

2) nabycia nowych (nieużywanych) mebli, naczyń, pościeli i bielizny oraz innych tego rodzaju nakładów, które są potrzebne dla założenia, powiększenia lub ulepszenia przedsiębiorstwa hotelarskiego lub gastronomicznego;

3) nabycia i zainstalowania lub przerobienia urządzeń wodociągowych, oświetleniowych, cieplnych, chłodniczych, wentylacyjnych, asenizacyjnych, telefonicznych, wyciągowych lub innych tego rodzaju nakładów, które są potrzebne dla założenia, powiększenia lub ulepszenia przedsiębiorstwa hotelarskiego lub gastronomicznego.

(2) Jeżeli budynek nowowzniesiony posiada oprócz lokali, służących na pomieszczenie przedsiębiorstw hotelarskich lub gastronomicznych, również lokale inne, potrąceniu ulega taka część sum zużytych na budowę, jaka odpowiada stosunkowi kubatury użytkowej części przeznaczonej na pomieszczenie tych przedsiębiorstw do kubatury użytkowej całego budynku, chyba że koszty budowy tych ostatnich lokali mogą być potrącone na podstawie innych przepisów ustawy.

(3) Koszty wzniesienia budynków lub części dobudowanych na pomieszczenie przedsiębiorstw hotelarskich, potrącone na podstawie art. 10 ust. (1) i przepisów ustępów poprzedzających paragrafu niniejszego, nie mogą być po raz drugi potrącone na podstawie przepisów art. 25.

§ 27. (1) Prawo potrącenia kosztów nakładów wymienionych w § 26 ust. (1) pkt 2) i 3), jeżeli chodzi o nowozakładane przedsiębiorstwa hotelarskie, służy pod następującymi warunkami:

1) w Wilnie i w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców oraz w Nowogródku budynki oraz części dobudowane, w których te przedsiębiorstwa będą zakładane, powinny być wzniesione z materiałów ogniotrwałych nadto w Wilnie powinny być one połączone z siecią kanalizacyjną i we wszystkich pokojach (numerach) powinna być zaprowadzona bieżąca woda zim-

na i ciepła, a w miejscowościach pozostałych powinny być one zaopatrzone w urządzenia asenizacyjne,

2) w Wilnie nowozakładane hotele powinny liczyć co najmniej 20, zaś pensjonaty co najmniej 10 pokojów (numerów); w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców i w Nowogródku hotele powinny liczyć co najmniej 10 a pensjonaty co najmniej 5 pokojów (numerów); w pozostałych miejscowościach hotele i pensjonaty powinny liczyć co najmniej 5 pokojów (numerów) — i

3) łączny koszt nakładów wymienionych w § 26 ust. (1) pkt 2) i 3) dokonanych w ciągu roku przez poszczególne przedsiębiorstwa, nie może być niższy niż: w Wilnie — 10.000zł; w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców oraz w Nowogródku — 5.000 zł; w miejscowościach pozostałych — 1.000 zł.

(2) Prawo potrącenia kosztów nakładów wymienionych w § 26 ust. (1) pkt 2) i 3), jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa hotelarskie już istniejące, służy pod następującymi warunkami:

1) w Wilnie budynki, w których te przedsiębiorstwa się znajdują, powinny być skanalizowane, a we wszystkich pokojach (numerach) powinna być zaprowadzona bieżąca woda zimna i ciepła, chyba że te urządzenia są już zaprowadzone; we wszystkich miejscowościach każde przedsiębiorstwo hotelarskie powinno posiadać co najmniej jedną łazienkę — i

2) łączny koszt nakładów wymienionych w § 26 ust. (1) pkt 2) i 3), dokonanych w ciągu roku przez poszczególne przedsiębiorstwo, nie może być niższy niż: w Wilnie — 5.000 zł; w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców i w Nowogródku — 2.000 zł; w miejscowościach pozostałych — 1.000 zł;

(3) Prawo potrącenia kosztów nakładów wymienionych w § 26 ust. (1) pkt 2) i 3) służy:

1) jeżeli chodzi o nowozakładane przedsiębiorstwa gastronomiczne — pod warunkiem, że łączny koszt tych nakładów dokonanych w ciągu roku przez poszczególne przedsiębiorstwo, wynosi: w Wilnie co najmniej 15.000 zł; w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców i w Nowogródku co najmniej 10.000 zł; w miejscowościach pozostałych co najmniej 1.000 zł;

2) jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa gastronomiczne istniejące — pod warunkiem, że łączny koszt tych nakładów dokonanych w ciągu roku przez poszczególne przedsiębiorstwo, wynosi w Wilnie co najmniej 3.000 zł; w innych miastach liczących ponad 20.000 mieszkańców i w Nowogródku co najmniej 2.000 zł; w miejscowościach pozostałych co najmniej 500 zł.

1) Zobacz § 12 i 14 Rozp. M. S. pod art. 4.

Art. 11. Upoważnia się Ministra Skarbu do udzielania posiadaczom gospodarstw rolnych, opłacającym podatek gruntowy w wysokości nie przewyższającej 110 zł i nie prowadzącym prawidłowych ksiąg w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) — ulg w podatku dochodowym z tytułu poczynionych nakładów oraz określania warunków, pod jakimi ulgi te będą przyznawane.

§ 28. (1) Posiadaczom gospodarstw rolnych, opłacającym podatek gruntowy w wysokości nie przewyższającej 110 zł i nie prowadzącym prawidłowych ksiąg w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej, służy prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu z działu I:

1) kosztów nabycia nowych (nieużywanych) maszyn i narzędzi rolniczych,

2) kosztów nabycia materiałów i kosztów robocizny najemnej, poniesionych przy wzniesieniu budowli gospodarczych, przy melioracjach terenowych, zagospodarowaniu łąk i pastwisk lub przy założeniu lub powiększeniu sadów owocowych lub plantacji wikliny,

— jeżeli te inwestycje zostały lub będą dokonane w okresie od dnia 15 kwietnia 1938 r. do dnia 31 grudnia 1942 r.

(2) Prawo określone w ust. (1) służy pod warunkiem udowodnienia poniesionych kosztów, o których w tym ustępie mowa, rachunkami wystawionymi przez sprzedawców, pokwitowaniami z otrzymanego wynagrodzenia za pracę itp. dowodami. Przepisy art. 21 ust. (1) i (5), art. 22 i art. 23 ust. (1) i (3) oraz wydane na ich podstawie przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ III.

Ulgi dla poszukiwawczego wiertnictwa naftowego

Art. 12. Osobom fizycznym i prawnym, prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134), które podejmą wiercenia poszukiwawcze, zmierzające do uzyskania produkcji ropy naftowej (oleju skalnego) lub gazu ziemnego, służą ulgi w podatku dochodowym i w opłatach stemplowych według zasad, określonych w rozdziale niniejszym.

Art. 13. Za wiercenia poszukiwawcze w rozumieniu ustawy niniejszej uważa się:

1) wiercenia oddalone co najmniej o 1000 metrów od produktywnych otworów wiertniczych, oraz następne wiercenia, wykonane w obrębie koła o promieniu 500 metrów od pierwszego (odkrywczego) otworu, prowadzone przez to samo przedsiębiorstwo lub jego nabywcę;

2) wiercenia w mniejszym oddaleniu, jeżeli Wyższy Urząd Górniczy uzna je za poszukiwawcze z powodu poszukiwania nowych horyzontów ropnych lub gazowych albo też z innych powodów natury geologicznej, oraz następne wiercenia, wykonane w obrębie koła o promieniu 500 metrów od pierwszego (odkrywczego) otworu, prowadzone przez to samo przedsiębiorstwo lub jego nabywcę, jeżeli będą prowadzone do horyzontów stwierdzonych przez pierwszy otwór (odkrywczy).

Art. 14. (1) Ulgi w podatku dochodowym obejmują:

1) prawo potrącenia z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o państwowym po-

datku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) wydatków, związanych z wierceniami, na materiały, narzędzia, urządzenia i robociznę, a poniesionych w okresie od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1942 r.;[1])

2) zwolnienie od podatku dochodowego przez lat dziesięć dochodu z produkcji ropy naftowej i gazu ziemnego, otrzymanej w otworach poszukiwawczych (art. 13) oraz z produktów, uzyskanych z przeróbki tych surowców. Rozporządzenie Ministra Skarbu określi zasady ustalania, jaka część ogólnego dochodu osoby uprawnionej do ulgi przypada na dochód z tej produkcji oraz na dochód z produktów uzyskanych z przeróbki wspomnianych surowców — w przypadkach, gdy osoba, uprawniona do ulgi, posiada jeszcze inne źródła dochodu.[2])

(2) Potrącenie stosownie do przepisu ust. (1) pkt 1) będzie dokonane z dochodu roku operacyjnego, w którym wydatki w tym przepisie wymienione zostały poniesione, a jeżeli suma, przypadająca do potrącenia, przewyższa ten dochód, z dochodu lat następnych, aż do zupełnego wyczerpania sumy, przypadającej do potrącenia.

(3) Dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w ust. (1) pkt 2), biegnie od roku podatkowego, następującego po roku podatkowym, w którym dokonano po raz ostatni potrącenia, przewidzianego w ustępach poprzedzających. Jeżeli po potrąceniu po raz ostatni pozostała jeszcze część dochodu, podlegająca opodatkowaniu, służy uprawnionemu prawo wyboru, czy bieg dziesięcioletniego terminu zwolnienia ma się rozpocząć już od tego roku, w którym potrącenie nastąpiło po raz ostatni, czy dopiero od roku następnego. W razie niedokonania wyboru przed upływem roku podatkowego, w którym potrącenie nastąpiło po raz ostatni, okres dziesięcioletni rozpoczyna się od tego roku[3]).

(4) Dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w ust. (1) pkt 2) — jeżeli chodzi o osoby, którym nie służy prawo potrącenia, przewidziane w ust. (1) pkt 1) — biegnie od roku podatkowego, obejmującego rok operacyjny, w którym osoba uprawniona do ulgi osiągnie z produkcji, określonej w ust. (1) pkt 2) pierwszy obrót, podlegający podatkowi obrotowemu.[4])

1) § 29. Za wydatki związane z wierceniami uważa się wydatki na wszelkiego rodzaju materiały, narzędzia i urządzenia, połączone z zakupem i zainstalowaniem urządzenia wiertniczego z wszystkimi przynależnymi urządzeniami i budowlami oraz wydatki, związane z przeprowadzeniem wiercenia aż do jego ukończenia, nie wyłączając wydatków na płace personelu technicznego, administracyjnego i robotniczego.

2) § 30. (1) U osób prawnych jest wolna od podatku dochodowego ta część dochodu (tj. zysków bilansowych w rozumieniu art. 21 ustawy o podatku dochodowym) ustalonego na podstawie prowadzonych przez nie ksiąg handlowych, jaka odpowiada stosunkowi przychodu brutto ze sprzedaży ropy naftowej (oleju skalnego) i gazu ziemnego, otrzymanych w otworach poszukiwawczych oraz ze sprzedaży produktów, uzyskanych z przerobu tych surowców, do sumy wszystkich przychodów brutto objętych księgami handlowymi.

(2) Zasadę określoną w ust. (1) stosuje się również przy ustalaniu wolnego od podatku dochodu tych osób fizycznych, których księgi, poza poszukiwawczym wiertnictwem naftowym i przeróbką otrzymanych z niego surowców, obejmują jeszcze inne (choćby nie wszystkie) źródła dochodu — z tą jednak różnicą, że nadzwyczajnych przychodów w rozumieniu art. 7 ustawy o podatku dochodowym nie bierze się pod uwagę.

(3) Stratę, wynikłą z działalności określonej w art. 14 ust. (1) pkt 2), potrąca się z sumy dochodów osiągniętych z innych źródeł — zgodnie z przepisami art. 9 ustawy o podatku dochodowym.

P r z y k ł a d y.

Przykład 1: Spółka z ogr. odp., posiadająca rafinerię i kopalnię ropy naftowej, podjęła wiercenia poszukiwawcze; rok operacyjny zamknęła zyskiem w sumie 220.000 zł — po uwzględnieniu ustawowych doliczeń jej dochód podatkowy ustalono w sumie 240.000 zł. Suma wszystkich przychodów brutto tej spółki (nie wyłączając nadzwyczajnych przychodów w rozumieniu art. 7 ustawy o podatku dochodowym) wynosi według ksiąg handlowych 3.000.000 zł; mieszczą się w niej:

a) przychód brutto ze sprzedaży ropy pochodzącej z szybów poszukiwawczych	zł 150.000.—
b) przychód brutto ze sprzedaży produktów uzyskanych z przerobu tej ropy	zł 550.000.—
razem	zł 700.000.—

Ponieważ stosunek wymienionych pod a) i b) przychodów brutto do sumy wszystkich przychodów brutto spółki przedstawia się jak 7 : 30, zwolnieniu od podatku dochodowego podlega 7/30 części dochodu podatkowego, czyli 56.000 zł.

Przykład 2: Właściciel trzech szybów naftowych poszukiwawczych eksploatuje także pięć szybów nieposzukiwawczych i prowadzi księgi, obejmujące wszystkie źródła dochodu. Wykazują one z końcem roku przychody brutto ze sprzedaży ropy oraz z czynszów za dzierżawę gruntów w ogólnej sumie 680.000 zł, w czym mieści się przychód ze sprzedaży ropy pochodzącej z otworów poszukiwawczych w kwocie 120.000 zł.

Dochód płatnika ustalono w sumie 60.000 zł. Wobec tego, że stosunek przychodu ze sprzedaży ropy pochodzącej z otworów poszukiwawczych do sumy wszystkich przychodów objętych księgami przedstawia się jak 3 : 17, — zwolnieniu od podatku dochodowego podlegają w tym przypadku 3/17 części dochodu ustalonego na podstawie ksiąg tj.

$$\frac{60.000 \times 3}{17} = 10.588,23 \text{ zł.}$$

(4) Do obliczenia dziesięcioletniego okresu zwolnienia od podatku dochodowego, przewidzianego w art. 14 ust. (1) pkt 2), stosuje się odpowiednio przepisy § 22.

3) Zobacz § 23 Rozp. M. S. pod art. 5.
4) Zobacz § 12 Rozp. M. S. pod art. 4.

Art. 15. (1) Pisma, stwierdzające umowę o zawiązaniu spółki lub o wniesienie do spółki nieruchomości albo prawa wydobywania ciał kopalnych — przy jej zawiązaniu — tytułem wkładu rzeczowego (art. 106 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych — Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404) są wolne od opłat stemplowych, jeżeli zostaną sporządzone do dnia 31 grudnia 1942 r., a spółka ma na celu prowadzenie kopalń naftowych i rozpocznie faktycznie wiercenia poszukiwawcze najpóźniej w ciągu lat 2 od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki. Do czasu spełnienia tego warunku obowiązek uiszczenia tych opłat pozostaje w zawieszeniu.

(2) Minister Skarbu wyda przepisy w sprawie utrzymywania przypadków wymienionych w ust. (1) w ewidencji, sposobu i terminu uiszczenia opłaty stemplowej w razie niespełnienia warunków w ust. (1) przewidzianych oraz skutków nieuiszczenia.[1])

1) § 31. (1) Jeżeli spółka ma na celu prowadzenie kopalń naftowych, a nadto wykonywanie czynności zarobkowych nie wiążących się bezpośrednio z prowadzeniem kopalni, to przewidziane w art. 15 zwolnienie od opłat stemplawych, unormowanych w art. 102 bądź 105 u. o. s., nie tyczy się tej części kapitału spółki, która jest przeznaczona do prowadzenia tych innych czynności, a zwolnienie od opłaty stemplowej, unormowanej w art. 106 u. o. s. tyczy się wkładów rzeczowych tylko o tyle, o ile obejmują pola naftowe bądź inne nieruchomości, na których mają być urządzone kopalnie naftowe. W takim przypadku przyznanie ulgi zależy od przedstawienia organowi urzędowemu właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej zaświadczenia stwierdzającego, jaka część kapitału spółki lub wkładów rzeczowych posiada warunki zwolnienia od opłaty stemplowej, wymienione w zdaniu poprzedzającym. Celem uzyskania tego zaświadczenia należy przedstawić szczegółowo umotywowany wniosek Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

(2) W przypadkach, wymienionych w art. 15, opłata ma być wymierzona nawet wówczas, gdy według treści umowy spółki istnieją warunki zupełnego zwolnienia od opłaty. Opłata wymierzona — a w przypadku wymienionym w ust. (1) odpowiednia część opłaty — ulega odroczeniu do upływu dwóch lat i sześciu miesięcy od dnia sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki. W razie sporządzenia tego pisma nie w formie aktu notarialnego ani też w formie dokumentu, na którym notariusz poświadczył podpis, wymierzenie opłaty stemplowej następuje przez nakaz płatniczy (art. 33 ustęp ostatni u. o. s.), w którym urząd skarbowy wymienia datę kalendarzową, stanowiącą ustawowy termin płatności tj. ostatni dzień okresu 3-tygodniowego liczonego od dnia sporządzenia pisma (art. 20 u. o. s.) oraz datę kalendarzową, do której płatność jest odroczona.

(3) Kwota odroczona ulega umorzeniu w razie przedstawienia urzędowi skarbowemu — przed upływem terminu odroczenia — świadectwa okręgowego urzędu górniczego, stwierdzającego, że przed upływem lat dwóch od sporządzenia pisma, stwierdzającego umowę o zawiązanie spółki, rozpoczęto wiercenie poszukiwawcze; umorzenie jest uzależnione od uprzedniego stwierdzenia, że są prowadzone prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej. W razie nieprzedstawienia świadectwa okręgowego urzędu górniczego spółka ma przed upływem terminu odroczenia uiścić kwotę odroczoną; nieuiszczenie opłaty w tym terminie spowoduje ściągnięcie przymusowe wraz z odsetkami (art. 3 ustawy z dnia 18 marca 1935 r. Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 8, poz. 88) liczonymi od dnia następnego po sporządzeniu aktu notarialnego bądź po poświadczeniu podpisu przez notariusza, bądź po upływie ustawowego terminu płatności wymienionego w nakazie płatniczym (ust. (2)).

(4) Nawet w razie przedstawienia wymienionego świadectwa przed upływem terminu odroczenia urząd skarbowy wymierzy opłatę stemplową przez nakaz płatniczy w razie stwierdzenia, że w czasie odroczenia nie były prowadzone prawidłowe księgi; urząd skarbowy w nakazie płatniczym wezwie do uiszczenia odsetek za czas wskazany w ust. (3).

(5) Notariusz ma — w razie niepobrania lub tylko częściowego pobrania opłaty na mocy niniejszego paragrafu — przesłać urzędowi skarbowemu uwierzytelniony odpis pisma, co do którego opłata lub jej część ulega odroczeniu.

ROZDZIAŁ IV.

Ulgi Inwestycyjne na całym obszarze państwa

Art. 16. (1) Osobom fizycznym i prawnym, prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134), które:[1])

podejmą poszukiwania górnicze, zmierzające do uzyskania produkcji rud i poczynią nakłady, związane z założeniem i urządzeniem kopalń oraz zakładów dla przygotowania rud;

2) założą przedsiębiorstwa hutnicze, bądź koksownie, lub istniejące przedsiębiorstwa hutnicze bądź koksownie powiększą albo ulepszą;

3) wybudują w rafineriach ropy naftowej lub poza ich obrębem urządzenia dla otrzymania wysokogatunkowych paliw i olejów, albo też wybudują lub powiększą gazoliniarnie i uruchomią wytwórczość paliw płynnych, odpornych na detonację, z ropy naftowej lub gazów ziemnych;

4) założą przedsiębiorstwa lotnicze w rozumieniu art. 44 prawa lotniczego (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 69, poz. 437) bądź przedsiębiorstwa budowy, utrzymania i eksploatacji lotnisk użytku publicznego, albo założą i urządzą lotniska własne, albo też wybudują hangary, dworce lotnicze, stacje obsługi technicznej lotniczej albo warsztaty lotnicze;

5) zbudują pomieszczenia garażowe dla pojazdów mechanicznych, stacje obsługi technicznej, warsztaty reparacyjne pojazdów mechanicznych oraz dworce lub stacje postojowe dla autobusów;

6) zbudują koleje zarówno normalne jak i wąskotorowe użytku prywatnego o silniku mechanicznym, — służą ulgi w podatku dochodowym i w opłatach stemplowych według zasad, określonych w rozdziale niniejszym.[2])

(2) Rozporządzenia Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wojskowych, mogą określać rodzaje inwestycji szczególnie ważnych dla obrony Państwa, co do których służyć będzie osobom, wymienionym w ust. (1), które je poczynią, prawo potrącenia z dochodu (dział I) kosztów tych inwestycji pod warunkiem, przewidzianym w art. 18.[3])

1) Zobacz § 3 Rozp. M. S. pod art. 1.

2) § 32. Za przedsiębiorstwa lotnicze uważa się, zgodnie z przepisami art. 44 prawa lotniczego (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 69, poz. 437), przedsiębiorstwa zakładane za zezwoleniem Ministra Komunikacji, w celu dokonywania przewozu osób, bagażu, towarów lub poczty statkami powietrznymi, w celu dokonywania pomiaru gruntów (aerofotogrametria) oraz inne przedsiębiorstwa, zarobkujące za pomocą statków powietrznych.

§ 33. (1) Za pomieszczenia garażowe uważa się budynki oddzielne lub części budynków, odpowiednio dostosowane i służące do pomieszczenia pojazdów mechanicznych, używanych do ruchu. Nie uważa się natomiast za pomieszczenia garażowe budynków lub ich części, służących do pomieszczenia pojazdów mechanicznych przeznaczonych na sprzedaż lub służących do przechowania części samochodowych bądź motocyklowych.

(2) Za stacje obsługi technicznej uważa się zakłady przystosowane do wykonywania robót związanych z konserwacją i naprawami doraźnymi pojazdów mechanicznych.

§ 34. Przez „koleje użytku prywatnego o silniku mechanicznym" rozumie się, zgodnie z przepisami art. 37 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego i koleje miejskie (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 391), koleje o silniku mechanicznym, służące do własnych potrzeb osób, przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych lub też gospodarstw rolnych, dla których je zbudowano. Korzystanie z tych kolei również przez inne osoby na zasadzie współużywania, za zezwoleniem Ministerstwa Komunikacji lub upoważnionej dyrekcji okręgowej kolei państwowych, nie pozbawia tych kolei charakteru kolei użytku prywatnego a tym samym i prawa do ulg.

3) § 35. (1) Osobom fizycznym i prawnym prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej, które:

1) założą wytwórnie jedwabiu naturalnego albo wytwórnie takie już istniejące powiększą lub ulepszą;

2) założą zakłady eksploatacji pokładów glinek do wytwarzania aluminium;

3) podejmą poszukiwania górnicze zmierzające do uzyskania produkcji soli potasowych i poczynią nakłady związane z budową kopalń tych soli;

4) podejmą poszukiwania górnicze zmierzające do wydobywania fosforytów, barytu, lub glinki do mufli hutniczych i poczynią nakłady związane z budową kopalń tych minerałów;

5) założą wytwórnie garbników lub ekstratków garbarskich;

6) założą wytwórnie sztucznej wełny z kazeiny;

7) założą wytwórnie przyrządów optycznych albo wytwórnie takie już istniejące powiększą lub ulepszą;

8) zbudują zakłady magazynowania ropy naftowej lub produktów naftowych

— służy prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu z działu I, kosztów nakładów wymienionych w art. 18 pkt 1), jeżeli te nakłady są potrzebne do powstania, powiększenia lub ulepszenia wytwórni wymienionych w pkt 1) i 7) albo do powstania zakładów wymienionych w pkt 2) do 6) i w pkt 8).

(2) Osobom fizycznym i prawnym, prowadzącym prawidłowe księgi w rozumieniu art. 81 ordynacji podatkowej, które dla przystosowania posiadanych zakładów przemysłowych do obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej poczynią inwestycje lub adaptacje związane z tą obroną lub nabędą sprzęt obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, służy prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu z działu I, kosztów tych nakładów.

(3) Prawo potrącenia przewidziane w ustępach poprzedzających służy w stosunku do nakładów poczynionych w okresie od dnia 15 kwietnia 1938 r. do dnia 31 grudnia 1942 r. Przepisy art. 21 ust. (1) oraz (3) — (5), art. 22 i art. 23 ust. (1) i (3) i wydane na ich podstawie przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się odpowiednio.

Art. 17. (1) Za przedsiębiorstwa hutnicze w rozumieniu rozdziału niniejszego uważa się:

1) wielkie piece,

2) stalownie (w tym piece martinowskie i elektryczne) i

3) walcownie.

(2) Za koksownie w rozumieniu rozdziału niniejszego uważa się zakłady przemysłowe, trudniące się przeróbką węgla na koks, smołę, benzol, siarczan amonu, gaz itp. i składające się: 1) z instalacji do mielenia i mieszania węgla, 2) z pieców koksowych wraz z urządzeniami pomocniczymi.[1])

1) Zobacz § 9 Rozp. M. S. pod art. 2.

Art. 18. Ulgi w podatku dochodowym obejmują prawo potrącenia z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6), kosztów:

1) wzniesienia budynków i innych budowli, z wyjątkiem domów mieszkalnych, kosztów dobudowy do budynków takich i budowli już istniejących, nabycia i zainstalowania nowych (nieużywanych) maszyn i urządzeń oraz kosztów podziemnych budowli (szybów, sztolni, chodników i innych wyrobisk mających charakter inwestycji), jeżeli te nakłady są potrzebne do powstania lub powiększenia zakładu górniczego, hutniczego, koksowni, wymienionych w art. 16 ust. (1) pkt 1) i 2), bądź zakładów wymienionych w art. 16 ust. (1) pkt 3);

2) nabycia terenów pod budowę: lotnisk, budynków i urządzeń lotniczych; kosztów wzniesienia budynków, przeznaczonych na hangary, dworce lotnicze, stacje obsługi technicznej, lotniczej i warsztaty lotnicze, kosztów wzniesienia budowli i nabycia i zainstalowania urządzeń, potrzebnych dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu lotniczego oraz kosztów nabycia taboru lotniczego (art. 16 ust. (1) pkt 4));

3) wzniesienia budynków, przeznaczonych na garaże, stacje obsługi technicznej, warsztaty reparacyjne, dworce i stacje postojowe dla autobusów oraz kosztów nabycia i zainstalowania nowych (nieużywanych) maszyn i urządzeń, potrzebnych do prowadzenia warsztatów reparacyjnych i stacji obsługi technicznej (art. 16 ust. (1) pkt 5));

4) nabycia gruntów pod budowę linii kolejowych, wykonania nasypów i wykopów, mostów, przepustów, podtorza i torów kolejowych, nabycia i zainstalowania nowych urządzeń, potrzebnych do utrzymania ruchu, wzniesienia budynków kolejowych oraz nabycia nowego (nieużywanego) taboru kolejowego (art. 16 ust. (1) pkt 6)).[1])

1) Zobacz § 12 i 14 Rozp. M. S. pod art. 4.

Art. 19. (1) Wolne są od opłat stemplowych:

1) pisma, wymienione w art. 102 i 105 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404), w części, w której kapitał zakładowy został użyty na nakłady, wymienione w art. 18 pkt 1), 2) lub 3), lub na nabycie gruntu, na którym został wzniesiony budynek, wymieniony w art. 18 pkt 1), bądź 3);

2) pisma, stwierdzające umowę o nabycie gruntu, jeżeli na nim został wzniesiony budynek, wymieniony w art. 18 pkt 1) lub 3), jak również pisma, stwierdzające umowę o nabycie nieruchomości na cele, wymienione w art. 18 pkt 2) (nie wyłączając wniesienia nieruchomości, bądź prawa wydobywania ciał kopalnych do spółki tytułem wkładu niepieniężnego).

(2) Pisma, wymienione w ust. (1), są wolne od opłat stemplowych w razie sporządzenia ich w okresie od dnia wejścia w życie przepisów artykułu niniejszego do dnia 31 grudnia 1942 r.

(3) W razie uprawdopodobnienia, że ziści się warunek zwolnienia od opłaty stemplowej, przewidziany w ust. (1), obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej pozostaje w zawieszeniu. Minister Skarbu ustali: sposób uprawdopodobnienia oraz utrzymywania w ewidencji zawieszonej opłaty, termin, w ciągu którego powinien się ziścić warunek zwolnienia, sposób i termin uiszczenia opłaty stemplowej w razie nieziszczenia się warunku oraz skutki nieuiszczenia. Jeżeli warunek zwolnienia nie ziścił się w terminie przepisanym, to późniejsze ziszczenie się warunku nie daje prawa do zwolnienia.[1])

1) § 36. Za „budynek" w rozumieniu art. 19 ust. (1) pkt 1) i 2) uważa się również dobudowę do budynku, przewidzianą w art. 18 pkt 1).

§ 37. (1) Przewidziane w art. 19 ust. (3) pozostawienie obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej bądź jej części w zawieszeniu nastąpi na podstawie decyzji izby skarbowej, stwierdzającej uprawdopodobnienie, że ziści się warunek zwolnienia od opłaty stemplowej. Celem uzyskania tej decyzji należy izbie skarbowej złożyć urzędownie uwierzytelniony odpis pisma będącego przedmiotem opłaty stemplowej bądź — w dwóch egzemplarzach — projekt tego pisma oraz przedstawić wszelkie dane, przemawiające za tym, że zostaną uruchomione przedsiębiorstwa bądź urządzenia, wymienione w art. 16 ust. (1) pkt 1) — 5) i ujawniające związek między przedsiębiorstwem bądź urządzeniem a wymienionym pismem.

(2) Jeśli decyzja izby skarbowej ma dotyczyć pisma wymienionego w art. 102 bądź 105 u. o. s., to należy izbie skarbowej podać, czy cały kapitał zakładowy (przy zawiązaniu spółki) bądź cała kwota, o którą kapitał zakładowy ma być powiększony, czy tylko część, mianowicie jaka, są przeznaczone na nakłady wymienione w art. 18 pkt 1), 2) lub 3) lub na nabycie gruntu, na którym ma być wzniesiony budynek wymieniony w art. 18 pkt. 1) bądź 3).

(3) Izba skarbowa w decyzji zezwalającej na zawieszenie obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej postanowi, że wskazanemu jednocześnie urzędowi skarbowemu należy w ciągu lat 3 od sporządzenia pisma (ust. 1) przedstawić dowód ziszczenia się warunku zwolnienia od opłaty stemplowej; jeśliby jednak wymieniony okres trzechletni miał upłynąć po dniu 31 grudnia 1943 r., to izba skarbowa wyznaczy tę ostatnią datę.

(4) Można wnieść odwołanie (art. 46 ust. 2 i 3; art. 47 u. o. s.):
a) od decyzji wymienionej w ust. (3), jeżeli ona oznacza termin,
b) od decyzji izby skarbowej odmawiającej zawieszenia obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej. Izba skarbowa oraz Ministerstwo Skarbu orzekają co do przedmiotów, wymienionych w ust. (1) i (3), według swobodnego uznania; zaopatrują jednak decyzję, sprzeczną z zapatrywaniem strony, w uzasadnienie.

§ 38. (1) W razie pozostawienia obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej w zawieszeniu (§ 37) opłata stemplowa zostaje wymierzona, jak gdyby zawieszenie nie nastąpiło; płatność kwoty, co do której nastąpiło zawieszenie, jest odroczona.

(2) Notariusz powinien w razie niepobrania opłaty na mocy ust. (1) przesłać urzędowi skarbowemu, wskazanemu w decyzji izby skarbowej (§ 37 ust. (3)), odpis pisma, co do którego płatność opłaty jest odroczona. W razie sporządzenia pisma nie w formie aktu notarialnego, ani też w formie dokumentu, na którym notariusz poświadczył podpis, wymierzenie opłaty stemplowej następuje przez nakaz płatniczy (art. 33 ustęp ostatni u. o. s.), w którym urząd skarbowy wymienia datę kalendarzową stanowiącą ustawowy termin płatności tj. ostatni dzień okresu 3-tygodniowego liczonego od dnia sporządzenia pisma (art. 20 u. o. s.) oraz datę kalendarzową, do której płatność jest odroczona.

(3) Kwota, której płatność została odroczona, ulega umorzeniu, jeśli przed upływem terminu, wyznaczonego przez izbę skarbową (§ 37 ust. (3)), został przedstawiony dowód, z którego wynika, że dane pismo jest wolne od opłaty stemplowej co najmniej w tym rozmiarze, w którym płatność została odroczona.

(4) Celem przeprowadzenia dowodu (ust. (3)) należy — o ile

chodzi o pismo wymienione w art. 102 bądź 105 u. o. s. — przedstawić w szczególności prawidłowe księgi (art. 81 ordynacji podatkowej), stwierdzające, że po sporządzeniu danego pisma zostały poczynione wydatki na nakłady wymienione w art. 18 pkt 1), 2) lub 3) oraz że po sporządzeniu danego pisma wpłynęły wpłaty na poczet kapitału zakładowego (art. 102 ust. 2 oraz art. 105 ust. 1 u. o. s.). Jeśli wymienione dwie sumy nie pokrywają się, to z podstawy wymiaru opłaty stemplowej wyłącza się sumę mniejszą.

(5) Celem porównania sum w myśl ust. (4), należy do kwoty wydatków wymienionych w ust. (4) doliczyć kwotę, wydatkowaną na nabycie gruntu, w razie udowodnienia: a) prawidłowymi księgami, że wydatek nastąpił po sporządzeniu danego pisma wymienionego w art. 102 bądź 105 u. o. s., b) zaświadczeniem właściwej władzy sprawującej nadzór nad budownictwem, że po sporządzeniu tegoż pisma został na danym gruncie wzniesiony budynek i stał się zdatny do używania, c) tymże zaświadczeniem, które powinno podać przeznaczenie budynku, że dany budynek należy do wymienionych w art. 18 pkt 1) lub 3).

(6) Jeżeli chodzi o opłatę stemplową, przewidzianą w art. 52 bądź 106 u. o. s. od pisma stwierdzającego umowę o nabycie gruntu, należy przedstawić środki dowodowe, określone w ust. (5) i nimi udowodnić — oprócz prowadzenia prawidłowych ksiąg — a) że po sporządzeniu danego pisma stwierdzającego umowę o nabycie gruntu został na nim wzniesiony budynek i stał się zdatny do używania, b) że dany budynek należy do wymienionych w art. 18 pkt 1) lub 3), c) że koszty wzniesienia tego budynku zostały poniesione całkowicie przez osobę, która daną umowę o nabycie zawarła w charakterze nabywcy.

(7) Jeśli na mocy decyzji izby skarbowej (§ 37 ust. (3)) płatność została odroczona tylko co do części opłaty stemplowej, a kwota uiszczona przewyższa należność ustaloną przez urząd skarbowy (ust. (4) — (6)), to nastąpi zwrot nadpłaty — bez odsetek przewidzianych w art. 125 ordynacji podatkowej.

8) Jeśli ze środków dowodowych przedstawionych w terminie (§ 37 ust. (3)) nie wynika zwolnienie od opłaty lub wynika zwolnienie w kwocie niższej od tej, co do której obowiązek uiszczenia został pozostawiony w zawieszeniu, urząd skarbowy wymierza przez nakaz płatniczy (art. 33 ustęp ostatni u. o. s.) należną opłatę stemplową; w nakazie płatniczym wzywa do uiszczenia odsetek za czas wskazany w § 31 ust. (3) oraz wyjaśnia, dlaczego przedstawionych środków dowodowych nie uznał bądź uznał je tylko częściowo.

§ 39. Kwotę, której płatność została odroczona (§ 37), należy uiścić: a) przed upływem terminu, do którego nastąpiło odroczenie, jeśli do tego czasu nie przedstawiono dowodu zwolnienia od opłaty stemplowej; b) w ciągu miesiąca po sporządzeniu umowy, skutkującej zbycie gruntu, którego nabycia dotyczy pismo wymienione w § 38 ust. (6), jeśli przed zbyciem nie nastąpiło wzniesienie budynku bądź budynek nie stał się zdatny do używania. Termin wynikający z przepisu pod lit. b) nie może być późniejszy od wynikającego z przepisu pod lit. a). W razie nieuiszczenia w terminie w przypadku podanym pod lit. a) nastąpi ściągnięcie przymusowe wraz z odsetkami za czas wskazany w § 31 ust. (3). W razie nieuiszczenia w terminie w przypadku podanym pod lit. b) urząd skarbowy wymierzy opłatę stemplową przez nakaz płatniczy (art. 33 ustęp ostatni u. o. s.), w którym nadto wezwie do uiszczenia odsetek za czas wskazany w § 31 ust. (3).

§ 40. Akt notarialny, stwierdzający umowę o nabycie nieruchomości (art. 52 bądź 106 u. o. s.), ma być sporządzony bez pobrania opłaty stemplowej — jako wolny od opłaty na mocy art. 19 ust. (1) pkt 2) w związku z art. 18 pkt 2) — w razie złożenia notariuszowi zaświadczenia Ministerstwa Komunikacji, iż dana nieruchomość jest przeznaczona na lotnisko (art. 21 prawa lotniczego Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 69, poz. 437).

§ 41. (1) Kwota uiszczona tytułem opłaty stemplowej od pisma, wymienionego w art. 52 bądź 102, 105 lub 106 u. o. s., zostanie zwrócona w całości bądź w odpowiedniej części na skutek odwołania (art. 46 i 47 u. o. s.), wskazującego środki dowodowe, z których wynika, że dane pismo jest całkowicie bądź częściowo wolne od opłaty na mocy art. 19 ust. (1) pkt 1). Stosuje się odpowiednio § 38 ust. (4) — (6).

(2) Kwota uiszczona tytułem opłaty stemplowej, przewidzianej w art. 134 u. o. s., od pisma, stwierdzającego umowę przedwstępną (przygotowawczą), zostanie zwrócona na skutek odwołania w razie ustalenia w trybie § 38 ust. (4) bądź w trybie ust. (1) paragrafu niniejszego, że pismo stwierdzające umowę przyrzeczoną (ostateczną), która jest umową o nabycie nieruchomości, jest wolne od opłaty stemplowej i jeśli osoba, która zawarła umowę przyrzeczoną w charakterze nabywcy, jest wymieniona jako nabywca w umowie przedwstępnej imiennie.

(3) Odwołanie (ust. (1) i (2)) zostanie załatwione merytorycznie w razie wniesienia w ciągu lat 3 od sporządzenia pisma, od którego opłatę uiszczono, lecz nie później niż do końca 1943 r.

(4) Paragrafu niniejszego nie stosuje się w razie uiszczenia w trybie § 38 ust. (8) bądź § 39.

§ 42. O ile w myśl §§ 38 i 41 środkiem dowodowym są księgi, przedstawienie dowodu następuje przez zaofiarowanie dowodu z ksiąg oraz złożenie zestawienia dokonanych inwestycji i ich kosztów, po czym następuje zbadanie ksiąg przez urząd skarbowy lub przez izbę skarbową w trybie art. 84 — 87 ordynacji podatkowej. Jeśli zestawienie dokonanych inwestycji i kosztów już zostało złożone w trybie art. 23 ust. (1), to wystarcza określenie zeznania, do którego zestawienie zostało załączone, oraz wskazanie tych pozycji zestawienia, które mają znaczenie w zakresie opłat stemplowych; jeżeli zestawienie złożone w trybie art. 23 ust. (1) nie zawiera wszystkich inwestycji, które mają znaczenie w zakresie opłat stemplowych, to należy złożyć zestawienie dodatkowe.

ROZDZIAŁ V.

Ulgi dla nabywców akcyj i udziałów

Art. 20. (1) Osobom fizycznym i prawnym, obejmującym akcje spółek akcyjnych (art. 314 kodeksu handlowego), których zawiązanie zostanie wpisane do rejestru handlowego w okresie od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1942 r., a których celem jest prowadzenie przedsiębiorstw, wymienionych w rozdziałach poprzedzających, oraz osobom fizycznym i prawnym subskrybującym akcje takich spółek (art. 316—319 kodeksu handlowego) — służy prawo potrącenia z dochodu podlegającego podatkowi dochodowemu i specjalnemu podatkowi od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszów publicznych, zapłaconej ceny emisyjnej akcyj, objętych bądź przyznanych przez założycieli (art. 323 kodeksu handlowego).[1])

(2) Prawo określone w ust. (1) służy również spólnikom spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, których

zawiązanie zostanie zgłoszone celem wpisania do rejestru handlowego w okresie od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej do dnia 31 grudnia 1942 r., a których celem jest prowadzenie przedsiębiorstw, wymienionych w rozdziałach poprzedzających — co do udziałów objętych przez nich przy zawiązaniu spółki.[2])

(3) Prawo, określone w ustępach poprzedzających, służy pod warunkiem, że spółka dojdzie do skutku i zostanie wpisana do rejestru handlowego oraz rozpocznie produkcję przed upływem roku 1942. W razie niespełnienia się tych warunków, osoby, wymienione w ust. (1) i (2), obowiązane będą dodatkowo uiścić podatek dochodowy, niezapłacony na skutek potrącenia, przewidzianego w tych ustępach. Rozporządzenie Ministra Skarbu określi sposób i termin uiszczenia tego podatku. Za przypadające Skarbowi Państwa z tego tytułu sumy odpowiadają solidarnie z płatnikami założone spółki.

(4) Późniejsze ziszczenie się warunku, przewidzianego w ust. (3), nie przywraca prawa do ulg, przewidzianych w artykule niniejszym.

(5) Prawo do ulg określonych w artykule niniejszym, nie gaśnie w razie połączenia się nowozawiązanej spółki, po rozpoczęciu przez nią produkcji, z inną spółką. Spółka, która przyjmuje w tym przypadku majątek spółki, korzystającej z ulg, określonych w art. 20, przejmuje jednocześnie w tym samym zakresie obowiązki, wynikające z uzyskania ulg przez spółkę przejętą.

1) 2) § 43. (1) Ulga z art. 20 ust. (1) służy jedynie w stosunku do tych akcji, których cena emisyjna została zapłacona. Przez zapłacenie ceny emisyjnej rozumie się, zgodnie z art. 311 § 2 kodeksu handlowego, pokrycie jej gotowizną. W stosunku do akcji pokrytych wkładami niepieniężnymi ulga nie służy.

(2) Przepis ust. (1) stosuje się odpowiednio do udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

(3) Ulga przewidziana w art. 20 służy również w stosunku do akcji i udziałów spółek, tworzonych w celu prowadzenia przedsiębiorstw, które będą objęte rozporządzeniami, wydawanymi na podstawie art. 2 ust. (2) oraz art. 16 ust. (2), a w szczególności, które są wymienione w § 11 oraz 35.

(4) Ulga przewidziana w art. 20 służy w stosunku do akcji i udziałów przedsiębiorstw, wymienionych w art. 2 i art. 9 pkt 1), tylko o tyle, o ile te przedsiębiorstwa będą zakładane na obszarach, określonych w art. 3 i 9, chyba że te same przedsiębiorstwa są wymienione w art. 12 i 16 ust. (1) lub będą wymienione w rozporządzeniach wydawanych na podstawie art. 16 ust. (2). Nadto, jeżeli chodzi o akcje i udziały spółek, zakładanych w celu prowadzenia przedsiębiorstw wymienionych w art. 2, prawo potrącenia, przewidziane w art. 20, służy tylko w stosunku do akcji i udziałów tych spółek, uzyskają ulgi, przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt 2) — 7) i ewentualnie w art. 4 ust. (2).

§ 44. (1) W razie stwierdzenia, że spółka akcyjna lub z ograniczoną odpowiedzialnością nie została wpisana do rejestru handlowego i nie rozpoczęła produkcji przed dniem 1 stycznia 1943 r., Ministerstwo Skarbu ogłasza o tym komunikat w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu. Na podstawie tego komunikatu właściwa w myśl § 46 ust. (2) władza skarbowa zawiadamia postanowieniem osobę, która z tytułu nabycia akcji lub udziałów takiej spółki wykorzystała ulgi przewidziane w art. 20 ust. (1) lub (2), że utraciła prawo do ulg i wzywa ją do uiszczenia przypadającej sumy podatku dochodowego w terminie, wskazanym w ust. (2). Postanowienie to jest ostateczne.

(2) Cała suma podatku dochodowego przypadająca do zapłaty przez osobę, która utraciła prawo do ulg, staje się płatna w ciągu dni 30 od dnia doręczenia tej osobie zawiadomienia, wymienionego w ust. (1).

(3) Nie wpłacone kwoty podatku dochodowego w terminie, wskazanym w ust. (2), podlegają przymusowemu ściągnięciu wraz z odsetkami, liczonymi od dnia następującego po upływie tego terminu.

ROZDZIAŁ VI.

Przepisy wspólne

Art. 21. (1) Potrącenie, przewidziane w art. 10, 18 i 20 — o ile chodzi o dochód, podlegający opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym — będzie dokonane z dochodu roku operacyjnego, w którym poczyniono inwestycje, bądź w którym nabyto akcje lub udziały nowozakładanych spółek. Jeżeli suma przypadająca do potrącenia przewyższa ten dochód, nadwyżka będzie potrącona z dochodu następnych 4 lat.

(2) Potrącenie, przewidziane w art. 20 — o ile chodzi o wynagrodzenia, podlegające podatkowi dochodowemu według działu II ustawy o tym podatku i podatkowi specjalnemu, bądź jednemu z tych podatków — będzie dokonane od wynagrodzeń otrzymanych w roku nabycia akcyj lub udziałów, przy czym dla ustalenia rozmiaru ulgi w podatku specjalnym stosuje się odpowiednio przepisy art. 26. Jeżeli cena nabytych akcyj i udziałów przewyższa sumę wynagrodzeń, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, nadwyżka będzie potrącona od wynagrodzeń, otrzymanych w ciągu następnych 4 lat.

(3) Prawo potrącenia służy osobom, wymienionym w art. 1, 9, 12 i 16, również wówczas, gdy założone przez nie przedsiębiorstwa przejdą na własność osób trzecich.

(4) Potrącenie, przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 10, 14 i 18, nie służy osobom prawnym, tworzonym w celu prowadzenia przedsiębiorstw, wymienionych w rozdziałach poprzedzających.[1])

(5) Pozostały po potrąceniu dochód lub pozostała suma wynagrodzeń, podlegają podatkowi dochodowemu według tej stopy procentowej, jaka będzie właściwa dla osiągniętego dochodu bez potrąceń, przewidzianych w art. 4, ust. (1) pkt 1), art. 10, 14, 18 i 20.[2])

1) Zobacz § 12 Rozp. M. S. pod art. 4.

2) § 45. (1) Dla obliczenia sumy podatku dochodowego, przypadającego do zapłaty w myśl art. 21 ust. (5) przez osoby, podlegające opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym, należy stopę procentową, według której podatek ma być uiszczony, ustalić w każdym poszczególnym przypadku.

Przykład.

Płatnik uzyskał dochód podatkowy w sumie . . .	zł	100.000.—
Przypadający od tej sumy podatek wynosi w myśl skali z art. 23 ustawy o podatku dochodowym .	zł	25.044.—
Z tytułu poczynionych inwestycji służy temu płatnikowi prawo potrącenia z dochodu powyższego sumy	zł	90.000.—
Pozostaje zatem do opodatkowania suma . . .	zł	10.000.—

Dla obliczenia podatku, przypadającego od tej sumy (zł 10.000), ustala się stosunek procentowy sumy złotych 25.044 do sumy złotych 100.000. Wynosi on 25,04%. Tę stopę należy zastosować do sumy zł. 10.000, w związku z czym podatek dochodowy od sumy zł 10.000, który płatnik powinien uiścić, wyniesie zł 2,504.

(2) Dodatek komunalny do podatku dochodowego, obowiązujący na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego, oblicza się od tej części dochodu podatkowego osoby uprawnionej do ulgi, jaka pozostaje po potrąceniu kosztów nakładów, dokonanym w myśl art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 10, 14 ust. (1) pkt 1) i ust. (2), art. 18 i 20. Część ta podlega opodatkowaniu dodatkiem komunalnym według tej stopy procentowej, jaka będzie właściwa dla osiągniętego dochodu bez potrącenia kosztów nakładów, dokonanego w myśl przepisów wymienionych w zdaniu poprzedzającym.

Jeżeli pozostała po dokonaniu tego potrącenia suma dochodu wyniesie mniej niż 1.500 zł, dodatku komunalnego w ogóle się nie pobiera.

(3) Udział we wpływach w podatku dochodowym nie służy związkom samorządowym w stosunku do sum, które bądź nie wpłynęły, bądź zostały płatnikom zwrócone z tytułu ulg w tym podatku.

Art. 22. Przepisy art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 10, 14 i 18 ustawy niniejszej nie naruszają prawa interesowanych płatników do potrąceń, przewidzianych w art. 6 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6), z tytułu zużycia przedmiotów, wymienionych w przepisach powyższych.

Art. 23. (1) Sumę, przypadającą do potrącenia stosownie do przepisów art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 10, 14, 18 i 20, z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym, płatnik potrąca w zeznaniu o dochodzie, składanym za właściwy rok operacyjny (art. 5, 14 i 21). Do zeznania tego płatnik powinien dołączyć zestawienie dokonanych inwestycji oraz ich kosztów, a w przypadku przewidzianym w art. 20, wykaz nabytych akcyj lub udziałów, zawierających dane następujące:

1) nazwę i siedzibę prawną spółki, której akcje lub udziały nabyto;

2) ilość i cenę emisyjną nabytych akcyj lub ilość i wysokość nabytych udziałów;

3) datę nabycia akcyj lub udziałów;

4) oświadczenie, że spółka doszła do skutku i że nie nastąpił zwrot sum wpłaconych na akcje drogą zapisu, a przynajmniej, że do dnia złożenia tego oświadczenia zwrot ten nie nastąpił.[1])

(2) Ulgi w podatku dochodowym, pobieranym według działu II ustawy o tym podatku i w specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych będą udzielane w postaci zwrotu sumy pobranych podatków od dochodu z wynagrodzeń, zużytego na cele wskazane w art. 20. Ulgi te będą przyznawane na skutek podań, wnoszonych do urzędu skarbowego, w którego okręgu osoby, ubiegające się o ulgi, mają miejsce zamieszkania w dniu wnoszenia podania. Do podania należy dołączyć wykaz nabytych akcyj lub udziałów, zawierających dane określone w ust. (1), oraz zestawienie wynagrodzeń otrzymanych w ciągu roku, w którym akcje lub udziały nabyto, tudzież potrąconych od tych wynagrodzeń sum podatku dochodowego i specjalnego.

3) Termin wnoszenia podań i tryb przyznawania ulg określi rozporządzenie Ministra Skarbu.[2])

1) § 46. (1) Ulgi, przewidziane w art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 10, 14 ust. (1) pkt 1) i art. 18, stosuje w I instancji ta władza skarbowa (urząd skarbowy lub izba skarbowa), która w myśl przepisów art. 14 ordynacji podatkowej oraz § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 marca 1937 r. o wykonaniu ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 270) jest właściwa dla wymiaru podatku dochodowego za dany rok operacyjny dla osoby, uprawnionej do ulgi; a w przypadkach przewidzianych w art. 20 ordynacji podatkowej — władza, której właściwość wymiarowa została przez Ministra Skarbu przekazana.

(2) Ulgi w podatku dochodowym z działu I przewidziane w art. 20 stosują władze skarbowe, wymienione w ust. (1); w podatku dochodowym z działu II oraz w podatku specjalnym — te urzędy skarbowe, w okręgu których osoby uprawnione do ulgi mają miejsce zamieszkania w dniu wnoszenia podań.

2) § 47. (1) Celem zastosowania ulgi w podatku dochodowym z działu I, stosuje się następujący tryb postępowania:

1) płatnikowi uprawnionemu do ulgi wymierza się podatek dochodowy za dany rok operacyjny, zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym, i przy zastosowaniu art. 22 ustawy o ulgach inwestycyjnych, tak, jak gdyby mu ulga nie służyła; na dokonany wymiar doręcza się mu nakaz płatniczy;

2) równocześnie z postępowaniem wymiarowym bada się złożone przez płatnika zestawienie dokonanych inwestycji oraz ich kosztów; w razie wątpliwości właściwa w myśl § 46 władza lub, na jej żądanie, władza skarbowa, w okręgu której inwestycji dokonano, stwierdza na miejscu, czy podane w zestawieniu inwestycje zostały rzeczywiście dokonane, żąda od płatnika dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnień, wyznaczając odpowiedni termin, przesłuchuje z urzędu lub na wniosek płatnika biegłych i w ogóle przeprowadza takie dochodzenia, jakie przy zachodzących okolicznościach okażą się potrzebne dla sprawdzenia zgodności przedstawionego przez płatnika zestawienia ze stanem faktycznym;

3) płatnik, który nie złoży w terminie przepisanym zestawie-

nia dokonanych inwestycji oraz ich kosztów, traci prawo do ulgi; dyrektorowi izby skarbowej służy prawo darowania skutków przekroczenia terminu; postanowienie dyrektora izby skarbowej jest ostateczne;

4) władza nie może odmówić płatnikowi, który złożył zestawienie inwestycji i ich kosztów w terminie przepisanym, potrącenia z dochodu podatkowego całości lub części wykazanych w zestawieniu kosztów inwestycji, jeżeli przedtem nie zażąda od niego udzielenia w terminie wyznaczonym stosownych wyjaśnień, wskazując konkretne okoliczności, dla których zestawienie podaje w wątpliwość; jeżeli płatnik nie udzieli wyjaśnienia w terminie wyznaczonym, władza może z urzędu ustalić sumę potrącalną na podstawie materiału, jakim rozporządza;

5) poza tym w postępowaniu mającym na celu ustalenie sumy potrącalnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 63—67, 70—72, 74, 75, 78 i 79 ordynacji podatkowej.

(2) Po ustaleniu w sposób, przewidziany w ust. (1), sumy kosztów inwestycji, podlegających potrąceniu, doręcza się płatnikowi postanowienie o uldze, równocześnie z nakazem płatniczym na podatek dochodowy za ten sam rok operacyjny (ust. (1) pkt 1), którego dotyczy to postanowienie.

(3) Egzekucja zaliczki na podatek dochodowy za dany rok operacyjny ulega wstrzymaniu do czasu wymierzenia płatnikowi za ten rok podatku dochodowego, jeżeli wykazane przez płatnika koszty inwestycji wynoszą co najmniej sumę równającą się sumie zeznanego przez płatnika dochodu. Jeżeli koszty inwestycji są niższe, płatnik jest obowiązany uiścić tytułem zaliczki na podatek dochodowy sumę, przypadającą od pozostałej części dochodu, przy zastosowaniu przepisów art. 21 ust. (5). Po dokonaniu wymiaru podatku dochodowego za ten rok wstrzymuje się płatnikowi egzekucję wymierzonego podatku, do wysokości przyznanej ulgi, do czasu, aż się spełnią warunki, od których ustawa nabycie prawa do ulg uzależnia. W razie spełnienia się tych warunków suma podatku dochodowego, której egzekucję wstrzymano, ulega umorzeniu. Przepisy zdań poprzedzających stosuje się przez tyle lat, przez ile prawo potrącenia służy.

(4) Powyższy tryb postępowania stosuje się odpowiednio, gdy przedmiotem ulgi jest nabycie akcji lub udziałów.

(5) Postanowienie o uldze zawiera:

1) imię, nazwisko i adres płatnika,

2) sumę dochodu podatkowego ustalonego za dany rok operacyjny,

3) sumę ustaloną do potrącenia z tytułu dokonanych inwestycji lub nabycia akcji bądź udziałów,

4) sumę podatku dochodowego, przypadającą do uiszczenia, jeżeli dochód podatkowy płatnika przewyższa sumę potrącalną; jeżeli natomiast suma potrącalna przewyższa dochód podatkowy — sumę, jaka pozostaje do potrącenia w latach następnych,

5) zastrzeżenie, że ulga jest tymczasowa i stanie się ostateczna po spełnieniu się warunków, od których ustawa prawo do ulgi uzależnia, chyba że w dniu wydania postanowienia warunki te już były spełnione,

6) w razie nieuwzględnienia wszystkich kosztów inwestycji, wykazanych przez osobę uprawnioną do ulgi — motywy nieuzwzględnienia,

7) pouczenie o środkach prawnych,

8) datę,

9) podpis lub pieczęć władzy.

§ 48. (1) Podania o zwrot podatku dochodowego (dział II) lub podatku specjalnego z tytułu ulgi, przewidzianej w art. 20, wnosi się w terminie od dnia 1 stycznia do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, w którym nabyto akcje lub udziały. Dyrektorowi izby skarbowej służy prawo darowania skutków przekroczenia tego terminu. Postanowienie dyrektora izby skarbowej jest ostateczne.

(2) Jeżeli wynagrodzenia otrzymane w ciągu pierwszych kilku miesięcy roku, w którym płatnik nabył akcje lub udziały, pokrywają w całości zapłaconą za nie sumę, płatnik może wnieść podanie o zwrot podatku (dochodowego z działu II lub specjalnego) w ciągu roku, w którym nabył te akcje lub udziały, a mianowicie już tego dnia, w którym suma otrzymanych wynagrodzeń osiągnie co najmniej wysokość sumy zapłaconej za akcje lub udziały, a potrącony podatek — wysokość sumy podlegającej zwrotowi.

(3) Celem ustalenia wysokości podatku dochodowego (dział II), przypadającego do zwrotu w przypadkach przewidzianych w ust. (2), należy obliczyć kwotę wypłaconego wynagrodzenia periodycznego w stosunku rocznym i, po dodaniu do tej kwoty wynagrodzeń jednorazowych, ustalić dla łącznej sumy właściwą stopę procentową podatku według skali z art. 43 ustawy o podatku dochodowym. Podatek przypadający do zwrotu oblicza się przez zastosowanie tej stopy procentowej do sumy zapłaconej za akcje lub udziały.

P r z y k ł a d.

Płatnik z uposażeniem miesięcznym 1500 zł nabył w maju 1938 r. akcje za cenę zł 8.000. W miesiącach: styczniu, lutym, marcu, kwietniu i maju 1938 r. otrzymał on więc z tytułu wynagrodzenia periodycznego 7.500 zł, a nadto w miesiącu maju otrzymał wynagrodzenie jednorazowe w kwocie 1.000 zł.

Potrącony podatek wynosi:

od wynagrodzenia periodycznego	1.065 zł
od wynagrodzenia jednorazowego	148 zł
razem	1.213 zł

Kwotę przypadającą do zwrotu należy obliczyć w sposób następujący:

Wynagrodzenie periodyczne w stosunku rocznym (1.500 × 12)	18.000 zł
Otrzymane wynagrodzenie jednorazowe	1.000 zł
razem	19.000 zł

Stopa procentowa podatku od rocznego wynagrodzenia 19.000 zł wynosi 14,8%.

Suma podlegająca zwrotowi wynosi więc 14,8% od sumy 8.000 zł, czyli 1.184 zł.

(4) Jeżeli po upływie roku, w którym nabyto akcje lub udziały, okaże się, że, na skutek zmian w wysokości otrzymywanego wynagrodzenia lub z innych powodów, zwrócony płatnikowi podatek dochodowy z działu II lub podatek specjalny przy zastosowaniu przepisów ust. (2) i (3) wynosi mniej, niżby wyniósł w razie wniesienia podania w terminie wskazanym w ust. (1), służy płatnikowi prawo żądania dodatkowego zwrotu brakującej sumy podatkowej. Podanie o dodatkowy zwrot powinien płatnik wnieść w terminie wskazanym w ust. (1). To samo stosuje się w przypadku, gdy płatnik otrzymuje kilka wynagrodzeń uzasadniających obowiązek opłacania różnicy podatku dochodowego z działu II w myśl art. 45 ustawy o podatku dochodowym.

§ 49. (1) Jeżeli prośba o zwrot podatku dochodowego z działu II lub podatku specjalnego z tytułu nabycia akcji lub udziałów budzi wątpliwości, przeprowadza się postępowanie wyjaśniające, przy czym stosuje się odpowiednio przepisy § 47 ust. (1).

(2) W razie istnienia prawa do ulgi doręcza się płatnikowi w odpowiedzi na podanie postanowienie o uldze. Do postanowienia o uldze stosuje się odpowiednio przepisy § 47 ust. (5) z tą różnicą, że zamiast sumy podatku, przypadającej do uiszczenia (pkt 4), wymienia się sumę podatku, przypadającą do zwrotu.

(3) Równocześnie z wydaniem postanowienia o uldze właściwy urząd skarbowy zarządza zwrot podatku. Płatnikowi, posiadającemu zaległości podatkowe, zalicza się sumę przypadającą do zwrotu na te zaległości.

(4) Zwrot podatku następuje pod warunkiem, że się spełnią wymogi, od których ustawa prawo do ulg uzależnia. Jeżeli wymogi się nie spełnią, osoba, której podatek zwrócono, jest obowiązana do wpłacenia zwróconego podatku w trybie przewidzianym w § 44.

§ 50. (1) Jeżeli cena nabycia akcji lub udziałów przewyższa sumę wynagrodzeń, otrzymanych przez płatnika w ciągu roku, nadwyżka ulega potrąceniu z wynagrodzeń, otrzymanych w roku następnym. Celem uzyskania zwrotu podatku dochodowego z działu II lub specjalnego wnosi płatnik ponowne podanie w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, w którym ulga ma być zastosowana do nadwyżki. W podaniu tym powołuje się płatnik jedynie na otrzymane postanowienie o uldze i prosi o zwrot podatku dołączając do podania zestawienie otrzymanych w roku następnym wynagrodzeń oraz potrąconych od tych wynagrodzeń sum podatku dochodowego z działu II lub specjalnego.

(2) Przewidziany w ust. (1) tryb postępowania stosuje się aż do zupełnego wyczerpania okresu, w ciągu którego prawo potrącenia służy.

(3) Dyrektorowi izby skarbowej służy prawo darowania skutków przekroczenia terminu określonego w ust. (1). Postanowienie dyrektora izby skarbowej jest ostateczne.

(4) Do zwrotu podatku dochodowego z działu II lub specjalnego przypadającego od nadwyżki stosuje się odpowiednio przepisy § 48 ust. (2) — (4).

§ 51. W razie ustalenia, że płatnikowi, roszczącemu sobie prawo do ulgi, ulga w ogóle nie służy, właściwa władza zawiadamia go o tym postanowieniem, które zawiera:

1) imię, nazwisko i adres płatnika,
2) stwierdzenie braku prawa do ulgi,
3) przesłanki faktyczne i motywy prawne, na których postanowienie się opiera,
4) pouczenie o środkach prawnych,
5) datę,
6) podpis lub pieczęć władzy.

§ 52. (1) Od postanowienia o uldze oraz od postanowienia przewidzianego w § 51 służy odwołanie do władzy, bezpośrednio przełożonej nad władzą, która postanowienie wydała. W szczególności od postanowienia wydanego przez urząd skarbowy służy odwołanie do izby skarbowej, a od postanowienia wydanego przez izbę skarbową — do Ministerstwa Skarbu.

(2) Odwołanie wnosi się w ciągu dni 30 od dnia następnego po doręczeniu postanowienia, za pośrednictwem tej władzy, która postanowienie wydała.

§ 53. W postępowaniu odwoławczym stosuje się odpowiednio przepisy art. 101, 102 § 2, art. 103 § 1 i 3, art. 104 — 107, 109, 110 oraz 112 — 116 ordynacji podatkowej z następującymi zastrzeżeniami:

1) w art. 101 przez wyrażenia: „podstawy wymiaru" i „uzasadnienie wymiaru" w odpowiednich liczbach i przypadkach rozumie się podstawę i uzasadnienie zastosowanej ulgi;

2) w art. 105, 109, 110, 112, 114 i 115 przez wyrażenie „władza wymiarowa" w odpowiednim przypadku rozumie się władzę, która zastosowała ulgę;

3) w art. 112 i 114 przez wyrażenie „akta wymiarowe" w odpowiednim przypadku rozumie się akta dotyczące zastosowania ulgi;

4) w art. 114 przez wyrażenie „postępowanie wymiarowe" w odpowiednim przypadku rozumie się postępowanie celem zastosowania ulgi;

5) w art. 115 przepisy zawarte w § 1 zdanie drugie oraz w § 2 rozumie się w ten sposób, że władza odwoławcza doszedłszy do przekonania, że ulgę zastosowano w kwocie wyższej, niżby się należało, zwraca sprawę I instancji celem obniżenia potrącanej sumy.

ROZDZIAŁ VII.

Ulgi dla nowowznoszonych budowli oraz dla niektórych inwestycji w budynkach istniejących

Art. 24. (1) Nowowznoszone budowle oraz części dobudowane zwalnia się na okres dziesięcioletni, od dnia chociażby tylko częściowego ich użytkowania:

1) od podatków: od nieruchomości lub budynkowych, pobieranych na rzecz Państwa i związków samorządowych;

2) od wszelkiego rodzaju danin publicznych, dla których podstawą wymiaru są podatki: od nieruchomości lub budynkowe, z wyjątkiem opłat i dopłat, przewidzianych w art. 19. i 23 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr 6, poz. 32) oraz w art. 6 ustawy z dnia 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U.R.P. Nr 27, poz. 204),

— jeżeli budowa lub dobudowa zostanie wykończona do końca roku 1942.[1])

(2) Dla nowowznoszonych budowli oraz części dobudowanych, zawierających lokale mieszkalne nie większe niż trzyizbowe, przewidziany w ust. (1) okres dziesięcioletni przedłuża się do lat piętnastu, jednakże tylko w stosunku do przychodu z lokali mieszkalnych.[2])

(3) W stosunku do budowli, położonych w granicach administracyjnych miasta Gdyni, przedłuża się przewidziany w ustępach poprzedzających dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku od nieruchomości lub od podatków budynkowych do lat 15, a okres piętnastoletni do lat 25. Przepisu powyższego nie stosuje się do podatków, pobieranych na rzecz miasta Gdyni.

(4) Lokale w budowlach, określonych w ust. (1), wolne są od podatku od lokali przez lat 10, zaś lokale, określone w ust. (2) przez lat 15, od dnia chociażby tylko częściowego użytkowania tych budowli.[3])

1) § 54. Przez „części dobudowane" i „dobudowę" rozumie się przybudowę lub nadbudowę.

§ 55. (1) Bieg dziesięcioletniego terminu zwolnienia od podatku od nieruchomości nowowzniesionych budowli i części dobudowanych rozpoczyna się z dniem, w którym chociażby jeden lokal (pomieszczenie) został oddany do używania, bez względu na to, czy oddanie do używania nastąpiło za zezwoleniem, czy też bez zezwolenia właściwej władzy budowlanej.

(2) Oddanie lokalu do używania dozorcy domowemu nie uzasadnia rozpoczęcia biegu dziesięcioletniego terminu zwolnienia od podatku od nieruchomości.

§ 56. (1) Przez wykończenie budowy lub dobudowy rozumie się wykonanie wszystkich robót związanych z budową lub dobudową z wyjątkiem zewnętrznego tynkowania lub licowania.

(2) Budowlę lub część dobudowaną uważa się za wykończoną również wówczas, jeżeli wszystkie lokale w tej budowli lub części dobudowanej są oddane w używanie, choćby roboty wymienione w ust. (1) nie zostały w całości wykonane.

§ 57. Podstawę wymiaru opłat i dopłat wymienionych w art. 24 ust. (1) pkt 2) stanowi idealny podatek od nieruchomości albo budynkowy, tj. taki podatek, obliczony według pełnego czynszu umownego lub pełnej wartości czynszowej nowowzniesionych budowli lub części dobudowanych, nie oddanych w najem, jaki przypadałby od tych budowli lub części dobudowanych, gdyby im zwolnienie tego podatku nie służyło.

2) § 58. Piętnastoletnie zwolnienie od podatku od nieruchomości w stosunku do lokali mieszkalnych służy budowlom nowowznoszonym i częściom dobudowanym pod warunkiem, że wszystkie lokale mieszkalne w tych budowlach i częściach dobudowanych będą się składać nie więcej niż z trzech izb. Istnienie w takiej budowli lub części dobudowanej choćby jednego lokalu, składającego się z więcej niż z trzech izb, uzasadnia tylko dziesięcioletnie zwolnienie od podatku od nieruchomości. Nie wpływa natomiast na prawo do piętnastoletniego zwolnienia od podatku od nieruchomości istnienie w takiej budowli lub części dobudowanej lokali niemieszkalnych (np. przemysłowych, handlowych, garaży itp.), lokale te jednak korzystają ze zwolnienia od podatku od nieruchomości tylko przez lat dziesięć.

3) § 59. (1) Zwolnienie od podatku od lokali służy również lokalom w częściach dobudowanych.

(2) Zwolnienie od podatku od lokali wiąże się ściśle ze zwolnieniem od podatku od nieruchomości. Jeżeli nowowzniesiona budowla lub część dobudowana nie nabywa prawa do zwolnienia od podatku od nieruchomości na skutek niewykończenia przed 1 stycznia 1943 r., nie nabywają również prawa do zwolnienia od podatku od lokali lokale znajdujące się w tej budowli lub części dobudowanej. Jednakże osoby, które w okresie przed 1 stycznia 1943 r. zajęły lokale w budowli lub części dobudowanej, wymienionej w zdaniu poprzedzającym i nie opłacały w tym okresie podatku od lokali, nie mogą być pociągnięte do obowiązku uiszczenia tego podatku wstecz za ten okres.

(3) Piętnastoletnie zwolnienie od podatku od lokali służy tylko tym lokalom mieszkalnym nie więcej niż trzyizbowym, które znajdować się będą w budowlach lub częściach dobudowanych, wymienionych w § 58.

Art. 25. (1) Osobom fizycznym, które do końca 1942 r. wybudują domy mieszkalne lub garaże, służy prawo potrącenia z dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu (dział I i II), sum zużytych na budowę, z wyłączeniem pożyczek udzielonych przez Państwowy Fundusz Budowlany, jednak nie więcej niż zł. 15.000 na pierwszy lokal mieszkalny i zł. 5000 na każdy następny lokal mieszkalny. Dla m. st. Warszawy kwoty powyższe określa się na zł. 20.000 i zł. 7.000. Koszt budowy garażu ulega potrąceniu w całości[1]).

(2) Prawo, określone w ust. (1), służy osobom prawnym wyłącznie dla jedno i dwuizbowych mieszkań.[2])

(3) Na obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz miasta Gdyni prawo określone w ust. (1) i (2) służy osobom, w tych ustępach wymienionym, bez ograniczeń co do wysokości dopuszczalnych do potrącenia kosztów budowy i co do ilości izb w poszczególnych lokalach mieszkalnych.

(4) Właścicielom domów, zarówno osobom fizycznym, jak i prawnym, którzy przeprowadzą w okresie do r. 1942 w istniejących budowlach kanalizację lub wodociągi, służy prawo potrącenia z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu (dział I) sum wydatkowanych na ten cel z wyłączeniem pożyczek, udzielonych przezPaństwowy Fundusz Budowlany.[3])

(5) Potrącenie, przewidziane w ustępach poprzedzających — jeżeli chodzi o dochód, podlegający opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym — będzie dokonane z dochodu roku operacyjnego, w którym sumy zużyte na budowę lub na inwestycje wskazane w ust. (4) wydatkowano. Jeżeli suma, ulegająca potrąceniu stosownie do ustępów poprzedzających, przewyższa ten dochód, nadwyżka będzie potrącona z dochodu następnych 4 lat. Potrącenie przewidziane w ust. (1), (3) i (4) — jeżeli chodzi o wynagrodzenia podlegające opodatkowaniu według działu II ustawy o podatku dochodowym — będzie dokonane od wynagrodzeń otrzymanych w roku, w którym sumy zużyte na budowę lub na inwestycje wskazane w ust. (4) wydatkowano. Jeżeli suma, ulegająca potrąceniu stosownie do ust. (1), (3) i (4), przewyższa wspomniane wynagrodzenia, nadwyżka będzie potrącona od wynagrodzeń, otrzymanych w ciągu następnych 4 lat.

(6) Prawo potrącenia służy osobom, wymienionym w ustępach poprzedzających, również wówczas, gdy wybudowane przez nie domy przejdą na własność osób trzecich.

(7) Pozostały po potrąceniu dochód podlega opodatkowaniu według tej stopy procentowej, jaka będzie właściwa dla osiągniętego dochodu bez potrąceń przewidzianych w ustępach poprzedzających.[4])

(8) Przepisy ust. (1), (2) i (3) nie naruszają prawa płatników do potrąceń, przewidzianych w art. 6 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6), z tytułu zużycia budynków, określonych w powyższych ustępach.

(9) Przepisy ust. (1), (3) oraz (5)—(7) stosuje się odpowiednio do osób fizycznych, które są członkami spółdzielni mieszkaniowych lub mieszkaniowo-budowlanych, z tą jednak różnicą, że każda z tych osób może sobie potrącić z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu (Dział I i II) tytułem kosztów budowy każdego lokalu mieszkalnego, najwyżej zł 5.000, a w m. st. Warszawie 7.000 zł.

(10) Jeżeli nowowzniesiony budynek jest przeznaczony tylko częściowo na cele mieszkalne lub garaże, potrąca się jedynie taką część sum zużytych na budowę, jaka odpowiada stosunkowi kubatury użytkowej części mieszkalnej lub przeznaczonej na garaże, do kubatury użytkowej całego budynku.

1) § 60. Prawo potrącenia z dochodu podatkowego kosztów budowy garaży oraz kosztów przeprowadzenia kanalizacji lub wodociągów w budowlach istniejących służy pod warunkiem, że inwestycje te będą dokonane w okresie od 1 stycznia 1939 r. do końca roku 1942 (art. 43).

2) § 61. (1) Prawo potrącenia z dochodu podatkowego kosztów budowy mieszkań jedno lub dwuizbowych służy osobom prawnym bez względu na to, czy wznoszona prez nie budowla lub część dobudowywana zawierać będzie oprócz tych mieszkań również mieszkania większe.

(2) Dla określenia sumy potrącalnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 25 ust. (10), z zachowaniem granic, przewidzianych w art. 25 ust. (1).

3) Zobacz wyżej § 60 Rozp. M. S.

4) § 62. (1) Podatek dochodowy (dział I), przypadający od pozostałego po potrąceniu dochodu, oblicza się w sposób przewidziany w § 45 ust. (1).

(2) Do sposobu obliczania dodatku komunalnego do podatku dochodowego na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego i do udziału związków samorządowych we wpływach z podatku dochodowego stosuje się odpowiednio przepisy § 45 ust. (2) i (3).

Art. 26. (1) Prawo, określone w art. 25, służy również osobom, pobierającym wynagrodzenia, podlegające specjalnemu podatkowi od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych, przy czym stosuje się odpowiednio przepisy powyższego artykułu z następującymi zmianami:

1) przy ustalaniu sumy podatku, przypadającej do zwrotu osobom, pobierającym wynagrodzenia obciążone wyłącznie podatkiem specjalnym, łączy się w jedną ogólną sumę, z jednej strony wynagrodzenia otrzymane w ciągu roku, z drugiej — potrącony od tych wynagrodzeń podatek i ustala się stosunek procentowy ogólnej sumy potrąconego podatku do ogólnej sumy wynagrodzeń; przypadającą do zwrotu kwotę podatku oblicza się przy zastosowaniu do sumy, podlegającej potrąceniu, stopy procentowej, ustalonej stosownie do zdania poprzedzającego;

2) osobom, pobierającym różne wynagrodzenia, z których jedne podlegają tylko podatkowi dochodowemu, inne tylko podatkowi specjalnemu, bądź też, które podlegają równocześnie i podatkowi dochodowemu i podatkowi specjalnemu, służy prawo do ulg w obu podatkach. Jednakże koszty budowy potrącone raz w całości z wynagrodzeń, podlegających tylko podatkowi dochodowemu, nie mogą być po raz drugi potrącone z wynagrodzeń, podlegających tylko podatkowi specjalnemu (oraz odwrotnie), jeżeli te wynagrodzenia zostały otrzymane w tym samym roku; przy ustalaniu sumy podatku dochodowego, przypadającej do zwrotu, stosuje się przepisy art. 25, zaś przy ustalaniu przypadającej do zwrotu sumy podatku specjalnego stosuje się odpowiednio przepisy zawarte w pkt 1).[1])

(2) W przypadku, gdy ulga dotyczy podatku specjalnego, pobieranego na rzecz osób prawnych, wymienionych w art. 2 ust. (1) pkt 3) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 503) w brzmieniu ustawy z dnia 30 marca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 187), osoby te zwracają podatek na zarządzenie właściwego urzędu skarbowego.

(3) Ulga w specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych, przewidziana w ustępach poprzedzających, służy osobom, które budowę domów mieszkalnych lub garaży ukończą po dniu ogłoszenia ustawy niniejszej, bez względu na termin rozpoczęcia budowy.[2])

1) § 63. (1) Płatnikowi, którego dochód ogólny płynie ze źródeł, podlegających podatkowi dochodowemu z działu I ustawy o tym podatku oraz z wynagrodzeń podlegających podatkowi dochodowemu z działu II i podatkowi specjalnemu, służy prawo potrącenia kosztów budowy domu mieszkalnego z całego osiągniętego w ciągu roku dochodu, pod warunkiem, że suma potrącalna nie jest mniejsza od sumy tego dochodu.

P r z y k ł a d.

Płatnik uzyskał w roku 1938 dochód z następujących źródeł:

1) ze źródeł, podlegających opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym . . .	zł 5.000
2) z wynagrodzeń, podlegających opodatkowaniu według działu II ustawy o podatku dochodowym . .	zł 12.000
3) z wynagrodzeń podlegających podatkowi specjalnemu	zł 6.000
razem	zł 23.000

W roku 1938 płatnik ten wybudował dom mieszkalny za 30.000 zł. Służy mu zatem prawo potrącenia z powyższego ogólnego dochodu (zł 23.000) uzyskanego w roku 1938, sumy zł 23.000, co nastąpi: do wysokości zł 5.000 z dochodu z działu I, do wysokości zł 12.000 z wynagrodzeń, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II, a do wysokości zł 6.000 z wynagrodzeń, podlegających podatkowi specjalnemu. Suma zł 7.000 pozostaje

do potrącenia z dochodu ogólnego, który płatnik uzyska w roku 1939.

(2) Płatnikowi, którego dochód ogólny płynie ze źródeł, podlegających podatkowi dochodowemu z działu I ustawy o tym podatku oraz z wynagrodzeń, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II i podatkowi specjalnemu, a wydatkowane w ciągu roku koszty budowy domu nie przewyższają dochodu, uzyskanego z jednej kategorii powyższych źródeł dochodowych — służy prawo potrącenia kosztów budowy domu tylko z dochodu z jednej kategorii źródeł, według jego wyboru.

P r z y k ł a d.

Płatnik uzyskał w roku 1938 dochód z tych samych kategorii źródeł i w tej samej wysokości, które przyjęte zostały w przykładzie, przytoczonym w ust. (1).

Płatnik ten wydatkował w roku 1938 na koszty budowy domu sumę zł 4.500. Może on więc żądać potrącenia sumy zł 4.500 według własnego wyboru, tylko: albo z dochodu (dział I) zł 5.000, albo z wynagrodzeń w kwocie zł 12.000, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II, albo też z wynagrodzeń w kwocie zł 6.000, podlegających podatkowi specjalnemu.

(3) Jeżeli dochód ogólny płatnika płynie ze źródeł, podlegających podatkowi dochodowemu z działu I oraz z wygrodzeń, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II i podatkowi specjalnemu, a suma, wydatkowana w ciągu roku na budowę domu, nie przekracza jego dochodu ogólnego, ale przewyższa dochód, uzyskany choćby z jednej kategorii powyższych źródeł dochodowych — stosuje się ogólną zasadę, że suma kosztów budowy, potrącona z dochodu, płynącego z jednej kategorii źródeł, nie może być ponownie potrącona z dochodu płynącego z kategorii źródeł pozostałych, a tylko nadwyżka.

P r z y k ł a d.

Płatnik uzyskał w roku 1938 dochód z tych samych kategorii źródeł i w tej samej wysokości, które przyjęte zostały w przykładzie, przytoczonym w ust. (1).

Płatnik ten wydatkował w roku 1938 na koszty budowy domu sumę zł 7.000. Może on więc żądać potrącenia sumy złotych 7.000, według własnego wyboru, w jeden z następujących sposobów:

1) albo w całości z wynagrodzeń w kwocie zł 12.000, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II;

2) albo do wysokości zł 5.000 z dochodu w kwocie zł 5.000 z działu I, a pozostałe zł 2.000 bądź z wynagrodzeń w kwocie zł 12.000, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II, bądź z wynagrodzeń w kwocie zł 6.000, podlegających podatkowi specjalnemu;

3) albo też do wysokości zł 6.000 z wynagrodzeń, podlegających podatkowi specjalnemu, a pozostałe zł 1.000 bądź z wynagrodzeń w kwocie zł 12.000, podlegających podatkowi dochodowemu z działu II, bądź z dochodu w kwocie zł 5.000, podlegającego podatkowi dochodowemu z działu I.

(4) Przepisy ustępów poprzedzających stosuje się analogicznie w przypadkach, gdy dochód ogólny płatnika płynie bądź tylko ze źródeł podlegających podatkowi dochodowemu z działu I i z wynagrodzeń podlegających podatkowi dochodowemu z działu II, bądź tylko ze źródeł podlegających podatkowi dochodowemu z działu I i z wynagrodzeń podlegających podatkowi specjalnemu bądź też tylko z wynagrodzeń podlegających podatkowi dochodowemu z działu II i podatkowi specjalnemu.

2) § 64. (1) Prawo potrącenia kosztów budowy domu mieszkalnego lub garażu z wynagrodzeń podlegających podatkowi specjalnemu służy pod warunkiem, że budowa tego domu lub garażu zostanie ukończona po dniu ogłoszenia ustawy, tj. po dniu 15 kwietnia 1938 r., chociażby rozpoczęta została przed tym dniem.

(2) Prawo potrącenia, o którym mowa w ust. (1), służy po raz pierwszy z ogólnej sumy wynagrodzeń otrzymanych przez osobę uprawnioną do ulgi w roku 1938. Jeżeli budowa domu mieszkalnego lub garażu została rozpoczęta przed dniem ogłoszenia ustawy, koszty budowy poniesione przed tym dniem ulegają również potrąceniu z wynagrodzeń otrzymanych w roku 1938.

(3) Do domów mieszkalnych i garaży, których budowa została lub będzie rozpoczęta przed dniem 1 stycznia 1939 r. (art. 43), stosują się w zakresie podatku specjalnego ulgi przewidziane w art. 26, a w zakresie innych danin publicznych ulgi przewidziane w ustawie z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173).

Art. 27. Dochody, płynące z nowowznoszonych domów mieszkalnych w gminach miejskich, a składających się wyłącznie z lokali nie większych niż dwuizbowych, są wolne od podatku dochodowego do końca dziesiątego roku podatkowego od chwili ukończenia budowy, jeżeli budowa tych domów zostanie wykończona do końca roku 1942. Jeżeli nowowzniesiony dom składa się również z innych lokali niż mieszkalne, wówczas jest wolny od podatku dochód z domu w takiej części, jaka odpowiada proporcjonalnie przychodowi z lokali mieszkalnych w stosunku do przychodu z całego domu.[1])

1) § 65. (1) Dziesięcioletni okres zwolnienia od podatku dochodowego, przewidziany w art. 27, obejmuje dziesięć kolejno po sobie następujących lat podatkowych, począwszy od roku podatkowego, obejmującego rok operacyjny, w którym budowa domu została wykończona.

(2) Zwolnienie od podatku dochodowego, przewidziane w art. 27, służy z samego prawa.

(3) Jeżeli dom mieszkalny, o którym mowa w art. 27, zostanie oddany choćby częściowo do używania przed ukończeniem budowy, dochód z tego domu, płynący w okresie od oddania do częściowego używania do dnia ukończenia budowy, podlega opodatkowaniu na zasadach ogólnych.

(4) Dochodu z domu mieszkalnego, zwolnionego w myśl art. 27 przez 10 lat od podatku dochodowego, płatnik nie wykazuje w zeznaniach o dochodzie składanych na dane lata podatkowe. Do zeznania o dochodzie składanego za rok operacyjny, w którym budowa domu została ukończona, powienien płatnik dołączyć zaświadczenie władzy, sprawującej nadzór nad budownictwem, stwierdzające: a) dzień ukończenia budowy domu, b) że dom ten jest położony w gminie miejskiej, c) że posiada on lokale mieszkalne nie większe niż dwuizbowe, d) że posiada on również lokale niemieszkalne, o ile to rzeczywiście zachodzi.

(5) W przypadku przewidzianym w § 56 ust. (2) płatnik powinien dołączyć do zeznania o dochodzie w miejsce zaświadczenia wymienionego w ust. (4) oświadczenie, że wszystkie lokale w budynku stanowiącym przedmiot ulgi zostały oddane w używanie oraz — podać datę oddania w używanie ostatniego lokalu.

(6) Jeżeli dom, o którym mowa w art. 27, zawiera wyłącznie lokale mieszkalne i stanowi jedyne źródło dochodu płatnika, nie ma on obowiązku składania zeznań o dochodzie za okres zwolnienia. Zaświadczenie wymienione w ust. (4) powinien płatnik przedstawić właściwej władzy skarbowej w dniu, w którym byłby obowiązany do złożenia zeznania o dochodzie za rok operacyjny, w którym budowa domu została ukończona, gdyby zwolnienie od podatku dochodowego mu nie służyło.

(7) Istnienie prawa zwolnienia od podatku dochodowego dochodów, płynących z domów mieszkalnych, wymienionych w art. 27, stwierdza właściwa władza skarbowa w postanowieniu o uldze, po przeprowadzeniu — w razie wątpliwości — postępowania wyjaśniającego (§ 47 ust. (1)). Postanowienie to powinno określać budowlę stanowiącą przedmiot ulgi, początkowy i końcowy termin zwolnienia od podatku dochodowego, a poza tym powinno zawierać dane, wskazane w § 47 ust. (5) pkt 1) oraz 7)—9).

(8) Właściwa w myśl ust. (6) i (7) jest ta władza skarbowa (urząd skarbowy lub izba skarbowa), która na podstawie przepisów ordynacji podatkowej byłaby powołana do wymiaru podatku dochodowego osobie uprawnionej do ulgi z art. 27, gdyby ta ulga tej osobie nie służyła.

(9) W razie stwierdzenia, że płatnikowi, roszczącemu sobie prawo do ulgi z art. 27, ulga w ogóle nie służy, stosuje się odpowiednio przepisy § 51.

1) § 66. Od postanowienia o uldze oraz od postanowienia wydanego na podstawie § 65 ust. (9) służy płatnikowi odwołanie do władz i według zasad, określonych w § 52 i 53.

Art. 28. Dobudowy, na skutek których powstają nowe lokale mieszkalne, traktuje się celem zastosowania ulg w podatku dochodowym na równi z budową nowych domów.[1])

1) Zobacz § 54 Rozp. M. S. pod art. 24.

Art. 29. Za lokale jednoizbowe w rozumieniu rozdziału niniejszego uważa się lokale, składające się z kuchni, stanowiącej zarazem izbę mieszkalną i ewentualnie z pomieszczeń przynależnych, jak przedpokój, łazienka itp. Za lokale dwuizbowe uważa się lokale, składające się oprócz pomieszczeń przynależnych, z jednego pokoju i kuchni.

Art. 30. (1) Dotacje, przewidziane w art. 4 pkt 2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 10, poz. 107) oraz umowy o bezpłatne przeniesienie własności nieruchomości, przewidziane w art. 9 tegoż rozporządzenia, są wolne od podatku od darowizn.

(2) Wolne są od opłat stemplowych:

1) pisma, tyczące się nabycia nieruchomości przez miasta lub powiatowe związki samorządowe bądź przez Skarb Państwa (Państwowy Fundusz Budowlany) stosownie do przepisów art. 9 lub 11 rozporządzenia o rozbudowie miast, powołanego w ust. (1) bądź nabycia nieruchomości przez instytucje ubezpieczeń społecznych celem budowy domów mieszkalnych;

2) pisma, stwierdzające umowy, którymi miasta bądź powiatowe związki samorządowe bądź Skarb Państwa (Państwowy Fundusz Budowlany) bądź też instytucje ubezpieczeń społecznych zbywają osobom fizycznym lub prawnym grunty budowlane na własność albo na prawie zabudowy celem budowy domów; jeżeli przedmiotem zbycia nie jest grunt już zajęty przez budynek zdatny do używania, który wystawił nabywca lub jego poprzednik, opłata stemplowa, która należałaby się w braku zwolnienia, ma być uiszczona w ciągu trzech lat od sporządzenia pisma, jeśli w tym czasie nie została ukończona budowa domu, zdatnego w całości do używania;

3) pismo, tyczące się przejścia własności budynku, posiadającego cechy wymienione w ust. (3), który nie wcześniej niż na tydzień przed sporządzeniem pisma nie był jeszcze zdatny do używania ani w całości ani w części, jeżeli pismo zostało sporządzone w ciągu lat czterech od dnia rozpoczęcia robót technicznych, celem położenia fundamentów; za budynek w rozumieniu przepisu niniejszego uważa się budowlę, która obejmuje co najmniej fundamenty, zajmujące całą powierzchnię, która ma być zabudowana, oraz grunt pod tą budowlą, okoliczność, że władza sprawująca nadzór nad budownictwem nie wydała jeszcze pozwolenia na używanie, tudzież okoliczność, że budynek nie jest używany, nie dowodzą same przez się, iż nie jest zdatny do używania;

4) pisma, stwierdzające umowę o przeniesienie własności budynku, posiadającego cechy wymienione w ust. (3), jeżeli ta umowa jest tytułem przejścia własności pierwszym po dniu, w którym budynek stał się zdatny do używania w całości lub w części i zostaje sporządzona bądź w czasie, gdy się budynku jeszcze nie używa bądź w ciągu lat dwóch od dnia, w którym zaczęto go używać w całości lub w części;

5) obligacje i innego rodzaju oblігi, dotyczące pomocy kredytowej, przewidzianej w rozporządzeniu o rozbudowie miast, powołanym w ust. (1) tudzież w art. 12 ust. (1)—(3) ustawy z dnia 8 lutego 1928 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym (Dz. U. Śl. z 1933 r. Nr 22, poz. 46), w brzmieniu ustawy z dnia 15 czerwca 1936 r. (Dz. U. Śl. Nr 13, poz. 23) oraz weksle własne nie na zlecenie, wystawione w ramach kredytu budowlanego krótkoterminowego, przewidzianego w art. 11 pkt 1) powołanego rozporządzenia.

3) Punkty 3) i 4) ust. (2) stosuje się do pism, które dotyczą budynków mieszkalnych, składających się wyłącznie z lokali jedno lub dwuizbowych (art. 29) albo budynków mieszkalnych, znajdujących się w Centralnym Okręgu Przemysłowym, bądź w granicach administracyjnych miasta Gdyni oraz budowli ubocznych, należących do wymienionych budynków mieszkalnych.

(4) Jeżeli w budynku, przeznaczonym tylko częściowo na cele mieszkalne, część mieszkalna posiada cechy, wymienione w ust. (3), to zwolnienie, przewidziane w pkt 3) i 4) ust. (2), następuje przez wyłączenie z podstawy wymiaru takiej części wartości budynku, jaka odpowiada stosunkowi kubatury użytkowej części mieszkalnej do kubatury użytkowej całości.[1])

1) § 67. (1) Instytucjami ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 30 ust. (2) pkt 1) i 2), są w myśl art. 17 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855) Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz ubezpieczalnie społeczne.

(2) Zwolnienie od opłaty stemplowej pisma wymienionego w art. 30 ust. (2) pkt. 2), stwierdzającego umowę, na mocy której miasto bądź powiatowy związek samorządowy zbywa grunt budowlany bądź nadaje prawo zabudowy, jak również pisma wymienionego w art. 30 ust. (2) pkt 1) lub 2), tyczącego się nabycia nieruchomości przez instytucję ubezpieczeń społecznych bądź zbycia przez nią gruntu budowlanego lub nadania prawa zabudowy, jest uzależnione od przedstawienia organowi właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej uchwały organu stanowiącego (rady miejskiej, rady powiatowej, rady Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, komisji administracyjnej ubezpieczalni społecznej) stwierdzającej, że zbycie następuje celem budowy domu (domów) bądź, że nabycie przez instytucję ubezpieczeń społecznych następuje celem budowy domów mieszkalnych. Jeśli pismo stwierdza zbycie nieruchomości bądź nadanie prawa zabudowy, to zwolnienie od opłaty stemplowej jest uzależnione nadto od przedstawienia zaświadczenia właściwej władzy sprawującej nadzór nad budownictwem, stwierdzającego stan rzeczy istniejący nie wcześniej niż na tydzień przed sporządzeniem pisma, mianowicie: czy dana nieruchomość jest gruntem niezabudowanym lub czy jest zajęta przez budynek, czy budynek jest już zdatny czy jeszcze nie jest zdatny do używania oraz komu zostało udzielone pozwolenie na budowę. Jeśli przedmiotem zbycia jest grunt niezabudowany albo grunt wraz z budynkiem zdatnym w całości do używania a zbudowanym przez zbywcę lub jego poprzednika (lecz nie korzystającym z ulgi przewidzianej w art. 30 ust. (2) pkt 4) albo grunt pod budynkiem jeszcze niezdatnym w całości do używania, a zbudowanym przez nabywcę lub jego poprzednika (nie przez zbywcę lub jego poprzednika), to opłata stemplowa ma być wymierzona; jej płatność ulega odroczeniu; notariusz, który wymierzył opłatę stemplową, powinien przesłać urzędowi skarbowemu, w którego okręgu ma siedzibę, odpis pisma, co do którego płatność opłaty jest odroczona. Kwota, której płatność została odroczona, ulega umorzeniu, jeśli w ciągu lat trzech od sporządzenia pisma, stwierdzającego zbycie, została ukończona budowa domu zdatnego w całości do używania, a stwierdzające ten fakt zaświadczenie władzy sprawującej nadzór nad budownictwem zostało złożone urzędowi skarbowemu w ciągu dwóch miesięcy po upływie wymienionego okresu trzechletniego. Jeśli w tym terminie ani nie zostało złożone zaświadczenie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, ani nie uiszczono kwoty, której płatność została odroczona, to nastąpi ściągnięcie przymusowe opłaty stemplowej wraz z odsetkami (art. 3 ustawy z dnia 18 marca 1935 r. Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 8, poz. 88) liczonymi od dnia następnego po sporządzeniu aktu notarialnego, od którego dana opłata stemplowa została wymierzona.

§ 68. (1) Ulgi przewidziane w art. 30 ust. (2) pkt 3) i 4) nie należą się w szczególności w przypadkach następujących:

1) ulga w myśl art. 30 ust. (2) pkt 3) — jeśli pismo tyczy się przejścia własności budynku, który był zdatny do używania wcześniej niż na tydzień przed sporządzeniem pisma, a którego częścią składową jest przybudowa bądź nadbudowa, jeszcze niezdatne do używania;

2) ulga w myśl art. 30 ust. (2) pkt 4) — jeśli pismo stwierdza umowę o przeniesienie własności budynku składającego się z budowli pierwotnej i przybudowy bądź nadbudowy i przy tym budowla pierwotna była już poprzednio przedmiotem tytułu przejścia własności, mianowicie w czasie, w którym już była zdatna do używania;

3) ulga w myśl art. 30 ust. (2) pkt 4) — jeśli pismo stwierdza umowę o przeniesienie własności budynku składającego się z budowli pierwotnej i przybudowy bądź nadbudowy i przy tym pismo zostaje sporządzone po upływie lat dwóch od dnia, w którym zaczęto używać budowli pierwotnej, choćby używanie przybudowy bądź nadbudowy rozpoczęło się nie wcześniej niż dwa lata przed sporządzeniem pisma;

4) ulga w myśl art. 30 ust. (2) pkt 3) bądź 4) — jeżeli pismo tyczy się przejścia własności budynku, powstałego drogą przebudowy, dla której użyto — choćby tylko w części — fundamentów budynku dawnego.

(2) „Budynek" w rozumieniu art. 30 ust. (2) pkt 3) i 4) obejmuje budowlę i grunt pod nią. Ulga przewidziana w powołanych punktach 3) bądź 4) nie dotyczy ani podwórza ani w ogóle tych części danej nieruchomości, które nie są budynkiem w rozumieniu zdania poprzedzającego.

(3) Zwolnienie od opłaty stemplowej (całkowite lub częściowe) pisma wymienionego w art. 30 ust. (2) pkt 3) lub 4) tyczącego się nieruchomości położonej poza Centralnym Okręgiem Przemysłowym i poza granicami administracyjnymi miasta Gdyni, jest uzależnione od wykazania, że istnieją warunki zwolnienia, przez przedstawienie organowi właściwemu do wymierzenia opłaty stemplowej zaświadczenia władzy sprawującej nadzór nad budownictwem. Co do pisma wymienionego w ust. (2) pkt 3) zaświadczenie to powinno stwierdzić:

1) według zatwierdzonego projektu (planu) (§ 12 rozporządzenia z dnia 2 lipca 1929 r. Dz. U. R. P. Nr 58, poz. 456) bądź według pozwolenia na budowę udzielonego w myśl § 13 tegoż rozporządzenia: a) czy na danej nieruchomości mają być zbudowane wyłącznie budynki mieszkalne, czy nadto budynki innego rodzaju i jakie jest ich przeznaczenie; b) co do każdego budynku mieszkalnego: czy jest przeznaczony całkowicie na cele mieszkalne; c) w razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie „b": czy budynek będzie się składał wyłącznie z lokali jednoizbowych (art. 29) bądź wyłącznie z lokali dwuizbowych (art. 29) bądź wyłącznie z lokali jednoizbowych i dwuizbowych; d) w razie odpowiedzi na pytanie „b", że budynek jest przeznaczony tylko częściowo na cele mieszkalne: czy część mieszkalna posiada cechy wymienione pod „c"; e) w razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie „d": ile będzie wynosiła kubatura użytkowa całego budynku, ile zaś kubatura użytkowa części mieszkalnej;

2) datę rozpoczęcia robót technicznych celem położenia fundamentów;

3) okoliczności faktyczne ujawniające, w jakim stadium znajdowała się budowa w dacie zaświadczenia bądź w dniu wcześniejszym wymienionym w zaświadczeniu i umożliwiające wniosek, iż budowla obejmowała co najmniej fundamenty zajmujące całą powierzchnię, która ma być zabudowana według projektu (planu) bądź według pozwolenia na budowę, że te fundamenty są całkowicie nowe (że zatem nawet w części nie są fundamentami budynku dawnego), oraz że budynek nie był jeszcze zdatny do używania ani w całości ani w części.

(4) Co do pisma wymienionego w art. 30 ust. (2) pkt 4) zaświadczenie władzy sprawującej nadzór nad budownictwem powinno stwierdzić stan rzeczy istniejący w dniu, który przypadł nie wcześniej niż na tydzień przed sporządzeniem wymienionego pisma — mianowicie:

1) czy na danej nieruchomości są zbudowane wyłącznie budynki mieszkalne, czy nadto budynki innego rodzaju i jakie jest przeznaczenie każdego z nich;

2) co do każdego budynku mieszkalnego: a) czy jest on przeznaczony całkowicie na cele mieszkalne; b) w razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie „a": czy budynek składa się wyłącznie z lokali jednoizbowych (art. 29) bądź wyłącznie z lokali dwuizbowych (art. 29) bądź wyłącznie z lokali jednoizbowych i dwuizbowych; c) w razie odpowiedzi na pytanie „a", że budy-

nek jest przeznaczony tylko częściowo na cele mieszkalne: czy część mieszkalna posiada cechy wymienione pod „b", d) w razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie „c": ile wynosi kubatura użytkowa całego budynku, ile zaś kubatura użytkowa części mieszkalnej;

3) co do każdego budynku znajdującego się na danej nieruchomości: a) datę dnia, w którym budynek stał się zdatny do używania bądź w całości bądź choćby tylko w części, b) datę dnia, w którym zaczęto budynku używać bądź od razu w całości bądź na razie tylko w części, lub stwierdzenie, że się budynku jeszcze nie używa nawet w części, c) czy dany budynek ma fundamenty całkowicie nowe lub czy w całości albo w części opiera się na fundamentach budynku dawnego; dane faktyczne wymienione pod 3) nie są potrzebne co do budynków, co do których strona nie żąda ulgi.

(5) Co do pisma wymienionego w art. 30 ust. (2) pkt 4) zwolnienie od opłaty stemplowej zależy nadto od wykazania, że umowa, którą stwierdza dane pismo, jest tytułem przejścia własności pierwszym po dniu, w którym budynek stał się zdatny do używania bądź w całości bądź tylko w części. Pismo nie jest wolne od opłaty także wówczas, gdy tytułem, który poprzedził daną umowę, a powstał po dniu, wymienionym w zdaniu poprzedzającym, były: spadkobranie, zapis lub darowizna.

(6) Ustępy (3) — (5) stosuje się do nieruchomości położonych w Centralnym Okręgu Przemysłowym bądź w granicach administracyjnych miasta Gdyni — z tą zmianą, że zwolnienie od opłaty stemplowej nie zależy od warunków wymienionych w ust. (3) pkt 1) lit. c) bądź w ust. (4) pkt 2) lit. b).

1) § 69. Zaświadczenie władzy sprawującej nadzór nad budownictwem (§§ 67 i 68) lub jego odpis uwierzytelniony powinny pozostać w aktach notariusza (art. 27 i 28 u. o. s.); jeżeli zostały przedstawione w drodze odwołania (art. 46 u. o. s.) to powinny pozostać w aktach władzy skarbowej przy odwołaniu.

Art. 31. Wpisy w księgach wieczystych oraz podania o dokonanie tych wpisów, dotyczące bądź przejścia na gminę miejską lub na powiatowy związek samorządowy lub na Skarb Państwa własności nieruchomości, nabytych w myśl art. 9 lub 11 rozporządzenia z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 10, poz. 107), bądź pomocy kredytowej, przewidzianej w powołanym rozporządzeniu, a dotyczącej budynków wymienionych w art. 30 ust. (3) są wolne od opłat sądowych.

Art. 32. (1) Ulgi, przewidziane w art. 24, służą z samego prawa w trybie, jaki określi rozporządzenie Ministra Skarbu. W razie sporu, osoba roszcząca sobie prawo do tych ulg, powinna udowodnić okoliczności faktyczne, uzasadniające to prawo. Sposób udowodnienia oraz tryb postępowania w tych wypadkach określi rozporządzenie Ministra Skarbu.[1])

2) Sumę, przypadającą do potrącenia stosownie do przepisów art. 25, z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o podatku dochodowym, płatnik potrąca w zeznaniu o dochodzie, złożonym za właściwy rok operacyjny (art. 25 ust. (5)). Do zeznania tego powinien płatnik dołączyć wiarygodny wykaz poniesionych na budowę kosztów.[2])

(3) Ulgi w podatku dochodowym, pobieranym według działu II ustawy o tym podatku (art. 25) i w podatku specjalnym będą udzielane w postaci zwrotu sumy pobranych podatków od dochodu z wynagrodzeń, zużytego na cele, wskazane w art. 25. Ulgi te będą przyznawane na skutek podań, wnoszonych do urzędu skarbowego, w którego okręgu osoby, ubiegające się o ulgi, mają miejsce zamieszkania w dniu wnoszenia podania. Do podania należy dołączyć wiarygodny wykaz poniesionych na budowę kosztów oraz zestawienie wynagrodzeń, otrzymanych w ciągu roku, w którym budowę prowadzono i potrąconych od tych wynagrodzeń sum podatku dochodowego i specjalnego.[3])

(4) Termin wnoszenia podań i tryb przyznawania ulg określi rozporządzenie Ministra Skarbu.[4])

(5) Osoba, powołująca się na zwolnienie, przewidziane w art. 30 i 31 powinna udowodnić istnienie warunków zwolnienia.[5])

1) § 70. (1) Władza sprawująca nadzór nad budownictwem przesyła właściwemu miejscowo urzędowi skarbowemu, w terminach do końca stycznia i do końca lipca każdego roku, wykaz budowli i części dobudowanych wykończonych w ciągu każdego półrocza, poprzedzającego te miesiące.

(2) Wykaz ten zawiera: imię, nazwisko i adres właściciela budowli lub dobudowy, oznaczenie położenia budowli lub dobudowy (ulica i numer domu), ilość i rodzaj lokali (mieszkalne, handlowe, przemysłowe itp.), z których składa się budowla lub dobudowa, a co do lokali mieszkalnych nadto ilość izb składających się na każdy lokal, datę oddania do używania pierwszego lokalu w tej budowli lub dobudowie, datę wykończenia budowli lub dobudowy.

(3) Na podstawie danych zawartych w wykazach wymienionych w ust. (2) oraz przeprowadzonego w razie potrzeby postępowania wyjaśniającego (§ 47 ust. (1)) urząd skarbowy wydaje postanowienie o uldze, które doręcza osobie uprawnionej.

(4) Postanowienie o uldze zawiera:

1) imię, nazwisko i adres osoby uprawnionej do ulgi,

2) określenie budowli lub dobudowy, objętej ulgą w zakresie danin publicznych, wymienionych w art. 24.

3) oznaczenie terminu, w ciągu którego ulga służy (10 lub 15 lat),

4) początkowy i końcowy dzień terminu zwolnienia od danin publicznych, wymienionych w art. 24,

5) pouczenie o środkach prawnych,

6) datę,

7) podpis lub pieczęć władzy.

1) § 71. Od postanowienia o uldze służy odwołanie do izby skarbowej. Przepisy § 52 i 53 stosuje się odpowiednio.

2) § 72. Do postępowania w I instancji celem zastosowania ulg w podatkach dochodowym i specjalnym przewidzianych w art. 25 i 26, właściwości władz, terminu wnoszenia podań o ulgi oraz postępowania odwoławczego, stosuje się odpowiednio przepisy § 46 — 53.

3) 4) Zobacz § 72 Rozp. M. S.

5) Zobacz § 67, 68 i 69 Rozp. M. S. pod art. 30.

Art. 33. (1) Właściciele domów, którzy przebudują lokale mieszkalne jedno lub dwuizbowe (art. 25 ust. (2)) przez połączenie na mieszkania trzyizbowe lub większe, tracą w stosunku do mieszkań przebudowanych prawo do ulg, przewidzianych w art. 24 ust. (2). To samo stosuje się w przypadku usunięcia kuchni z lokali mieszkalnych, nie większych niż dwuizbowych.

2) Utrata prawa do ulg, przewidziana w ust. (1), następuje z pierwszym dniem miesiąca następującego po dniu, w którym chociażby jeden lokal powiększony oddano do użytku, lub w którym usunięto kuchnię.

(3) Ulg, przewidzianych w art. 24 ust. (3), nie stosuje się do lokali, powiększonych w sposób, określony w ust. (1).

Art. 34. (1) W sprawie zwolnień od danin publicznych, przewidzianych w art. 24, stosuje się na obszarze województwa śląskiego przepisy ustaw śląskich.

(2) Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do lokali, ustanowionych jako przedmiot odrębnej własności na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 848).

ROZDZIAŁ VIII.

Ulgi dla nabywców pojazdów mechanicznych i statków powietrznych

Art. 35. (1) Osobom fizycznym, które w okresie od 1 stycznia 1938 r. do 31 grudnia 1939 r. nabyły lub nabędą na własność nowe pojazdy mechaniczne, lub nowe statki powietrzne, służy ulga w podatku dochodowym i w specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych, według zasad określonych w rozdziale niniejszym.

(2) Za pojazdy mechaniczne w rozumieniu ust. (1) uważa się samochody, ciągniki i motocykle.

(3) Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń przedłużać termin, określony w ust. (1), do końca r. 1942.[1])

1) § 73. (1) Za statki powietrzne uważa się, zgodnie z przepisami art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 69, poz. 437), balony, sterowce, samoloty, szybowce i inne tego rodzaju aparaty, zdolne do unoszenia się w powietrzu i przewożenia ludzi lub rzeczy.

(2) Rowery zaopatrzone w silniki o pojemności do 100 cm traktuje się na równi z motocyklami.

Art. 36. (1) Ulga w podatku dochodowym, opłacanym według działu I ustawy o tym podatku obejmuje prawo potrącenia od 15 do 20% ceny nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego z sumy podatku, przypadającego za rok operacyjny, w którym należność za nabyty pojazd mechaniczny lub statek powietrzny została całkowicie uiszczona.

2) Ulga w podatku dochodowym, opłacanym według działu II ustawy o tym podatku oraz w podatku specjalnym obejmuje prawo potrącenia od 15 do 20% ceny nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego z ogólnej sumy tych podatków, pobranych od wynagrodzeń, wypłaconych uprawnionemu w ciągu roku, w którym należność za nabyty pojazd mechaniczny lub statek powietrzny została całkowicie uiszczona.

(3) W latach 1938 i 1939 wysokość ulgi, określonej w poprzednich ustępach, oznacza się na 20%; w razie przedłużenia okresu obowiązywania ulg, w myśl art. 35 ust. (3), Rada Ministrów może jednocześnie obniżyć wysokość ulgi, jednak nie niżej 15% dla wszelkiego rodzaju pojazdów mechanicznych i statków powietrznych.

(4) Jeżeli suma przypadająca do potrącenia przewyższa sumę podatków, określonych w ustępach poprzedzających, nadwyżka ulega potrąceniu według zasad, przewidzianych w tych ustępach, w ciągu dwóch następnych lat.

(5) Osobom, określonym w art. 35 ust. (1), opłacającym podatek dochodowy według działu I i II ustawy o tym podatku oraz osobom, opłacającym ponadto podatek specjalny, prawo określone w ustępach poprzedzających służy w stosunku do ogólnej sumy tych podatków.[1])

1) § 74. Ulga w podatkach dochodowym i specjalnym służy w stosunku do wszystkich pojazdów mechanicznych i statków powietrznych nabytych przez tę samą osobę,bez względu na ich ilość.

(2) Zastrzeżenie przez sprzedającego prawa własności pojazdu lub statku w przypadku pokrycia należności wekslami, aż do opłacenia całej ceny kupna, jest dla sprawy przyznania ulgi bez znaczenia.

1) § 75. (1) Przez cenę nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego rozumie się cenę pojazdu lub statku w stanie gotowym do użytku według przeznaczenia.

1) § 76. (1) Na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego suma, przypadająca do potrącenia z podatku dochodowego z tytu-

łu nabycia przez osobę uprawnioną do ulgi pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego, rozdziela się proporcjonalnie między podatek dochodowy na rzecz Państwa i dodatek komunalny do tego podatku.

(2) Udział we wpływach z podatku dochodowego nie służy związkom samorządowym w stosunku do sum, potrąconych z podatku dochodowego z tytułu nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego.

Art. 37. (1) Ulga służy wyłącznie osobom, które nabędą nowe pojazdy mechaniczne w przedsiębiorstwach trudniących się na obszarze Rzeczypospolitej produkcją, montażem lub sprzedażą pojazdów mechanicznych, lub nowe statki powietrzne produkcji krajowej.

(2) Nabywcy pojazdów mechanicznych lub statków powietrznych, którym służy na podstawie art. 6 ust. (2) ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) prawo jednorazowego potrącenia z dochodu ceny nabycia tego pojazdu lub statku oraz ulga, przewidziana w rozdziale niniejszym, nie mogą korzystać równocześnie z obu rodzajów potrącenia, lecz służy im prawo wyboru jednej bądź drugiej podstawy potrącenia.

Art. 38. Za całkowite uiszczenie ceny nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego uważa się w rozumieniu ustawy niniejszej również uiszczenie przez wręczenie wekslu.

Art. 39. (1) Ulga przyznawana będzie na skutek podań, wnoszonych do właściwych urzędów skarbowych (art. 40 i 41).

(2) Osoba uprawniona do ulgi obowiązana jest dołączyć do podania zaświadczenie przedsiębiorstwa, określonego w art. 37 ust. (1), zawierające dane następujące:

1) imię i nazwisko nabywcy,
2) rodzaj, typ i numer motoru sprzedanego pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego,
3) datę zawarcia umowy sprzedaży,
4) wysokość ceny sprzedażnej i datę całkowitego jej uiszczenia,
5) oświadczenie sprzedawcy, że sprzedany pojazd mechaniczny lub statek powietrzny jest nowy,
6) zaznaczenie, że zaświadczenie zostało wydane w celu uzyskania ulg, przewidzianych w rozdziale niniejszym.

(3) Osoba uprawniona do ulgi w podatku dochodowym, opłacanym według działu II ustawy o tym podatku albo w podatku specjalnym obowiązana jest dołączyć do podania, oprócz zaświadczenia wymienionego w ust. (2), zestawienie wynagrodzeń otrzymanych w ciągu roku, w którym powstało prawo do ulgi, łącznie z wykazem potrąconych od tych wynagrodzeń sum podatku dochodowego i specjalnego.

Art. 40. (1) Podania o ulgę w podatku dochodowym, opłacanym według działu I ustawy o tym podatku, należy wnosić do urzędu skarbowego właściwego do wymiaru tego podatku,w terminie przepisanym do złożenia zeznania o dochodzie za rok operacyjny, w którym powstało prawo do ulgi (art. 36 ust. (1)).

(2) Sumę, przypadającą do potrącenia stosownie do przepisu art. 36 ust. (1), strąca uprawniony, aż do jej wyczerpania, z wpłat, jakie obowiązany byłby uiścić na poczet podatku dochodowego za lata, za które mu służy ulga.[1]).

1) § 77. Celem zastosowania ulgi w podatku dochodowym z działu I ustawy o tym podatku, z tytułu nabycia pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego, stosuje się następujący tryb postępowania:

1) płatnikowi, uprawnionemu do ulgi, wymierza się podatek dochodowy za dany rok operacyjny, tak jak gdyby mu ulga nie służyła; na dokonany wymiar doręcza się mu nakaz płatniczy;

2) równocześnie z nakazem płatniczym doręcza się płatnikowi postanowienie o uldze po uprzednim przeprowadzeniu, w razie potrzeby, postępowania wyjaśniającego (§ 47 ust. (1));

3) przypisany płatnikowi podatek dochodowy umarza się do wysokości przyznanej ulgi.

Art. 41. (1) Podania o ulgę w podatku dochodowym, opłacanym według działu II ustawy o tym podatku oraz w podatku specjalnym należy wnosić do urzędu skarbowego, w którego okręgu miał uprawniony miejsce zamieszkania w dniu wnoszenia podania, w terminie do dnia 15 kwietnia roku, następującego po roku, w którym powstało prawo do ulgi (art. 36 ust. (2)).

(2) Ulga następuje w postaci zwrotu pobranych podatków do wysokości sumy tych podatków, przypadającej do uiszczenia (art. 36 ust. (2)).[1])

(3) W przypadku, gdy ulga dotyczy podatku specjalnego pobieranego na rzecz osób prawnych, wymienionych w art 2 ust. (1) pkt 3) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 503) w brzmieniu ustawy z dnia 30 marca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 187) osoby te zwracają podatek na zarządzenie właściwego urzędu skarbowego.

Art. 42. Sprzedawca pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego, który w zaświadczeniu, wymienionym w art. 39 ust. (2), podaje świadomie nieprawdziwe dane, podlega karze, przewidzianej w art. 176 ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134).

1) § 78. (1) Podania o zwrot podatku dochodowego (dział II) lub podatku specjalnego wnosi się w terminie od dnia 1 stycznia do dnia 15 kwietnia roku, następującego po roku, w którym pojazd mechaniczny lub statek powietrzny nabyto. Dyrektorowi izby skarbowej służy prawo darowania skutków przekroczenia tego terminu. Postanowienie dyrektora izby skarbowej jest ostateczne.

(2) Jeżeli podatek dochodowy z działu II lub specjalny, potrącony płatnikowi w ciągu pierwszych kilku miesięcy roku, w którym płatnik nabył pojazd mechaniczny lub statek powietrzny, pokrywa w całości sumę, przypadającą do zwrotu, płatnik może wnieść podanie o zwrot podatku już tego dnia, w którym łączna suma podatku potrąconego i wpłaconego do kasy skarbowej osiągnie co najmniej wysokość sumy, przypadającej płatnikowi z tytułu ulgi do zwrotu.

Przykład pierwszy.

Płatnikowi z uposażeniem miesięcznym zł 2.000 potrącono tytułem podatku dochodowego w ciągu miesięcy styczeń — maj 1938 r. zł 1.840. Płatnik ten nabył w maju 1938 r. samochód w cenie zł 6.000, płacąc całą cenę. Tytułem ulgi przypada mu więc do zwrotu suma zł 1.200 (20% ceny samochodu). Ponieważ suma ta znajduje w całości pokrycie w sumie podatku, potrąconego za pierwsze pięć miesięcy 1938 r. (zł 1.840), płatnik może wnieść podanie o przyznanie ulgi natychmiast po nabyciu samochodu.

Przykład drugi.

Płatnik z uposażeniem miesięcznym zł 2.000, otrzymywanym od 1 stycznia 1938 r., nabył w maju 1938 r. samochód w cenie zł 15.000, płacąc całą cenę. Suma przypadająca płatnikowi do zwrotu wynosi zł 3.000 (20% ceny samochodu). Znajdzie ona pokrycie dopiero w sumie podatku, potrąconego za miesąc styczeń — sierpień 1938 r. (zł 3.312). Płatnik ten może więc wnieść podanie o zwrot podatku w sierpniu lub wrześniu 1938 r., w zależności od tego, czy pobiera on wynagrodzenie z góry czy z dołu.

1) § 79. Na skutek podania o zwrot podatku dochodowego z działu II lub specjalnego wydaje urząd skarbowy, po uprzednim przeprowadzeniu w razie potrzeby postępowania wyjaśniającego (§ 47 ust. (1)), postanowienie o uldze, które doręcza osobie uprawnionej, oraz zarządza zwrot przypadającej sumy podatkowej.

1) § 80. Postanowienie o uldze określa cenę pojazdu lub statku przyjętą za podstawę ulgi, sumę podatku, przypadającą do potrącenia (podatek dochodowy z działu I) lub do zwrotu (podatek dochodowy z działu II lub specjalny) oraz zawiera dane, przewidziane w § 47 ust. (5) pkt 1) i 7)—9).

1) § 81. W razie ustalenia, że płatnikowi ulga nie służy, stosuje się odpowiednio przepisy § 51.

1) § 82. Od postanowienia o uldze oraz od postanowienia, wydanego na podstawie § 81, służy odwołanie do izby skarbowej. Przepisy § 52 i 53 stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ IX.

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 43. (1) Do domów, których budowa lub dobudowa została rozpoczęta przed dniem wejścia w życie art. 24—34, stosuje się nadal ulgi, przewidziane w ustawie z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173) oraz w art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 42, poz. 285) w brzmieniu ustawy z dnia 29 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 190), lub w przepisach poprzednio obowiązujących; a do lokali w tych domach — ulgi przewidziane w art. 2 pkt 4) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505) oraz przepisy art. 20 ust. (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 848).

(2) Za rozpoczęcie budowy lub dobudowy w rozumieniu ust. (1) uważa się wykonanie fundamentów pod przyszły dom lub część dobudowywaną, bądź też, jeżeli zamierzono dobudowanie pięter — przystąpienie do robót murarskich.[1])

1) Zobacz § 34 Rozp. M. S. pod art. 24.

1) § 83. (1) Osoby, które budowę domów rozpoczęły lub rozpoczną przed dniem 1 stycznia 1939 r., powinny, w celu zachowania prawa do ulg przewidzianych w przepisach, o których mowa w art. 43 ust. (1), wykazać zaświadczeniem władzy sprawującej nadzór nad budownictwem, że w dniu 31 grudnia 1938 r. były wykonane fundamenty pod wznoszony dom. To samo stosuje się do części dobudowywanych, z tą różnicą, że przy dobudowie pięter zaświadczenie wymienione w zdaniu poprzedzającym powinno wykazać, że w dniu 31 grudnia 1938 r. były rozpoczęte roboty murarskie związane z dobudową tych pięter.

(2) Artykułów 30 i 31 nie stosuje się: 1) do pism sporządzonych przed dniem 1 stycznia 1939 r. (art. 46 i 48), 2) do pism sporządzonych po dniu 31 grudnia 1938 r. w razie wykazania zaświadczeniem władzy sprawującej nadzór nad budownictwem, że dom, którego pismo dotyczy, był w całości zdatny do używania przed dniem 1 stycznia 1939 r. lub wprawdzie przed tą datą dom nie był wykończony, ale dana budowla obejmowała co najmniej fundamenty zajmujące całą powierzchnię, która miała być zabudowana według zatwierdzonego projektu (planu) bądź według pozwolenia na budowę. W tych przypadkach stosuje się art. 7—10 ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173) oraz § 14 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 czerwca 1934 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 494).

§ 84. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem § 54 — 72, które wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1939 r.

Art. 44. Ulgi już uzyskane, jak również nabyte prawa do ubiegania się o ulgi na podstawie:

1) ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173) i przepisów przed nią obowiązujących, art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 42, poz. 285) w brzmieniu ustawy z dnia 29 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 190), art. 2 pkt 4) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505) oraz art. 20 ust. (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 październik 1934 r. o własności lokali (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 848).

2) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 1936 r. o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich (Dz. U. R. P. Nr 88, poz. 614)

— trwają nadal.

Art. 45. Zakłady elektryczne, które korzystają z ulg podatkowych, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o popieraniu elektryfikacji (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 633), nie mogą korzystać równocześnie z ulg, określonych w rozdziałach I i II ustawy niniejszej.

Art. 46. (1) Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej traci moc obowiązującą dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 1936 r. o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich (Dz. U. R. P. Nr 88, poz. 614).

(2) Z dniem 1 stycznia 1939 r. tracą moc obowiązującą:

1) ustawa z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173);

2) art. 2 pkt 4) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505);

3) art. 20 ust. (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 848);

4) art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 42, poz. 285) w brzmieniu ustawy z dnia 29 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 190).

Art. 47. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu; co do rozdziału I nadto Ministrom: Przemysłu i Handlu, Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Komunikacji, a co do rozdziału VII nadto Ministrom: Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Art. 48. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 15 i 19, które wchodzą w życie w miesiąc po ogłoszeniu oraz przepisów art. 24—34, 43 i 44 pkt 1), które wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1939 r.

AL. FALKOWSKI.

Opodatkowanie spadków i darowizn na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej

Przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn rozrzucone są w kilkunastu numerach Dziennika Ustaw na przestrzeni od roku 1920 i wyszukanie ich, zwłaszcza w razie potrzeby udzielenia szybkiej informacji, sprawia zawsze pewną trudność.

Dla ułatwienia Kolegom pracy pozwoliłem sobie podać przepisy powyższe w skróceniu, mając oczywiście na uwadze przede wszystkim te, które są potrzebne w praktyce notarialnej.

W przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn obowiązują przepisy dla całego Państwa z wyjątkiem górnośląskiej części woj. śląskiego, zawarte w ustawie z dnia 29 maja 1920 r. (Dz. Ust. Nr 49/20 r. poz. 299), zmienione częściowo rozporządzeniami ogłoszonymi w Dz. Ust. z r. 1922 poz. 263, z roku 1923 poz. 296, 944 i 1114, z roku 1924 poz. 699, z roku 1933 poz. 141, z roku 1935 poz. 127 i 129 oraz obowiązują przepisy dla poszczególnych dzielnic zaborczych.

Ponieważ w rozporządzeniach ustawa o opodatkowaniu spadków i darowizn nazywana jest przepisami o opodatkowaniu spadków i darowizn, a nazwa ta zbliżona jest do przepisów wykonawczych, przeto dla łatwiejszego odróżnienia jednych od drugich pierwsze nazywać będziemy „Ustawą", a drugie „przepisami wykonawczymi". Przepisy ustawy oznaczone są artykułami, a przepisy wykonawcze paragrafami.

Tekst jednolity przepisów ustawowych o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej ogłoszony został w Nr 55 Dz. Ust. z r. 1923, poz. 391, a rozporządzenie wykonawcze w Nr 101 Dz. Ust. z tegoż 1923 r., poz. 794. Zmiany ogłoszone zostały w Nr 72 Dz. Ust. z r. 1924, poz. 699, w Nr 5 z r. 1934, poz. 34.

Taryfa opodatkowania spadków i darowizn obecnie obowiązująca ogłoszona jest w Nr 21 Dz. Ust. z r. 1933, poz. 141.

Zwracam uwagę, że stosownie do § 1 przepisów wykonawczych, w sprawach, w których chodzi o opodatkowanie spadku, legatu lub darowizny według przepisów ustawowych, obowiązujących na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, należy powoływać zasadniczo powołane wyżej przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, ogłoszone w Nr 55 Dz. Ust. z r. 1923, poz. 391, a nie przepisy obowiązujące na obszarze całego Państwa, dlatego też i tu wskazywać będę artykuły i paragrafy przepisów obowiązujących w naszej dzielnicy.

Opodatkowaniu w myśl ustawy podlega nabycie majątku w drodze spadku, legatu, darowizny oraz na mocy umowy na korzyść trzeciego, zawartej na wypadek śmierci, a w szczególności na podstawie ubezpieczenia (art. 1).

Przy sporządzaniu aktów darowizny musimy mieć na uwadze wykładnie u. o. s. 19/216/29. Wykładnia ta zamieszczona jest w dziele A. Rosenkranza „Ustawa o opłatach stemplowych" na str. 348, 349, 350, 351 i 352). Wykładnia tyczy się umowy, na mocy której właściciel nieruchomości A oddaje ją na własność osobie B., nakładając na osobę B. obowiązek do świadczeń bądź na rzecz zbywcy A., bądź na rzecz osób trzecich; przy tym zbywca nieruchomości oraz jej nabywca są złączeni węzłem rodzinnym lub do rodzinnego zbliżonym (łączy ich węzeł małżeński albo węzeł pokrewieństwa lub powinowactwa, albo B. został przysposobiony przez A. lub jest jego wychowankiem).

Wykładnia zawiera przykłady i objaśnienia dość trudne do opanowania pamięciowego wobec ich precyzyjności — podaje umowę, na mocy której nabywca nieruchomości jest obowiązany do świadczeń wyłącznie na rzecz zbywcy, przy czym wymienione są najczęściej zdarzające się świadczenia, umowę, na mocy której nabywca nieruchomości jest obowiązany do świadczeń wyłącznie na rzecz osób trzecich i umowę, na mocy której nabywca nieruchomości jest obowiązany do świadczeń zarówno na rzecz zbywcy, jako też na rzecz osób trzecich.

Darowizna w praktyce notarialnej jest rzeczą dość rzadką wobec wadliwości opartego na niej tytułu własności, zdarza się najczęściej przy czynnościach włościańskich, ale i tutaj gorącą chęcią każdego chłopa jest posiadanie oparte na „kupnym prawie", z tej więc racji wysiłek, jaki władze skarbowe musiałyby włożyć przy stosowaniu wykładni jest niewspółmiernie mały w stosunku do wyników. Wskutek tego przyjęła się najzupełniej zresztą słuszna zasada: jeśli świadczenia przyjmowane przez obdarowanego równe są wartości darowanego majątku lub wartość tę przewyższają — czynność nie jest darowizną lecz odpłatnym przeniesieniem własności i wówczas winny mieć zastosowanie przepisy Ustawy o Opłatach Stemplowych.

Przy ustanowieniu świadczeń na rzecz osób trzecich (dożywocie, użytkowanie, alimenty, spłaty pieniężne) podatek od darowizn ustala się co do każdej z tych osób oddzielnie.

Od podatku spadkowego oraz od darowizn wolne są:

a) Skarb Rzeczypospolitej oraz Polskie Zakłady Państwowe, będące odrębnymi osobami prawnymi,
b) fundacje, zakłady, zrzeszenia lub związki samorządowe, mające siedzibę w Państwie Polskim — co do majątku, otrzymanego na cele dobroczynne, nauki lub nauczania,

c) małżonek i wstępny — co do majątku, który darował lub sprzedał spadkodawcy,

d) ochotnicy wojsk polskich z roku 1920 odnośnie do gruntów, pochodzących z darowizn w ziemi, poczynionych w r. 1920 dla ochotników do walki z najazdem bolszewickim (art. 12. Ustawy obow. na obszarze całego Państwa).

Za podstawę wymiaru przyjmuje się czystą wartość nabytego majątku. Wartość czystą oblicza się przez potrącenie długów i ciężarów od wartości ogólnej (art. 3).

Podatek wymierza się w ten sposób aby z sumy, która służy za podstawę wymiaru, pozostało po potrąceniu podatku nie mniej, niż zostaje z najwyższej kwoty bezpośrednio poprzedzającego stopnia wartości po potrąceniu podatku, przypadającego na ten stopień.

O ile z sumy, która służy za podstawę wymiaru, pozostało po potrąceniu podatku mniej, niż wynosi kwota, zwolniona od podatku w myśl art. 2. wymierza się podatek tylko w wysokości nadwyżki podstawy wymiaru ponad kwotę zwolnioną (art. 3 przepisów Ustaw ogólnych) (Dz. Ust. z r. 1924, poz. 699, art. 3).

Według art. 4 Ustawy i § 14 przep. wyk., o ile do majątku podlegającego podatkowi spadkowemu należy prawo, co do którego zachodzi wątpliwość czy lub w jakiej mierze jest wykonalne, wlicza się w to prawo do podstawy wymiaru według jego przypuszczalnej wartości.

Stosownie do § 28 przepisów wykonawczych, o ile spadkobierca lub legatariusz otrzymuje przedmiot obciążony użytkowaniem, to celem ustalenia podstawy wymiaru nie potrąca się wartości tego ciężaru od wartości ogólnej. Wymierza się zatym podatek, jak gdyby nabyty przedmiot nie był obciążony użytkowaniem. Przepis powyższy dotyczy zarówno przypadków, w których użytkowanie obciążało już własność spadkodawcy, jako też tych przypadków, w których ono powstaje równocześnie z nabyciem własności przez spadkobiercę lub legatariusza.

Wartość świadczeń powtarzających się ustala się w sposób następujący (art. 5):

a) W razie ustanowienia ich na wieczne czasy za podstawę wymiaru służy iloczyn z pomnożenia wartości rocznej przez 25.

b) Jeżeli zobowiązanie do takich świadczeń ma trwać do terminu, oznaczonego kalendarzowo, podstawę wymiaru stanowi wartość skapitalizowana według załączonej tablicy.

c) Gdy zobowiązanie ustanowiono na czas nieoznaczony, jednak nieograniczony do czasu życia jednej lub więcej osób, to za podstawę wymiaru przyjmuje się iloczyn z pomnożenia wartości rocznej przez 12½.

d) Jeżeli w przypadkach, określonych w ustępie c), oznaczono kalendarzowo termin, do którego zobowiązanie trwać będzie niewątpliwie, oblicza się podstawę wymiaru za czas do tego terminu w sposób podany w ustępie b), za czas dalszy w sposób podany w ustępie c), nigdy jednak w sumie wyższej, niż podana w ustępie a).

e) Gdy trwanie zobowiązania ograniczone jest do czasu życia jednej osoby, za podstawę wymiaru służy wartość skapitalizowana, obliczona według wieku osoby, z której śmiercią zobowiązanie gaśnie.

Wartość ta równa się przy wieku:

	lat 15 lub mniej	18-krotnej
wyżej	„ 15 do 25 lat	17-krotnej
„	„ 25 „ 35 „	16- „
„	„ 35 „ 45 „	14- „
„	„ 45 „ 55 „	12- „
„	„ 55 „ 65 „	8½- „
„	„ 65 „ 75 „	5- „
„	„ 75 „ 80 „	3- „
„	„ 80 „	2- „

rocznej wartości.

f) Gdy trwanie zobowiązania zależy od życia dwu lub więcej osób, to wartość skapitalizowaną oblicza się według wieku osoby najstarszej lub najmłodszej stosownie do tego, czy zobowiązanie ma zgasnąć z chwilą zgonu osoby, która umrze pierwsza lub z chwilą śmierci osoby, która umrze ostatnia.

Przepisy powyższe dotyczą również obliczenia wartości użytkowania. Roczną wartość użytkowania przyjmuje się w sumie wynoszącej 4% wartości rzeczy, poddanej użytkowaniu, chyba, że wątpliwą jest wartość wyższa lub niższa.

Podatku nie pobiera się gdy czysta wartość otrzymanego majątku nie przewyższa: a) 10.000 złotych, o ile majątek przechodzi na małżonka lub zstępnego, b) 3.000 złotych, o ile majątek przechodzi na osoby, wymienione w pozycjach 2, 3, 4 i 5 taryfy opodatkowania.

Prócz tego nie podlegają podatkowi: sprzęty pokojowe i kuchenne, pościel, odzież i bielizna, przeznaczone do użytku w gospodarstwie domowym spadkodawcy lub darującego, oraz narzędzia pracy lub inwentarze żywe i martwe w gospodarstwach rolnych, a przechodzące na małżonka lub krewnego w linii prostej, jeśli wartość ich nie przewyższa 2.500 złotych.

Pokrewieństwo lub powinowactwo, określone w taryfie, uznaje się także wówczas, gdy wynikło ze związków nieślubnych. Dziecko nieślubne, przysposobione przez swojego ojca lub swoją matkę, należy do osób, wymienionych w taryfie pod poz. 1 (art. 12).

Przez dodanie punktu drugiego w art. 12 prawodawca chciał wyjaśnić, że nieślubne dziecko, pomimo przysposobienia, nie traci praw zstępnego, jakie mu przysługują z punktu pierwszego cytowanego artykułu (jak widać z taryfy przysposobiony należy do osób, wymienionych w taryfie pod poz. 2).

Jeżeli ten sam darujący z tym samym obdarowanym zawarli dwie lub więcej umów, podlegających podatkowi od darowizn, natenczas podatek od każdej z tych umów wymierza się według stopy jednolitej, odpowiadającej sumie podstaw wymiaru, obliczonych co do każdej umowy z osobna (art. 14).

Obowiązek dokonania wymiaru z art. 14 należy do władzy skarbowej, natomiast notariusz (art. 15 i § 97) winien zapytać strony umawiające się czy obdarowany otrzymał od darującego już przed tym darowizny, a w razie odpowiedzi twierdzącej wezwać je, aby wymieniły: miejscowość i daty zdziałania darowizn, ich przedmiot oraz notariusz ów lub władze skarbowe, którzy obliczyli podatek od tych poprzednich darowizn. Notariusz ma zwrócić uwagę stron, że udzielenie odpowiedzi niezgodnych z prawdą stanowi występek, przewidziany w art. 31 Przep. o opod. spadk. *Odpowiedź stron ma podać w akcie, choćby była ujemna.*

W razie odpowiedzi twierdzącej notariusz oblicza podatek od ostatniego aktu darowizny tymczasowo

bez uwzględnienia darowizn poprzednich.

Od darowizny, zdziałanej w formie aktu notarialnego należy podatek uiścić gotówką do rąk notariusza.

Notariusz nie pobiera podatku:

a) od rozporządzeń między żyjącymi, mających na celu utworzenie fundacji (art. 1 dekretu z dn. 7 lutego 1919 roku Dz. Praw Nr 15, poz. 215);

b) od darowizn, które podlegają zatwierdzeniu przez władze, stosownie do art. 16 powołanego dekretu;

c) o ile darowizna obejmuje majątek, który darujący posiadać będzie w dniu swej śmierci (np. w przypadku przewidzianym w art. 1082 K. C.);

d) o ile przedmiotem darowizny są pretensje z tytułu strat wojennych (§ 15 przepisów wykonawczych);

e) o ile Izba Skarbowa, w której okręgu notariusz ma siedzibę, zezwoliła na zdziałanie aktu darowizny przed uiszczeniem podatku w szczególności też w przypadkach przewidzianych w ustępie drugim § 95 przep. wyk. § 95 ma brzmienie następujące: „O ile przedmiotem darowizny jest prawo, co do którego zachodzi wątpliwość, czy lub w jakiej mierze ono istnieje lub czy i w jakiej mierze jest wykonalne (§ 14), postąpi notariusz, jak gdyby tej wątpliwości nie było. Analogiczne zastosowanie ustępu drugiego (§ 14) przez notariusza zależy od uprzedniego zezwolenia izby skarbowej, w której okręgu notariusz ma siedzibę).

f) w razie substytucji (art. 1048—1074 K. C.) notariusz pobiera tylko podatek od darowizny na rzecz „obowiązanego do oddania".

W każdym akcie darowizny notariusz winien podać:

a) zastosowane postanowienia przepisów o opod. sp. lub rozp. wykon.,

b) w razie pobrania spadku: sumę podlegającą opodatkowaniu i dane, według których została ustalona, stopę taryfową, kwotę podatku,

c) w razie niepobrania podatku — uzasadnienie.

Ustawa zawiera przepis (art. 19) według którego władza skarbowa może żądać uiszczenia podatku od notariusza, o ile nie dopełnił obowiązku, ustanowionego dla notariuszów w ustawie lub przepisach wykonawczych. Ponadto grozi notariuszowi grzywna w razie pobrania podatku w kwocie niższej niż się należy (art. 28).

Przepisy o współudziale notariuszów zamieszczone są w §§ 94—103 przep. wyk.

W codziennej naszej praktyce spotykamy się z przepisami art. 27 i § 84 przepisów wykonawczych o sporządzaniu czynności, dotyczących majątku spadkowego.

„Art. 27. Przed uiszczeniem lub zabezpieczeniem podatku spadkowego nie może nastąpić bez zezwolenia władzy skarbowej ani przepisanie majątku spadkowego w księdze hipotecznej, ani uiszczenie długu przez dłużnika spadkodawcy, ani wydanie przedmiotów spadkowych, przechowywanych przez osoby trzecie. Dotyczy to również wydania przedmiotów, wymienionych w art. 6 oraz wypłaty sum ubezpieczenia, płatnych wskutek śmierci spadkodawcy.

Kto świadomie wbrew temu przepisowi uiszcza dług lub wydaje przedmioty wyżej wymienione, odpowiada za podatek, o ile on się należy od wierzytelności, umorzonej przez uiszczenie lub od wydanych przedmiotów. O ile z treści sporządzić się mającego aktu notarialnego lub dokumentu, co do którego notariusz ma uwierzytelnić własnoręczność podpisu, wynika przejście majątku wskutek śmierci, może notariusz sporządzić akt lub uwierzytelnić własnoręczność podpisu tylko za uprzednim zezwoleniem władzy skarbowej".

„§ 84. Czynności następujące:

1) przepisanie majątku spadkowego w księdze hipotecznej,

2) wprowadzenie w posiadanie spadkobiercy nieporządkowego (art. 724 i 770 K. C.) lub legatariusza ogólnego (art. 1008 K. C., art. 1742 ustawy postępowania sądowego cywilnego); zezwolenie na sprzedaż majątku spadkowego, przewidziane w art. 1751 ustawy postępowania sądowego cywilnego,

3) na obszarze, określonym w ustępie trzecim § 3: zatwierdzenie testamentu (art. 1060 i nast. K. C. R.) oraz zatwierdzenie spadkobrania z prawa (art. 1408 ros. ustawy postępowania sądowego cywilnego),

4) zatwierdzenie fundacji powołanej do życia przez testament (art. 2 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. Dz. P.P.P. Nr. 15, poz. 215), lub zapisu na rzecz istniejącej osoby prawnej ((art. 6 powołanego dekretu),

5) sporządzenie aktu notarialnego lub uwierzytelnienie przez notariusza własnoręczności podpisu na dokumencie — o ile odnośny akt ma na celu bądź zbycie przedmiotu spadkowego, bądź podział majątku spadkowego, bądź zaciągnięcie pożyczki, zabezpieczonej na tym majątku, bądź pokwitowanie z uiszczenia długu, odpowiadającego wierzytelności spadkowej,

6) uiszczenie długu przez dłużnika spadkodawcy,

7) wydanie przedmiotów spadkowych przechowywanych przez osoby trzecie, — w szczególności też wymienionych w § 68,

8) wypłaty sum ubezpieczeniowych, płatnych wskutek śmierci spadkodawcy, — mogą nastąpić zasadniczo tylko za uprzednim zezwoleniem właściwego urzędu

skarbowego lub za okazaniem zaświadczenia, przewidzianego w § 81, o ile z takiego zaświadczenia wynika, iż przedmiot, o który chodzi, został wciągnięty do podstawy wymiaru i że wymierzony podatek uiszczono w zupełności.

Urząd Skarbowy udzieli zezwolenia na przedsiębranie czynności wyżej wymienionych, jeżeli podatek spadkowy, należący się od osoby, która żąda wykonania danej czynności, został wymierzony i w całości zapłacony, a przedmiot o który chodzi, wciągnięto do podstawy wymiaru. Jeżeli podatku wymierzonego nie uiszczono lub jeżeli nie nastąpił jeszcze wymiar podatku, udzieli urząd skarbowy zezwolenia zasadniczo tylko w razie dostatecznego zabezpieczenia podatku; co do podatku jeszcze nie wymierzonego, zabezpieczenie polegać może w szczególności na zadatkowym uiszczeniu kwoty, która prawdopodobnie będzie wymierzona.

W przypadkach, wymienionych wyżej w punktach 5 do 8, może być udzielone zezwolenie bez zabezpieczenia lub przy częściowym zabezpieczeniu, jeżeli reszta majątku spadkowego, nie objęta czynnością, na którą zezwolono, niewątpliwie zapewnia ściągnięcie całego podatku".

Jak z tego widzimy przepisy wykonawcze poważnie rozszerzyły ograniczenia wypływające z ustawy, w której np. niema mowy o zakazie pożyczki. W każdym razie ograniczenia te dotyczą substancji majątku spadkowego, a nie dotyczą dochodów, a więc czynności takie jak ustąpienie dochodów, plonów lub dzierżawa nieruchomości są dozwolone bez potrzeby uzyskiwania zezwoleń, o których mowa w § 84. Jeżeli chodzi o obciążenie majątku wolno zabezpieczyć rentę lub służebność byle czynności te nie były związane z zaciągnięciem pożyczki. Nie wolno natomiast sporządzać nie tylko aktu sprzedaży lecz aktu umowy przedwstępnej, jako mającej na celu zbycie majątku spadkowego.

Stosownie do § 61 i 100 przep. wyk. notariusz winien na koszt strony interesowanej przesyłać urzędowi skarbowemu, w którego okręgu ma siedzibę, uwierzytelnione odpisy:

1) testamentu urzędowego, gdy notariuszowi okazano akt zejścia testatora,

2) testamentu własnoręcznego lub tajemnego, skoro po zaświadczeniu przez sąd oddany został notariuszowi do przechowania,

3) spisu inwentarza,

4) darowizny.

Uwierzytelnienie nie podlega opłacie stemplowej.

Należy przesyłać: odpisy za pierwszą połowę miesiąca — najpóźniej 20 dnia tego samego miesiąca, za drugą połowę — najpóźniej 5 dnia miesiąca następnego.

Do podatku od darowizn pobiera się państwowy dodatek 15% (Ustawa z dnia 26 marca 1935 r. Dz. Ust. Nr 22, poz. 127) oraz 10% dodatek komunalny (art. 16 p. 1 Ustawy o tymczasow. uregul. finansów komunal. Dz. Ust. Nr. 106/1932 r., poz. 884).

Na zasadzie Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 15 maja 1937 r. (Dz. Ust. Nr 37 z 1937 r., poz. 286) notariusze, mający siedzibę na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej obowiązani są przyjmować na poczet podatku od darowizn wraz z państwowym dodatkiem 15% następujące papiery wartościowe:

1) obligacje 3% państwowej renty ziemskiej I i II serii od każdej osoby obowiązanej (bezpośrednio lub solidarnie z inną osobą) do uiszczenia podatku od darowizn, która wykaże, że ona lub jej spadkodawca otrzymali dane obligacje tytułem wynagrodzenia za nieruchomości przymusowo od nich wykupione lub też jako spłatę ich wierzytelności w wyniku przeprowadzonego przez sąd rozdziału wynagrodzenia,

2) obligacje 6% pożyczki wewnętrznej (6% pożyczki narodowej) od każdej osoby obowiązanej (bezpośrednio lub solidarnie z inną osobą) do uiszczenia podatku od darowizn, która bądź jest pierwonabywcą obligacji bądź nabyła obligację na zasadzie formalnego przelewu w myśl obowiązujących przepisów o obrocie obligacjami wymienionej pożyczki, bądź wykazała, że obligację otrzymała tytułem spadku lub legatu po osobie wymienionej w obligacji,

3) obligacje 4% pożyczki konsolidacyjnej, przy czym od każdej z osób obdarowanych na mocy tej samej umowy darowizny nie może przyjąć więcej niż obligacje wartości nominalnej 25.000 zł.,

4) złote 4½% listy zastawne Państwowego Banku Rolnego od każdej osoby obdarowanej (bezpośrednio lub solidarnie z inną osobą) do uiszczenia podatku od darowizn, która wykaże, że ona lub jej spadkodawca otrzymali dane listy tytułem wynagrodzenia za grunty sprzedane z parcelacji od nabywców, którym zostały udzielone pożyczki w tych listach.

Papierami wartościowymi może być uiszczony tylko podatek państwowy wraz z dodatkiem. Dodatek komunalny powinien być uiszczony gotówką. Papiery wartościowe winny być zaopatrzone we wszystkie kupony z niezapadłymi terminami płatności, przy czym wartość kuponu po dzień przyjęcia obligacji traktuje się jako wpłatę gotówkową.

Sposób przyjmowania i wpłaty określają §§ 3, 4, 5 i 6 omawianego Rozporządzenia.

Poniżej podaję obowiązującą taryfę opodatkowania spadków i darowizn.

TARYFA OPODATKOWANIA SPADKÓW I DAROWIZN.

Pozycje.	Określenie podatnika według jego znamion osobistych, w szczególności według jego stosunku do spadkodawcy lub darującego	Czysta wartość otrzymanego majątku w tysiącach złotych											
		ponad 3—5	ponad 5—10	ponad 10—20	ponad 20—50	ponad 50—100	ponad 100—200	ponad 200—500	ponad 500—1000	ponad 1000—2000	ponad 2000—5000	ponad 5000—10000	ponad 10000
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
		Podatek wymierza się według niżej podanej stopy procentowej											
1	Małżonek. Zstępny	—	—	0.5	0.75	1	1.25	1.5	2	2.5	3	3.5	4
2	Wstępny. Przysposobiony. Rodzeństwo rodzone i przyrodnie. Zięć i synowa	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6	7	8
3	Dzieci rodzeństwa. Pasierb	2	2.5	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	Krewni do 4 stopnia wyżej niewymienieni (rodzeństwo rodziców, rodzeństwo dziadków, wnukowie rodzeństwa, rodzeństwo stryjeczne lub cioteczne)	3	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
5	Inni	4	6	8	10	13	16	19	22	25	28	31	34

Kącik Spółdzielczy

DZIĘSIECIOLECIE SPÓŁDZIELNI KREDYTOWEJ.

9-go października roku ubiegłego 1938 minęło lat dziesięć od czasu wpisania pierwszej pozycji w księgach rachunkowych naszej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej. Przeglądając sprawozdanie i bilans za pierwszy okres działalności Kasy, obejmujący daty od 9.X.1928 r. do 31.XII.1929 r., stwierdzić musimy, że działalność Spółdzielni zapowiadała się bardzo dobrze. Obrót za powyższy okres wyniósł około 200.000 zł., pożyczek udzielono na sumę około 82 tys. zł., spłacono około 38 tys. zł., fundusz udziałowy przekroczył 13 tys. zł., przy 70 członkach, wkłady sięgały kwoty niemal 40 tys. zł.

Wprawdzie w tym pierwszym okresie Spółdzielnia wykazała stratę w kwocie około 540 zł., ale nie spowodu wygórowanych wydatków na administrację, które wyniosły 2.000 zł., t. j. 4,6% sumy bilansowej 44.365 zł. Do strat przyczynił się mały fundusz własny i duże odsetki płacone od wkładów. Odsetki te przekroczyły sumę wydatków na administrację.

Stan ten poprawił się w roku następnym 1930, w końcu którego udziały przekroczyły 17.300 zł., a wkłady zmniejszyły się do 33.200 zł. Wówczas to, przy wydatkach administracyjnych około 2.000 zł., stanowiących 3,8% sumy bilansowej (52 tys. zł.), nadwyżka wyniosła około 1.500 zł.

Następne pięcolecie działalności kasy zaliczyć należy do okresu załamania się.

Wprawdzie rok 1931 wykazał jeszcze nadwyżkę 326 zł.,ale przy funduszu udziałowym 21.500 zł. i funduszu zasobowym 1125 zł, oraz przy sumie wkładów

35.800 zł. — tak mała nadwyżka wskazuje wyraźnie że się coś załamało w działalności instytucji. Istotną przyczyną tego były, oprócz wysokich odsetek od wkładów, nadmierne wydatki na administrację, które przy sumie bilansowej około 59 tys. zł. wyniosły 3.762 zł., czyli przeszło 6,3% sumy bilansowej.

Rok 1932 to rok, w którym Spółdzielnia doszła do największej ilości członków i do najwyższej sumy funduszów własnych: udziałowy 24.340 zł., i zasobowy około 1.300 zł., przy wkładach 36.560 zł. A jednak już dała stratę w kwocie 363 zł., bowiem wydatki administracyjne wzrosły do sumy przeszło 5.000 zł. i wynosiły 8% sumy bilansowej 62.160 zł.

O latach 1933, 1934, 1935 — nie wiele będziemy mówili. Są to lata w których stopniowo malały udziały, znikł fundusz zasobowy, powiększyły się straty, a ilość członków spadła do 44-ch. Zaczęto dosyć głośno mówić o likwidacji Spółdzielni.

W końcu roku 1935 rozpoczęła się sanacja. Jednak i rok 1936 zakończył się stratą w kwocie zł. 152, lecz powstrzymana została ucieczka członków, a nawet pozyskano z powrotem w ciągu roku 23 członków. Fundusze jednak własne zwiększały się powoli. Lecz spadły wydatki administracyjne do 4,7% sumy bilansowej wynoszącej okł 44 tys. zł.

Pierwszą po kryzysie nadwyżkę dał rok 1937. Był to poza tym rok, który upewnił władze i członków Spółdzielni, że niebezpieczeństwo minęło i że Spółdzielnia powoli zaczyna dźwigać się i musi rozwinąć się.

Dopiero jednak ostatni 1938 r. można zaliczyć do okresu normalnej działalności Spółdzielni.

Obrót w tym jubileuszowym roku wyniósł prawie 353 tys. zł. Suma nie notowana w dziejach Spółdzielni. Również suma bilansowa wyniosła nieznaną dotąd kwotę około 83 tys. zł., a zaś wydatki administracyjne wyniosły niecałe 2,5% sumy bilansowej i stanowią 2.056 zł.

Na zaznaczenie zasługuje, że ilość członków wzrosła do 107, to jest do ilości, jaka istniała w okresie największego pierwotnego rozwoju. Wysokość jednak udziałów doprowadzona została zaledwie do zł. 15.760, gdy w 1932 r. było przeszło 24 tys. zł. udziałów. Fundusz zasobowy również dotychczas wynosi zaledwie zł. 640, t. j. o połowę mniejszy jest niż w 1932 r. Mamy nadzieję, że Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni całą nadwyżkę z r. 1938, wynoszącą kwotę 2.880 zł. przeleje na fundusz zasobowy i w ten sposób wzmocni fundusze własne Spółdzielni, co bezwątpienia przyczyni się do dalszego pomyślnego rozwoju Spółdzielni.

Wobec takiego stanu rzeczy obniżone zostały od 1.I. r. b. odsetki od udzielanych pożyczek i koszty manipulacyjne.

Obecną troską władz Spółdzielni nie jest już los instytucji, której dalszy rozwój jest pewny, lecz chęć wyrobienia jak największej ilości działaczy Spółdzielczych, bez których nie może rozwijać się najuczciwiej i z największą znajomością rzeczy prowadzona instytucja spółdzielcza.

To też władze Spółdzielni zaopatrzyły się w piękną biblioteczkę spółdzielczą, dostępną dla ogółu członków, oraz wstawiają do budżetu na rok bieżący sumę 500 zł. na propagandę spółdzielczości.

Przewidziane są odczyty, referaty i pokazy wytwórczości spółdzielczej.

W. Dąbr.

WŁASNY ORGAN PRACOWNICZY.

Od kilkunastu tygodni wychodzi w Warszawie czasopismo pod nazwą „Dziennik Powszechny". Jest to organ pracowniczy.

Miło jest, że po długich wysiłkach olbrzymi odłam społeczeństwa polskiego zdobył się na swój własny organ codzienny.

Ton pisma z odróżnieniem od innych codziennych pism, jest poważny, a co najważniejsza, choć walczy stale o dobro pracownika polskiego, pozbawiony jest jakiegokolwiek egoizmu, i nigdy nie zapomina o wartościach nadrzędnych.

Poza tym prowadzony jest bardzo żywo i w zupełności w stanie jest zastąpić inteligentowi inne dzienniki, zwane „informacyjnymi", które jednak mają tą złą stronę, że najczęściej stoją na usługach różnych koterii, bogato finansujących te dzienniki.

Pismo pracownicze może się jedynie oprzeć na prenumeracie, wobec tego jednym z najpierwszych obowiązków każdego pracownika jest poparcie własnego organu.

Gdy usilnie poprzemy „Dziennik Powszechny" umożliwimy mu rozszerzenie jego ram do tego stanu, aby mógł się naprawdę stać poważnym organem całego świata pracy i uniezależnić ten świat od różnych zakusów, grożących mu ze wszystkich stron.

H. Ż.

Prenumerata: rocznie — 20 zł., kwartalnie — 5 zł., miesięcznie — 2 zł., numer pojedyńczy — 1 zł.
Cena ogłoszeń: strona — 150 zł., 1/2 str. — 75 zł., 1/4 str. — 40 zł., 1/8 str. — 25 zł., drobne 10 gr. od wyrazu.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, Miodowa 11. Telefon 2-07-61
KONTO P. K. O. 15.055 (Związek Pracowników Notariatu i Hipoteki R. P., Zarząd Główny).

Wydawca: ZWIĄZEK PRACOWNIKÓW NOTARIATU I HIPOTEKI R. P. ZARZĄD GŁÓWNY.

Zakłady Graf.-Introl. J. DZIEWULSKI, Warszawa, Mariensztadt 8.